

ŽELEZAR

TEDNIK — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA ZPSŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 19. OKTOBRA 1973

ŠTEVILKA: 42 LETO: XV

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, ZPSŽ Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: CP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

Sodelavke pri izdelavi šamotnih cevi za martinarno

Osebni dohodki v septembru

Čeprav je izplačilo osebnih dohodkov za september že nekoliko odmaknjeno in smo že preboleli »razočaranje ali presenečenje« je prav, da bralce Železarja seznanimo z nekaterimi podatki, ki nam ob izidu prejšnje številke še niso bili znani.

Zaradi negativnih posledic omejevanja električne energije, smo pričakovali celo slabši rezultat. Operativni program, ki je znašal 130.580 ton bruto proizvodnje, je bil izpolnjen le z 91,7 odstotka. Ker je pri izračunavanju učinka že v sistemu vgrajen mehanizem, ki zmanjšuje posledice višje sile, je bilo negativni rezultat pričakovati predvsem pri stimulaciji za izvršitev programa. Glede na dano zagotovilo, da osebni dohodek zaradi redukcij električne energije ne sme biti bistveno prizadet, je odbor za dohodek in nagrajevanje priznal vsem obratom, ki programa niso dosegli stimulacijo, ki izhaja iz sicer 100 odstotno doseženega programa. Tako je izpla-

čani osebni dohodek dosegel na uro isti nivo kot v avgustu t. j. 12,84 din (avgust 12,87 din). Povprečno na osebo pa so bila izplačila manjša za 113.— din, kar je izključno posledica manjšega števila ur, ker smo v septembru delali 8,4 ure manj kot v predhodnem mesecu.

Seveda ta ugotovitev velja le za Železarno kot celoto. Posamezni

obratni od tega več ali manj odstopajo, predvsem pa je odstopanje odvisno od števila ur, ki pri vseh obratih niso v istem razmerju do meseca avgusta. Edini obrat, ki je dosegel višje izplačilo kot v preteklem mesecu je VEN, ki je imel enak delovni, odnosno plačani čas.

Ker so na področju osebnega dohodka številke zgovornejše, navajamo nekaj podatkov, ki nam kažejo vsaj v grobem, sedanjo situacijo.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Poslovanje interne banke ZP Slovenske železarne

Na 13. redni seji delavskega sveta združenega podjetja Slovenske železarne, dne 10. oktobra, so med drugim obravnavali tudi poslovanje interne banke združenega podjetja Slovenske železarne in v zvezi s tem sprejeli tudi nekaj sklepov. Ker o tej problematiki doslej v našem glasilu še nismo pisali, objavljamo celotno gradivo, posredovano delavskemu svetu vključno s sprejetimi sklepi. Ostale sklepe s te seje objavljamo v posebnem sestavku v rubriki Samoupravni organi v preteklem tednu.

NAJEM DOLGOROČNIH KREDITOV ZA OBRATNA SREDSTVA

Interni banki je uspelo ob letošnji konverziji kratkoročnih kreditov pridobiti dva nova dolgoročna kredita pri Ljubljanski banki in sicer za obratna sredstva. Pri obeh so kreditni pogoji razmeroma ugodni in zato pomenijo precejšen prispevek k finančni sposobnosti interne banke. Ker v času, ko sta bila kredita najeta, ni bilo seje delavskega sveta, je le-ta oba najeta kredita naknadno potrdil in v tej zvezi sprejel naslednje sklepe:

1. Združeno podjetje Slovenske železarne najema pri Ljubljanski banki — Ljubljana dva dolgoročna kredita za obratna sredstva, in sicer:

a) kredit 2.923.000 din za dobo 25 let, ob štiriodstotni obrestni meri in ob zapadlosti prvega obroka 15. januarja 1978;

b) kredit 21.750.000 din za dobo 10 let, ob devetodstotni obrestni meri in ob zapadlosti prvega obroka 15. januarja 1975.

2. Oba v prvi točki navedena kredita bo združeno podjetje uporabljalo za financiranje poslovnih

aktivnosti, ki jih slovenske železarne združeno opravljajo.

SPREMEMBE OBRESTNE MERE INTERNE BANKE ZA LETO 1973 ZA KRATKOROČNE KREDITE

Z letnim gospodarskim načrtom interne banke za leto 1973 je delavski svet določil 14 odstotno obrestno mero za njene aktivne kredite za obratna sredstva. Razmeroma visoka obrestna mera je bila tokrat utemeljena predvsem iz naslednjih razlogov:

a) v začetku letošnjega leta se je še vedno čutilo veliko pomanjkanje finančnega kapitala, vsled česar je bil le-ta zelo drag in so bile tudi pasivne obresti za kredite, ki jih je najemala interna banka, pogosto zelo visoke (tudi 14 odstotkov);

b) z visoko obrestno mero se je želelo stimulirati koristnike kreditov pri interni banki k čimbolj racionalni uporabi obratnega kapitala;

c) delavski svet je zavestno določil nekoliko višjo obrestno mero tudi z namenom, da se v tej obliki doseže vsaj delno združevanje dohodka

(Nadaljevanje na 2. strani)

Do zaključka leta bi morali za dosego plana v ZPSŽ proizvesti 213.162 ton surovega jekla in 60.000 ton surovega železa

Povsem upravičeno lahko ocenjujemo, da bi slovenske železarne letošnji družbeni plan v celoti realizirale, če ne bi letos nastopile izjemne težave s pomanjkanjem električne energije. Tako pa smo iz tega razloga v prvih devetih mesecih imeli izpad proizvodnje 2.813 ton surovega železa in 26.719 ton surovega jekla, kar se odraža tudi na blagovni proizvodnji.

V devetih mesecih letos sta železarni Štore in Jesenice proizvedli 143.025 ton surovega železa ali 95 odstotkov planskih obveznosti. Da bi uresničili letni načrt, bi morali v preostalih treh mesecih v obeh železarnah proizvesti še 60.075 ton surovega železa ali 20.025 ton mesečno. Če upoštevamo izpad in doslej doseženo največjo mesečno proizvodnjo 18.045 ton, bi ob dobrem delu obeh kolektivov plan uresničili, ali pa se mu zelo približali.

Še večji izpad proizvodnje v devetih mesecih, predvsem na račun redukcije električne energije, pa beležimo v vseh treh železarnah pri surovem jeklu. V železarnah Jesenice, Ravne in Štore, smo v devetih mesecih proizvedli 516.838 ton surovega jekla ali 96 odstotkov planskih obvez. Do konca leta bi morali proizvesti še 213.162 ton ali 71.054 ton mesečno, da bi uresničili letni plan. Če od preostale obveznosti odštejemo izpad proizvodnje zaradi pomanjkanja električne energije, bi plan uresničili, če presojamo po tem, da je letos največja mesečna proizvodnja surovega jekla v slovenskih železarnah znašala 63.327 ton.

Devetmesečni načrt blagovne proizvodnje so slovenske železarne realizirale s 482.619 tonami ali 98 odstotki. V zadnjih treh mesecih bi morali doseči 179.431 ton ali 57.811 ton mesečne blagovne proizvodnje, da bi uresničili sprejete planske obveznosti. Če upoštevamo, da so vse tri železarne doslej dosegle največjo mesečno blagovno proizvodnjo 58.503 tone, potem imamo najbolj objektivno možnost letni plan blagovne proizvodnje slovenskih železarn doseči.

Ker so v vseh treh železarnah sprejeli ustrezne ukrepe, kako bi zmanjšali posledice pomanjkanja električne energije, ki se bodo odražale tudi v večjih proizvodnih stroških in manjšem dohodku, upravičeno upamo, da bodo slovenski železarji naredili vse kar se da, da bodo posledice čim manjše. Tako kot so se doslej vedno v takih in podobnih trenutkih slovenski železarji izkazali in vložili skrajne napore, da dajo slovenskemu gospodarstvu čim več jekla, tako smo prepričani, da bodo ravnali in delali tudi v teh mesecih, da se čim bolj približajo svojim planskim obveznostim.

Podrobne rezultate, kako so slovenski železarji izvrševali svoje planske obveznosti v mesecu septembru in devetih mesecih 1973, preberite na tretji strani.

Prva seja sveta ZKS Slovenske železarne

V četrtek, dne 11. oktobra je dosednji sekretar ZKS združenega podjetja Slovenske železarne inž. Tone Varl sklical prvo sejo sveta ZKS Slovenske železarne. Novi organ ZKS Slovenske železarne sestavljajo po dva delegata iz vseh treh slovenskih železarn in Verige Lesce, Plamena Kropa, Žične Celje in TOVIL Ljubljana ter po en delegat iz Metalurškega inštituta ter skupnih služb Slovenske železarne. Seji so prisostvovali vsi predstavniki razen Metalurškega inštituta, navzoč pa je bil tudi član statutarne komisije pri centralnem komiteju ZKS tov. Golob. Poleg poročila so na seji razpravljali tudi o začasnem poslovniku sveta ZKS Slovenske železarne in izvolili za sekretarja sveta Milana Pugla iz Železarne Štore, za njegovega namestnika pa Rajko Liliro iz Žične Celje.

Poročilo, o dejavnosti komunistov na nivoju združenega podjetja v šestletnem obdobju, to je od prvih razgovorov za združitev slovenskih železarn v združeno podjetje do danes, je podal dosednji sekretar Tone Varl. V svojem poročilu je obravnaval vse razvojne faze za združitev, od prvih razgovorov v letu 1967 do uspešnega referenduma o združitvi slovenskih železarn v septembru 1969 in nadaljnjih prizadevanj za globlje medsebojno povezovanje ter vertikalno povezovanje s predelovalci jekla, ki sega že v sedanje obdobje. Pri vseh teh prizadevanjih so bili komunisti vseh treh železarn skupaj s sindikatom aktivno prisotni in zato je bil referendum septembra 1969 resnični odraz volje večine delavcev vseh treh železarn, da se povežejo v združeno podjetje, ne pa neka posiljena tvorba. Seveda vsa ta prizadevanja niso potekala brez konfliktov, realnih soočenj in dolgovetnih razprav, ki pa ravno v sedanji fazi dobivajo vso potrditev pravilne usmerjenosti. Poročevalec je za tem navajal vse pozitivne premike, ki so bili v tem času doseženi v pogledu večje specializacije, urejanja in poglobljanja medsebojnih od-

nosov, materialne krepitve združenega podjetja z ustanovitvijo lastne interne banke, uresničevanju delavskih ustanovnih dopolnil oziroma nadaljnega razvoja samoupravljanja in nadaljnega vertikalnega povezovanja s predelovalci jekla. Pri vseh teh prizadevanjih je s pomembno iniciativo in podporo sodeloval tudi centralni komitej Zveze komunistov Slovenije.

Tone Varl je v zadnjem delu svojega poročila govoril o organiziranosti Zveze komunistov v okviru združenega podjetja Slovenske železarne. Ponovno je poudaril prisotnost Zveze komunistov pri oblikovanju vseh pomembnih akcij in odločitev, pri čemer pa tudi niso bili imuni pred slabostmi, ki so bile v zadnjem času bolj ali manj prisotne v vsej Zvezi komunistov. Medtem, je nadaljeval, ko so sindikati in Zveza mladine vseh treh železarn zelo hitro dobile svojo obliko delovanja, tako v pogledu usklajevanja regresov, dodatkov in podobno, kakor v pogledu različnih rekreativno športnih in kulturnih srečanj, pa smo v ZK dolgo nihali med dvema oblikama medsebojnega povezovanja. Ena

(Nadaljevanje na 2. strani)

Seja konference ZK Železarne

V četrtek, 25. oktobra sekretar Ivo Ščavničar sklicuje redno sejo tovarniške konference Zveze komunistov Železarne. Na dnevnem redu je najprej poročilo o uresničevanju programa dela ZK Železarne, ki je bil sprejet na seji volilne konference 29. maja letos in o delu sekretariata konference. Sledilo bo poročilo o kadrovskih vprašanjih, ki zajemajo analizo zadnjih volitev v samoupravne organe Železarne in TOZD, volitve direktorjev TOZD, kadrovskega zasedbo v mladinski in sindikalni organizaciji, priprave na sejo volilne konference ZK in priprave na skupščinske volitve. Na seji konference bodo obravnavali tudi predlog organizacijskih sprememb v bodočem delu konference Zveze komunistov Železarne.

Vsa poročila, ki bodo posredovana konferenci, so predhodno obravnavale delovne grupe oziroma skupine pri tovarniški konferenci in sekretariatu konference ZK Železarne.

Celotno podjetje Plamen OZD

Na podlagi analize o uveljavljanju ustavnih dopolnil in javne razprave na zborih delovnih ljudi v PLAMENU, so delavci po posameznih delih podjetja, ki pomenijo zaokrožene enote ugotovili, da noben del podjetja ne izpolnjuje pogojev za ustanovitev temeljne organizacije združenega dela. Člani kolektiva Plamena so se zato na zborih delovnih ljudi odločili, da se celotno podjetje organizira kot TOZD z vsemi pravicami in dolžnostmi, ki jih ima temeljna organizacija združenega dela po ustavnih dopolnilih in zakonskih določilih.

Člani kolektiva so na zborih delovnih ljudi razpravljali tudi o osnutkih zveze in republiške ustave, statutu občine Radovljica in statutu podjetja ter sprejeli samoupravni sporazum o združevanju OZD v Slovenske železarne. V začetku oktobra so z referendumom sprejeli tudi statut podjetja in v skladu z njim formalno v podjetju 17 delovnih skupin.

Šestnajstega oktobra 1973 so izvolili novi delavski svet, odbor za kadre, odbor delavske kontrole in delegate v delavski svet Slovenske železarne. Pripravljen pa imajo tudi že delovni osnutek sporazuma o medsebojnih razmerjih v združenem delu. Ciril Rozman

Poslovanje interne banke združenega podjetja Slovenske železarn

(Nadaljevanje s 1. strani)

Železarn v interni banki in sicer predvsem spriču tega, ker ima interna banka v letu 1974 precejšnje anuitetne obveznosti, ki jih mora pokrivati iz združenega dohodka. V zadnjih mesecih je prišlo na trgu kapitala do precejšnjih sprememb in se le-ta kažejo v izobilju finančnih kreditov kratkoročnega značaja, ki jih ponujajo poslovne banke in tudi delovne organizacije. Tako je odpadel tudi eden od pomembnih razlogov za visoko obrestno mero interne banke in zato je delavski svet sprejel naslednje sklepe:

1. Obrestna mera interne banke se za njene aktivne kredite od 1. 7. 1973 dalje zniža na 12 odstotkov letno.
2. Korigira se letni gospodarski načrt interne banke v pogledu celotnega dohodka in njegove delitve in sicer v tem smislu, da se znižajo dohodki banke za del, ki ga povzroči znižana obrestna mera.

RAZDELITEV PRAVIC UPRAVLJANJA S SREDSTVI INTERNE BANKE

Viri poslovnih sredstev interne banke se delijo v dve osnovni skupini:

- a) sposojena sredstva (najeti — pasivni krediti, druge obveznosti);
- b) kvalitetna sredstva (poslovni sklad, sklad vlagateljcev).

Cepprav nastopajo kvalitetna sredstva v svoji aktivni obliki (pri plačilih) kot enotni družbeni kapital, pa jih glede upravljanja v celoti obravnavamo kot združena sredstva vlagateljcev interne banke.

Prvega januarja 1973 je znašal poslovni sklad interne banke 2.860.345 din in je bil glede pravic upravljanja s skladom delavskega sveta združenega podjetja v celoti prenešen na železarn v naslednjih zneskih:

- Jesenice 1.527.424.— din
- Ravne 829.500.— din
- Štore 503.421.— din

V začetku leta so vse tri železarn v interni banki v obliki skupne naložbe (sklad vlagateljcev) združile 7.980.000 din svojih sredstev, ki so bila uporabljena za nakup skupnih poslovnih prostorov v Ljubljani. Posamezne vloge so znašale:

- Jesenice 4.240.000.— din
- Ravne 2.300.000.— din
- Štore 1.440.000.— din

V času od 5. 3. do 7. 5. 1973 pa se je poslovni sklad interne banke bistveno povečal in sicer za 29.515.673,35 dinarjev. To povečanje gre na račun sredstev, ki jih je SR Slovenija s posebnim odlokom njene skupščine

z dne 27. 12. 1972 prenesla v skupni sklad ZP brez obveznosti vračanja. V celoti nam je republika odstopila 52 milijonov din sredstev, pri čemer se je obvezala, da nam bo znesek 23 milijonov din izplačala najkasneje do leta 1975. Po vrednosti je ta brezplačen odstop vrednosti anuitet, ki so jih železarn v letu 1972 plačale za kredite iz bivših sredstev federacije in so sedaj dohodek republike.

Po odločitvi republike so brezplačno odstopljena sredstva v znesku 52 milijonov din nedeljiva (tvorijo skupne sklade ZP), upravljajo jih vse tri železarn, uporabiti pa jih moramo prvenstveno za ohranjanje likvidnosti železarn in šele v naslednji fazi za skupne naložbe v proizvodne zmogljivosti črne metalurgije.

Znesek 29.515.673,35 din poslovnega sklada se v knjigovodstvu interne banke še vedno vodi kot anonimni kapital, ker zanj nimamo določenih pravic upravljanja. Menimo, da z ureditvijo te zadeve ne smemo več odlašati.

V ZP je bilo precej razprav o tem, kako razdeliti pravice upravljanja nad poslovnim skladom, ki smo ga dobili od republike z brezplačnim prenosom. Po vseh razmišljanjih se je izoblikovalo stališče, da bo še najbolj ustrezala rešitev, če ta sredstva glede upravljanja razdelimo po ključu, ki ustreza številu zaposlenih v posameznih železarnah v letu 1972. Tak predlog je zasnovan predvsem na naslednjih dveh postavkah:

a) sredstva so bila združenemu podjetju praktično poklonjena in zato nobena železarna nima pri njih nekih prednostnih pravic;

b) nosilci upravljanja so vedno samo delavci in zato je umestno tudi obseg pravic upravljanja deliti glede na njihovo število.

Ob upoštevanju omenjenega ključa bi na posamezne železarn odpadli naslednji zneski pravic upravljanja z delom poslovnega sklada interne banke, ki se je oblikoval z odstopom sredstev s strani republike:

Železarna	Število zaposl.	Struktura v %	Pravica uprav. v din
Jesenice	5.735	48,1	14.197.038,90
Ravne	3.782	31,7	9.356.468,45
Štore	2.401	20,2	5.962.166,00
Skupaj	11.918	100	29.515.673,35

Posamezne železarn bi na dan 30. 9. 1973 imele ob upoštevanju gornje delitve pri upravljanju inter-

ne banke naslednje vrednostne izražene pravice:

Železarna	Poslovni sklad	Sklad vlagateljcev	SKUPAJ
Jesenice	15.724.462,90	4.240.000,—	19.964.462,90
Ravne	10.185.968,45	2.300.000,—	12.485.968,45
Štore	6.465.587,—	1.440.000,—	7.905.587,—
Skupaj:	32.376.018,35	7.980.000,—	40.356.018,35

V zvezi z obravnavanim problemom je delavski svet sprejel naslednje sklepe:

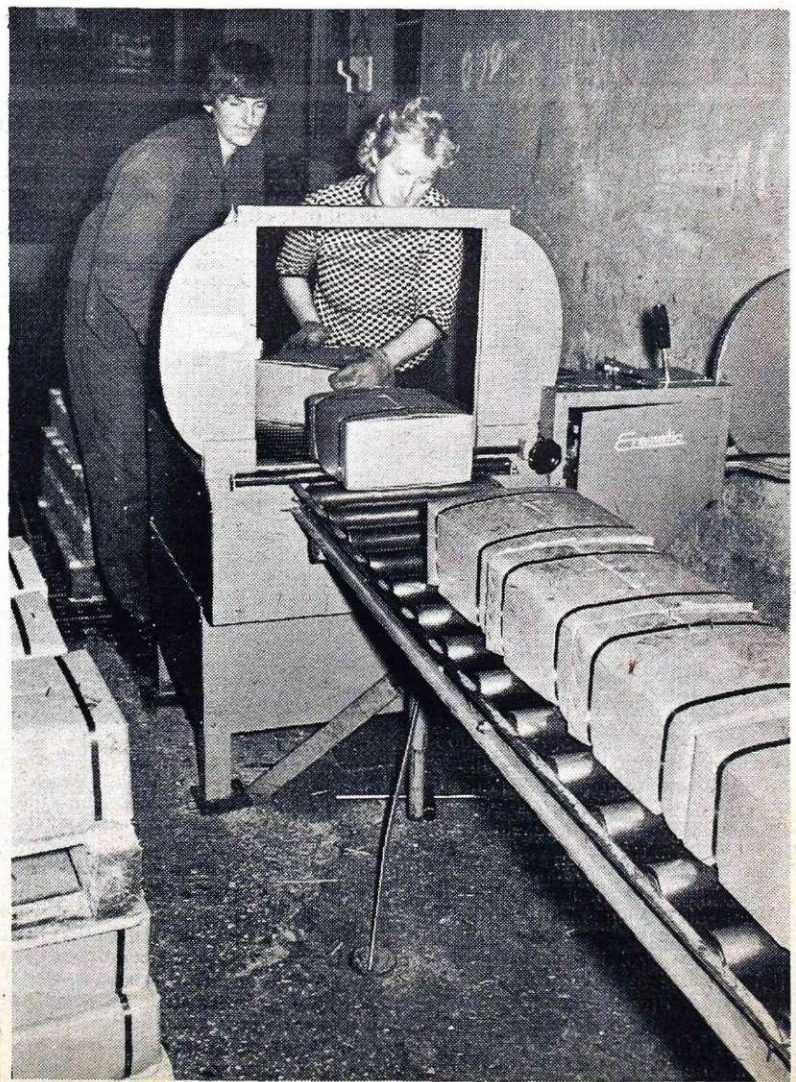
1. Znesek poslovnega sklada interne banke v višini 29.515.673,35, ki je bil pridobljen s prenosom sredstev s strani SR Slovenije v skupne sklade ZP brez obveznosti vračanja, se glede pravic upravljanja razdeli med posamezne železarn po ključu, ki ustreza povprečnemu številu zaposlenih po posameznih železarnah v letu 1972. Po enakem ključu se bodo razdelile tudi pravice upravljanja s poslovnim skladom v znesku 23 milijonov din, ki ga bo iz istega vira še pridobila interna banka najkasneje do 31. 12. 1975.
2. Vse tri železarn bodo pravice pri upravljanju interne banke, pridobljene po prejšnji točki tega sklepa, prenesle na svoje TOZD v skladu s tem, kakor bodo delile tudi ostalo svoje premoženje.

3. V knjigovodstvu interne banke ZP ter v knjigovodstvih treh železarn se morajo pravice upravljanja iz prve točke tega sklepa evidentirati. Način knjiženja določi team finančnih direktorjev združenega podjetja Slovenske železarn.

Železarski globus

ČSSR

V železarni Trines je pred kratkim pričela obratovati nova valjarna žice. Proizvaja valjano žico premera 5—12 milimetrov, s toleranco minus — plus 0,15 mm, s končno hitrostjo 50 metrov na sekundo in težo kolobarja 1000 kilogramov. Njena letna proizvodna zmogljivost je 620.000 ton valjane žice.

Težko pričakovani stroj za okovanje kartonov v žebliarni obratuje že 14 dni

Prva seja sveta ZKS Slovenske železarn

(Nadaljevanje s 1. strani)

oblika je šla v smeri, da se sestajamo bolj zaradi izmenjave mnenj, druga pa, da oblikujemo tudi nekatera enotna stališča in mnenja, ki bi bila obvezna za akcijo vseh komunistov v slovenskih železarnah. Kljub temu ne moremo zanikati že omenjenih uspehov, pri katerih je bila aktivno prisotna tudi Zveza komunistov in pomembnih premikov, ki smo jih tudi v Zvezi komunistov dosegli na podlagi medsebojnega sodelovanja in povezovanja. Vsekakor pa bodo uspehi še večji in delo bolj uspešno, če bo potekalo v regularnem organu, ki ga danes oblikujemo, je zaključil sekretar svoje poročilo.

Uvodnemu poročilu je sledila razprava v kateri so najprej sekretarji tovarniških konferenc poročali o aktivnosti in organiziranosti Zveze komunistov v svojih delovnih organizacijah. Po izvolitvi sekretarja sveta ZKS Slovenske železarn in njegovega namestnika, je stekla zelo živahna razprava o predloženem osnutku začasnega poslovnika ZKS Slovenske železarn. Začasnega predvsem zato, ker ga bo nedvomno po slovenskem in jugoslovanskem kongresu Zveze komunistov potrebno v marsičem še dopolniti.

Začasni poslovnik, ki so ga z nekaterimi manjšimi korekturami v nadaljevanju potrdili, vsekakor predstavlja zelo pomembno osnovo za še bolj učinkovito delovanje sveta ZKS Slovenske železarn, kot delovnega organa organizacij ZK delovnih organizacij podpisnic samoupravnega sporazuma o združevanju organizacij združenega dela v Slovenske železarn Ljubljana, kakor tudi za delo samih konferenc ZK v organizacijah združenega dela.

Že večkrat smo na tem mestu govorili o novi kvaliteti samoupravnih odnosov, ki jih v naše družbenoekonomske odnose prinašajo tako imenovana delavska ustavna dopolnila. Še vedno pa je med delavci precej takih, ki v teh ustavnih dopolnilih, ki so še bolj razčlenjeni in konkretno vgrajene v osnutku nove zvezne in republiške ustave, vidijo predvsem le višjo kategorijo medsebojnih odnosov, ne pa tudi zelo pomembne ekonomske kategorije. Nedvomno pa mora biti jasno slehernemu delavcu, da je uspešno reševanje nalog razvojne politike v prihodnjem obdobju odvisno od hitre in stalne gospodarske rasti.

Najbrž ni potrebno posebej poudarjati, da je osnovni socialni interes nas vseh, da socializem napreduje. To pa pomeni krepitev vodilne vloge interesov delavskega razreda in sploh delovnih ljudi v naši družbi. Pomeni vsestranski razvoj osebnosti in humanizacijo družbenoekonomskih odnosov na temelju razvoja sistema samoupravljanja. Pomeni stalno izboljševanje materialnih in kulturnih ter življenjskih in delovnih razmer delovnih ljudi kot bistvenega dejavnika gospodarskega in družbenega razvoja. Da bi vse to dosegli pa mora biti ves naš dolgoročni razvoj gospodarstva usmerjen:

— v nadaljnji razvoj in krepitev sistema samoupravljanja in sicer krepitev takega sistema v katerem bodo delovni ljudje v združenem delu postali odločujoč dejavnik urejanja vsega procesa družbene reprodukcije,

— k hitremu in stabilnemu razvoju in rasti materialne osnove družbe.

Obe navedeni nalogi sta med seboj tesno povezani, med njima obstoji organska povezanost. Že Marks je v svojih znanstvenih razvojnih zakonih družbe, ki jih je praksa in zgodovina že mnogokrat potrdila, utemeljeval, da je materialna osnova družbe primaren in družbeni zavest sekundaren dejavnik v družbenem razvoju in da prvi vpliva na razvoj drugega in obratno. On je tudi razkril v svojih razvojnih zakonih, da delavec mora imeti najprej zagotovljene osnovne življenjske pogoje, da lahko aktivno posega v oblikovanje družbe in družbene nadstavbe. S tem je tudi razvojno utemeljena organska povezanost med krepitevjo samoupravljanja in rastjo materialne osnove družbe.

Taka razvojna usmerjenost oziroma bodoči družbenoekonomski razvoj torej izhajata iz sedanjih nalog in dosedanjih protislovij v družbenoekonomskem razvoju. Ena takih najbolj grobih deformacij v dosedanjem razvoju je nedvomno odtujevanje dohodka od tistega, ki ga je ustvarjal, to je od delavca in na tej osnovi tudi povečanje moči in vpliva tehnokracije in birokracije. Zaradi tega smo v minulem obdobju imeli nemalo primerov prisvajanja dohodka mimo dela, tudi s špekulacijami in podkupovanjem ter podobno. Iz takih razlogov tudi neupravičeno bogatenje in gradnja vsemogočih palač in reprezentančnih objektov ter zanemarjanje gradnje stanovanj za delavce in druge delovne ljudi ter nasploh zanemarjanje vlaganj za razvoj družbenega standarda delovnih ljudi. K temu se je pridružil še problem ekonomske nestabilnosti, vedno bolj izrazito nesorazmerje med bazičnimi in predelovalnimi zmogljivostmi, vedno večja odvisnost od uvoza, neizkoriščene proizvodne zmogljivosti in drugo.

Organska povezanost med materialnimi gibanji v družbi in razvojem samoupravnih družbenoekonomskih odnosov

Razumljivo, da je vse to pomenilo ne samo stagnacijo samoupravnega socialističnega razvoja, temveč nasploh veliko preizkušnjo za nadaljnji razvoj samoupravljanja pri nas. Zveza komunistov Jugoslavije, nosilka vsega dosežanega revolucionarnega razvoja pri nas, se je kritično in samokritično soočila z vsemi temi slabostmi in jim napovedala boj, hkrati pa označila idejno politično usmeritev za nadaljnji razvoj samoupravnega socializma v Jugoslaviji.

Pri tem moramo razumeti, da je naša družba še vedno v revolucionarnem vretju in če se hočemo zavarovati pred negativnimi posledicami stihijskega plesa razmerja sil, kakor pravi Edvard Kardelj, se mora družba upreti na tak ustavni in zakonodajni sistem ter sistem oblasti, ki bo zagotovil vodilno vlogo delavskega razreda na področju oblasti in samoupravljanje vseh delovnih ljudi. Delavski razred pa si bo to vodilno vlogo zagotovil z doslednim izvajanjem ekonomske stabilizacije in uresničevanjem delavskih ustavnih dopolnil. To je odločilna pot za utrditev gospodarstva in za ustvarjanje možnosti za hitrejši razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov. Od tega kako dosledno bomo, konkretno v naši železarni in v vsaki delovni organizaciji izpeljali te naloge, je odvisna tudi hitrost materialnega in družbenega razvoja v prihodnjem obdobju.

To pa pomeni, da se bomo v železarni morali z vsemi silami zavzeti za povečanje akumulativne sposobnosti, pri čemer ima lahko zelo pomemben delež boljše izkoriščanje notranjih rezerv, aktiviranje vseh neizkoriščenih rezerv v proizvodnih zmogljivostih, predvsem visoko produktivnih, znižanje proizvodnih stroškov, z boljšo organizacijo dela in podobno. To pa pomeni tudi hitrejšo integracijo dela in sredstev, trdnjše povezovanje med železarnami in kovinsko predelovalno industrijo in drugo. Kajti, če bomo hoteli krepiti stabilnost ekonomskega razvoja in nadaljno rast materialne osnove, kar je organsko povezano s hitrejšim razvojem samoupravnega sistema, potem bo potrebno tudi več vlagati v tehnični in tehnološki razvoj.

Vse to o čemer smo govorili doslej, pa je pravica in dolžnost delavskega razreda in delovnih ljudi, da odločajo o bistvenih vprašanjih, ki zadevajo dohodek, njegovo delitev, razpolaganje s sredstvi, medsebojne odnose in da sodelujejo v procesu družbene reprodukcije. Ta ustavna pravica in dolžnost pa pred delovnega človeka postavlja tudi odgovornost, da se za to samoupravno funkcijo tudi usposablja. To je potrebno poudariti toliko bolj, ker se večkrat sprašujemo ali usposabljanje za samoupravljanje organizirati na prostovoljni osnovi ali kot dolžnost, ki je hkrati pravica delovnih ljudi.

Z intenzivnim idejno političnim delom v železarni in z doslednim uresničevanjem ustavnih dopolnil, bo med delovnimi ljudmi člani temeljnih organizacij združenega dela in delovne organizacije železarn, rastele tudi interese tako za sodelovanje v samoupravnem procesu, kakor tudi za usposabljanje, da bodo lahko kar najbolj učinkovito sodelovali v tem procesu. Kajti aktivno sodelovanje spodbuja ustvarjalno pobudo in napredek, to pa pomeni hitrejšo rast materialne osnove družbe in vsakega posameznika.

Osební dohodki v septembru

	Štev. pl. ur/os.	din/h	din/os.	indeks 1. 72	indeks 100 živ. str.
1. 1972	196.6	10.28	2022	100.0	100
IX-XII. 72	195.3	11.28	2202	108.9	105.5
I-VI. 73	190.2	12.11	2303	113.9	115.8
Julij	190.9	12.40	2415	119.4	119.4
Avgust	195.3	12.87	2513	124.3	—
September	186.9	12.84	2400	118.7	—
I-IX. 1973	190.7	12.34	2353	116.4	—

(Nadaljevanje s 1. strani)

Podatki nam kažejo, da se naš delovni čas počasi, toda vztrajno približuje normalnemu 42-urnemu tedniku. Osební dohodek je še dosti usklajen z naraščanjem življenjskih stroškov, vendar je to jalovo tekmo-

vanje, ker ostaja kupna moč nespremenjena. Ker bodo v kratkem na razpolago podatki periodičnega obračuna za prvih devet mesecev letošnjega leta, bi bilo odveč v tem članku ugotoviti kakšen bo ekonomski rezultat. Osební dohodek je namreč samo del ustvarjenega dohodka, ki je odraz in perspektiva našega gospodarjenja. SM

Proizvodnja slovenskih železarn v septembru in devetih mesecih 1973

V letošnjem letu je imel elektroplavž v železarni Štore že 524 ur zastoja zaradi redukcij električne energije in od tega v mesecu septembru 427 ur.

Elektropeči za proizvodnjo jekla so vsled redukcij električne energije stale skupno 3570 ur in od tega v septembru skoraj polovico zamujene časa ali 1740 ur. Ti zastoji so nam letos povzročili, ob upoštevanju najstrožjih kriterijev, izgubo proizvodnje najmanj 2.813 ton surovega železa in 26.719 ton jekla.

Po devetih mesecih zaostajamo v proizvodnji surovega železa 8.275

ton za načrtovano količino. Zaostanek se je nasproti stanju na začetku meseca še izdatno povečal. Če bi hoteli izvršiti letni proizvodni načrt, bi morali do konca leta proizvesti 20.025 ton mesečno. Doslej je znašala največja mesečna proizvodnja 18.045 ton. Pri odličnem obratovanju bi torej zaostanek lahko nekaj zmanjšali, letnega načrta pa ne moremo več ujeti.

Pri proizvodnji surovega železa smo imeli v septembru in ob koncu tretjega četrtletja naslednje rezultate:

Železarna	mesečni načrt	mesečna izvršitev	%	9-mesečni načrt	9-mesečna izvršitev	%
Jesenice	13.000	13.166	101	118.200	113.152	95
Štore	3.100	1.088	35	33.100	29.873	90
Skupno	16.100	14.254	89	151.300	143.025	95

Nasproti istemu obdobju v lanskem letu, znaša letošnja proizvodnja surovega železa odstotek več kot lani.

Se huje kot v proizvodnji surovega železa, se poznajo redukcije električne energije v proizvodnji jekla. Zaostanek za proizvedenim načrtom se je tekom septembra skoraj podvojil in znaša ob koncu meseca 23.812 ton. Do konca letošnjega leta bi morali za doseg proizvodnega načrta dati še 213.162 ton ali 71.054 ton surovega jekla mesečno. Doslej največja mesečna proizvodnja je zna-

šala v slovenskih železarnah 63.327 ton. Čeprav je pričela s poskusnim obratovanjem nova električna peč v železarni Štore in bo postopno dajala vse več jekla, bo tudi z njeno udeležbo vred, do konca leta nemo goče doseči načrtovano količino.

Ves proizvodnjaostanek ne moremo pripisati izključno redukciji električne energije, čeprav je pretežni del krivde za izgubljen proizvodnjo jekla izven naših kolektivov, kar je razvidno iz pregledov proizvodnih rezultatov v septembru in po devetih mesecih.

Železarna	mesečni načrt	mesečna izvršitev	%	9-mesečni načrt	9-mesečna izvršitev	%
Jesenice	39.900	34.070	85	369.700	353.197	95
Ravne	16.250	10.936	67	146.250	139.191	95
Štore	2.000	1.899	95	24.700	24.450	99
Skupno	58.150	46.905	81	540.650	516.838	96
SM jeklo						
Jesenice	27.100	25.991	95	243.300	239.901	98
Ravne	—	—	—	—	—	—
Štore	2.000	1.899	95	24.700	24.450	99
Skupno	29.100	27.890	95	268.000	264.351	98
EL jeklo						
Jesenice	12.800	8.079	63	126.400	113.296	89
Ravne	16.250	10.936	67	146.250	139.191	95
Štore	—	—	—	—	—	—
Skupno	29.050	19.015	65	272.650	251.398	93

Iz razpredelnice je razvidno, da smo samo v septembru zaostali za 11.245 ton za proizvodnim načrtom, od tega znaša zaostanek pri elektro jeklu 10.035 ton.

V enoletnem obdobju lanskega leta je znašala proizvodnja jekla 513.243 ton in je letošnja še vedno za 3.595 ton večja od lanskega leta.

Vsled slabe proizvodnje surovega železa in jekla ter zaradi zastojev, ki so jih redukcije povzročile tudi v drugih proizvodnih obratih, so tudi rezultati skupne proizvodnje slabi. Na Jesenicah je skupna proizvodnja izvršena z 92 %, na Ravnah s 75 % in v Štoreh z 67 % tako, da je skupen rezultat za Slovenske železarne za mesec september 86 %. Posledice se bodo poznale še v naslednjih mesecih.

Že prejšnji mesec smo ugotovili, da je bila blagovna proizvodnja v avgustu z doseženimi 51.581 tonami letos najnižja. Septembrska blagovna proizvodnja pa znaša samo 48.335 ton. Do konca leta bi morali za doseg letnega načrta proizvesti še 179.431 ali mesečno 57.811 ton. To ni nedosegljivo, saj je znašala doslej največja mesečna blagovna proizvodnja 58.503 tone. Seveda bi morali imeti potreben vložek iz lastne proizvodnje jekla in nabavljenih polizdelkov ali ingotov. Če bi poleg vseh »če« letos še uspeli doseči letni proizvodni načrt blagovne proizvodnje, bi bil to res izreden podvig.

V septembru in devetih mesecih smo dosegli naslednje rezultate:

Železarna	mesečni načrt	mesečna izvršitev	%	9-mesečni načrt	9-mesečna izvršitev	%
Jesenice	30.871	27.867	90	283.204	280.191	98
Ravne	11.242	10.516	94	101.175	97.581	96
Štore	12.363	9.952	80	108.051	104.847	97
Skupaj	54.476	48.335	89	492.430	482.619	98

V pretečenem letu je znašala blagovna proizvodnja za isto obdobje 457.716 ton, kar pomeni, da smo letos dali 24.903 tone več proizvodov na tržišče.

Zaostanke imamo: 4 % pri polizdelkih, 2 % pri toplo valjanem jeklu, 2 % pri kovaških izdelkih, 7 % pri jeklotini, 3 % pri sivi litini, 10 % pri mehansko obdelanih valjih, 16 % pri proizvodnji vzmeti, 4 % pri žičnih izdelkih in 6 % pri mehansko obdelanih izdelkih.

Odprava izdelkov je zelo dobra v železarni Ravne, saj znaša celo več, kot letošnja blagovna proizvodnja. Na Jesenicah zaostaja odprava približno 10.000 ton za proizvodnjo in v Štoreh za 2.500 ton.

Kljub slabim proizvodnim rezultatom je eksterna realizacija še vedno zelo uspešna. Mesečna izvršitev je zaostala samo v železarni Štore,

kjer znaša 83 % načrtovane, medtem ko znaša v železarni Jesenice izvršitev 101 % in v železarni Ravne še posebej uspešno 114 %. Vsled tega je tudi skupen rezultat za mesec september 101 %. Devetmesečni načrt izvršujemo s 104 % in smo za 23 % nad lanskoletnim dosežkom v istem času. V tem ima svoj odraz v izdatni meri sprememba cen.

Izvoz poteka še vedno zelo dobro in bomo letni načrt, če bo šlo tudi naprej tako dobro, realizirali že v mesecu novembru. Po tonaži nam manjka še 13.094 ton. Doslej smo izvozili poprečno mesečno 9.271 ton, po vrednosti je pa stanje še nekaj ugodnejše.

Pri poprečni prodajni ceni se tudi železarna Štore približuje načrtovani in zaostaja že manj kot en odstotek.

Problematika po posameznih železarnah je bila naslednja:

Železarna Ravne je letos izgubila zaradi redukcij že 12.261 ton proizvodnje elektro jekla, od tega samo septembra 7.457 ton. Od načrtovanega odvzema električne energije, so znašale redukcije 30 % potreb.

Poleg tega, da so imeli izpad pri proizvodnji jekla, so redukcije povzročile tudi pri večjem številu šarž analize odstopanja. Težave so imele z delovno silo v talilnici, težave pa jim je povzročala tudi slaba kvaliteta apna.

V livarni so dosegli nižjo proizvodnjo tudi zaradi namerne preusmeritve na asortiment lažjih ulitkov. Stalen problem je še vedno s kvaliteto in količinami dobav livarskega peska. V Valjarni najprej občutijo pomanjkanje vložka zaradi izpadle proizvodnje jekla. Zaradi izpadov žarilnih in ogrevalnih peči so imeli tudi škodo na kvaliteti proizvodov in vse skupaj se negativno odraža na stroških proizvodnje in odgodku. V obratu industrijskih nožev je na zmanjšanje proizvodnje poleg pomanjkanja električne energije, vplivala tudi selitev v nov obrat.

V obratu pnevmatičnih strojev je dosežena nižja proizvodnja zaradi spremembe asortimenta.

Pomanjkanje delovne sile je poleg talilnic tudi eden osnovnih problemov v drugih obratih. V železarni Ravne, kjer je vložek za vse obrate izključno odvisen od proizvodnje jekla in kjer so proizvodni agregati samo električne peči, so redukcije električne energije še posebej boleče in še bolj, če so nepričakovane. V železarni Ravne ima tudi enota proizvodnje zaradi večjega deleža plemenitih in visokolegiranih jekel, največjo ceno in izgubljena ali pokvarjena proizvodnja še posebno težo.

Železarna Štore je imela v letošnjem letu na elektro-redukcijski peči že 524 ur izgubljenega obratovnega časa ali 2.813 ton proizvodnje surovega železa. To je bilo posebno boleče v septembru, saj so planirali proizvodnjo 3.100 ton in od tega 2.400 ton za prodajo. Proizvedli so samo 1.088 ton in prodali le 500 ton. Zaradi zastojev plavža, je manjkalo plavžnega plina, kar se je poznalo tudi pri oskrbi martinarne in na proizvodnji jekla. Dne 29. septembra so odlili na novi električni peči prvi šarž in tako pričeli s poskusno proizvodnjo.

V valjarnah se je poznalo na proizvodnji, da so v stari valjarni valjali večje količine specialnih profilov, v novi valjarni so pa uvajali valjanje trapezastega profila na progi 250. Ob tem so imeli zaradi elektro okvar tudi več zastojev.

V livarni manjka naročil za kobile in je vsled tega proizvodnja nižja od predvidene.

V jeklovleku so imeli okvare na strojih, na nižjo proizvodnjo pa je vplivala tudi povečana količina vlečenih specialnih profilov.

Posledice izpadle proizvodnje zaradi redukcije električne energije so se že pokazale v septembru in se bodo še odražale na zmanjšani količini proizvodnje, povečanih stroških in izgubljenem dohodku. Do konca leta se vsega ne da nadoknaditi in le ob najugodnejših pogojih oskrbe z energijo in vložkom ter ob skrajnih naporih vseh treh kolektivov železarn, ne bi smeli dosti zaostati za letno količino predvidene blagovne proizvodnje. Povsod so uvedeni izredni ukrepi, kako postopati ob ponovnih izpadih električne energije. Povsod je odredeno zaporedje, kaj odklopiti, da bi bila za kolektiv izguba čim manjša. Povsod so dana navodila za štednjo z električno energijo. Vse tri železarne so pa izdale tudi vrsto navodil in ukrepov, kako bi zmanjšali negativne posledice dosedanjih redukcij. Pri vseh dosedanjih letošnjih težavah, so proizvodni rezultati še vedno boljši od lanskoletnih in je res škoda, da nas je energetska kriza tako prizadela. V prvi polovici oktobra je stanje za nas zaenkrat normalno. Vsi agregati v kaloričnih centralah so v redu. Vode je tudi dovolj in ob normalnih pogojih zadržujejo, da bodo naše potrebe do konca leta docela pokrite. Nadejamo se torej najboljsemu, vsaj še v teh dveh mesecih in pol do konca letošnjega leta.

(PRIPOMBA: Proizvodne rezultate in problematiko jeseniške železarne smo objavili v 41. številki Železarja.)

Milan Marolt, dipl. inž.

Nasip Železarne je iz leta v leto večji. Kam v bodoče z žlindro in ostalimi odpadki?

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA

Dežurna služba

	Telefon v pisarni doma
SOBOTA, 20. oktobra: Jože ULČAR, talilnice	486 81-970
NEDELJA, 21. oktobra: dipl. inž. Božidar BARTELJ, valj. 2400	638 81-453
PONEDELJEK, 22. oktobra: dipl. inž. Franc GASSER, vzdrževanje	952 81-604
TOREK, 23. oktobra: dipl. inž. Boris BREGANT, OPTIO	801 81-284
SREDA, 24. oktobra: Zdravko ČRV, valjarna žice	852 760
ČETRTEK, 25. oktobra: dipl. inž. Martin ŠKETA, TPD	240 81-413
PETEK, 26. oktobra: Anton KOMLJANC, profilarna	626 871

Dežurna služba traja od datuma nastopa od 7. ure zjutraj do naslednjega dne do 7. ure. Kolikor dežurnega ni v pisarni ali doma, kličite glavnega vratarja na telefon 410. Morebitne spremembe dežurnih so razvidne iz obvestil, ki jih vsako soboto objavljamo na razpisnih deskah pri vseh vratarjih.

Tajništvo tehničnega in proizvodnega direktorja

Ponoven razpis

Odbor za raziskave, izume in racionalizacije pri DS Železarne, ponavlja v Železarni že objavljeni razpis, dne 15. XI. 1971: POSNEMANJE ŽLINDRE PRI VLIVANJU NEPOMIRJENIH JEKEL

Pri vlivanju nepomirjenih jekel iz SM peči se na površini bloka, ko se jeklo še kuha, nahaja večja količina žlindre. Ta odvisna količina žlindre se zaradi turbulance v veliki meri vrača med strjevanjem nazaj v blok in kvarno vpliva na kvaliteto nepomirjenega jekla v bloku.

To je večletni pereč in kritičen problem v martinarni pri vlivanju nepomirjenih jekel.

Zato je nujno treba najti ustrezno teoretično ali tehnično rešitev s katero bi lažje, varneje in uspešneje z ustreznim orodjem ali napravami posnemali odvisno, kvarno žlindro.

Odbor za raziskave, izume in racionalizacije, TOZD Talilnice in obratovodstvo martinarne vabijo metalurške strokovnjake in vse druge, da se lotijo reševanja tega večletnega in perečega problema v proizvodnji nepomirjenih jekel.

Avtorji, ki so bodo lotili reševanja te naloge, dobijo vsa potrebna pojasnila in navodila pri vodstvu TOZD Talilnice, ali pri obratovodstvu in asistentih martinarne.

Odbor za izume, raziskave in racionalizacije razpisuje za kakršnokoli nakazano teoretično ali tehnično rešitev te naloge tri večje nagrade v višini: 1500,00, 1200,00 in 900,00 dinarjev.

Najboljšo rešitev te naloge, ki bo pozneje v praksi uspešno izvedena in realizirana, bo odbor ponovno ocenil in avtorja dodatno nagradil po pravilniku o izumih in tehničnih izboljšavah ter koristnih predlogih na osnovi prikazanih, ugotovljenih in potrjenih prihrankov in koristi.

Ta razpis velja pol leta po objavi v tovarniškem glasilu Železar.

Kakršne koli teoretične ali tehnične rešitve naj avtorji dostavijo na predpisanih obrazcih Prijava tehnične izboljšave v treh izvodih na službo za novatorstvo pri SEOP.

Odbor za raziskave, izume in racionalizacije pri DS železarne Jesenice

Samoupravni organi v preteklem tednu

13. seja delavskega sveta združenega podjetja Slovenske železarne

Predsednik delavskega sveta združenega podjetja Slovenske železarne Tomaž Ertl, dipl. polit., je sklical 13. sejo delavskega sveta v sredo, 10. oktobra 1973 v Ljubljani. Na seji so obravnavali naslednja vprašanja:

1. Sprejeli so poročilo generalnega direktorja o izvrševanju sklepov prejšnje seje delavskega sveta brez pripomb, razen da so naročili skupnim službam, da sklep prejšnje seje, ki zahteva izdelavo strategije izvoza realizirajo v sodelovanju z železarnami tako, da izdelajo skupen program.

Poleg tega so menili, da se javna razprava o osnutku samoupravnega sporazuma o združevanju organizacij združenega dela v Slovenske železarne smatra tudi kot razprava in potrditev priključitve k združenemu podjetju predelovalcev žice.

2. Potrdili so poročilo predsednika poslovnega odbora združenega podjetja o delu tega organa.

3. Obravnavali so poročilo o devetmesečnem poslovanju združenega podjetja in govorili o energetski krizi ter v zvezi s tem sklenili:

— Poročilo o proizvodnji združenega podjetja v prvih devetih mesecih letošnjega leta se sprejme brez pripomb.

— Sprejme se informacija o energetski krizi in se zahteva, da se štednja in racionalna poraba električne energije, ki je bila že začeta v posameznih železarnah tudi v bodoče nadaljuje. Skupne službe in poslovni odbor pa sta dolžna to nenehno spremljati.

— Sprejme se vsebina pisma, ki ga bo v imenu delavskega sveta posredoval generalni direktor odgovornim ustanovam republike. To pismo je sestavni del sklepov in ga bomo objavili v naslednji številki Železarn.

4. Vzeli so na znanje informacijo o samoupravnem sporazumu o združevanju organizacij združenega dela v Slovenske železarne. Strinjali so se

tudi s predlaganimi dopolnitvami in spremembami, ki so jih posredovale družbenopolitične organizacije združenega podjetja in poslovni odbor.

5. Dali so načelno soglasje za sodelovanje interne banke pri financiranju osnovnih sredstev železarne Store in pri financiranju obratnih sredstev isti železarni s tem, da se kredit za obratna sredstva plasira pod najugodnejši pogoji. V zvezi s tem načelnim soglasjem pa so sprejeli še naslednja sklepa:

— Strokovne službe združenega podjetja so dolžne v roku desetih dni pripraviti predlog pogodb med združenim podjetjem in železarno Store, s katero se bodo urejale medsebojne obveznosti, ki so vezane

na naložbe iz prej omenjenega soglasja. S pogodbo je treba zagotoviti med drugim tudi take medsebojne vezi, ki bodo materialno krepile integracijo slovenskih železarn.

— Predlog pogodbe iz prejšnje točke naj se posreduje v obravnavo vsem trem železarnam. Pogodbo je treba dopolniti do take mere, da bo zadostila interesom vseh železarn in ko bo soglasje doseženo, bo o njej za združeno podjetje dokončno odločil DS združenega podjetja.

6. Obravnavali so predlog poslovanja interne banke in v zvezi s to razpravo sprejeli vrsto sklepov. Kaj so obravnavali in kakšne sklepe so sprejeli v zvezi s tem preberite v posebnem članku v tej številki Železarn.

7. Vzeli so na znanje informacijo o spremembi sedeža združenega podjetja in se strinjali, da se nov sedež v Ljubljani, v ulici Moše Pijade 5 registrira pri ustreznih organih.

4. seja odbora za gospodarstvo pri DSŽ

Namestnik predsednika odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne inž. Franci Brelih je sklical 4. sejo odbora v petek, 12. oktobra, in za dnevni red predlagal pregled sklepov, poročilo o proizvodnji v prvih devetih mesecih letošnjega leta, poročilo o finančnem rezultatu v avgustu, predlog manjših investicij, odgovor na zahtevek Ljubljanske banke in finančno konstrukcijo za izgradnjo hladne valjarne, pogodbo o poslovnem združevanju proizvajalcev žice, žičnih in vijčnih proizvodov ter tekoče zadeve.

Sklepi prejšnje seje so razen enega, ki je še v izvajanju vsi izvršeni. V zvezi z izvrševanjem sklepov prejšnje seje so vzeli na znanje še poročilo tehničnega direktorja o imenovanju odgovornih vodij dela

pri gradnji obrata vratnih podbojev in informacijo v zvezi s kritično situacijo elektro energije. Seznani so se z prognozo energetske bilance za prihodnje leto. Pregledali so pokazatelje primanjkljaja jekla zaradi redukcije električne energije, vendar bodo o tem eventualno sklepali, ko bodo podane končne številke in normativ za enoten izračun izgub v vseh treh železarnah. Strokovnim službam so priporočili, da skrbijo za čim bolj racionalno porabo električne energije, zato sklepi odbora na izredni seji veljajo še naprej.

Poročilo o proizvodnji za prvih devetih mesecih letošnjega leta ni razveseljivo, ker je nastal primanjkljaj skoraj za enomesečno proizvodnjo. Kritično stanje proizvodnje v septembru pa je spremenilo dose-

daj pozitivne rezultate pri blagovni proizvodnji v negativne in je nastal primanjkljaj tudi tukaj. Glavni vzroki za takšno stanje so zlasti:

- zaostreni pogoji do kupcev v letošnjem letu,
- slaba preskrba z električno energijo,
- interni vplivi in
- nepravčasna dobava tujega vložka.

Sprejeli so poročilo o finančnem rezultatu za avgust in ugotovili, da v avgustu ni bil dosežen družbeni plan po količini za 2 %, da pa je eksterna realizacija druga največja v letošnjem letu in da je dosežena rekordna povprečna prodajna cena in zato razmeroma ugoden finančni rezultat. Ugodnemu finančnemu rezultatu je prispevalo tudi znižanje zalog polizdelkov in gotovih izdelkov.

5. seja odbora za dohodek in nagrajevanje pri DSŽ

Na 5. seji odbora za dohodek in nagrajevanje pri delavskem svetu Železarne, ki jo je predsednik odbora Lado Podlipnik sklical v četrtek, 11. oktobra so obravnavali:

1. Sprejeli so poročilo o izvrševanju sklepov prejšnje seje in ugotovili, da so izvršeni, razen enega sklepa, ki je še v postopku s tem, da se razponi osebnega dohodka obravnavajo ločeno. Sektorju za ekonomiko in organizacijo so naročili, da pripravi informacijo o zvezi s pravilnikom o dodatku na stalnost in pravilnikom o dodatku za jubilejno delo.

2. Pregledali so oblikovne osebne dohodke v septembru in sklenili, da se v celoti izplačajo, ker so v mejah poslovnih uspehov in samoupravnega sporazuma. Zaradi redukcije električnega toka pa so priznali popravek faktorja učinka za operativni program do 100 % naslednjim obratom: elektro jeklarni, valjarni Bela, valjarni žice, valjarni 2400, profilarni, hladni valjarni in žebjarji.

3. Vzeli so na znanje poročilo o finančnem rezultatu v mesecu avgustu.

V nadaljevanju seje so sprejeli predlog za manjše investicije, vendar so naročili odgovorni službi, da predlog posreduje tudi odborom za gospodarstvo in temeljnih organizacijah združenega dela in bo odbor naknadno razpravljal o eventualnih propombah in predlogih teh organov.

Seznani so se z dogovorom na zahtevek Ljubljanske banke in s finančno konstrukcijo za gradnjo hladne valjarne, strinjali so se s spremembami predvidenih investicij in z viri financiranja. Soglasali so s pogodbo o poslovnem združevanju proizvajalcev žice, žičnih in vijčnih proizvodov ter pooblastili direktorja sektorja prodaje, da podpiše pogodbo v imenu Železarne. Strinjali so se z novimi cenami za ognjevzdorni material, vendar ne po predlogu industrije temveč in v okviru družbenega dogovora.

4. Vlogo sindikalnega odbora plavž, s katero predlagajo premijo za pobiranje grodja iz žlindre, so odstopili odboru za dohodek in nagrajevanje TOZD talilnice s priporočilom, da skušajo vnesti nagrajevanje za pobiranje grodja iz žlindre v redni sistem obračuna osebnega dohodka na tistih delovnih mestih, na katerih vplivajo na količino pobranega železa. Uvajanje premij ne bi bilo koristno, ker vnaša neskladje med obrati in delovnimi mesti v obratu.

5. Vzeli so na znanje informacijo o spremembi samoupravnega sporazuma v zvezi s kalkulativnimi osebnimi dohodki.

6. Nato so vzeli na znanje še analizo zaposlenosti kadra s srednjo izobrazbo, odobrili so popravek cenika za valjanje betonskega železa v prostem času in vzeli na znanje informacijo o najvišjem osebnem dohodku v Železarni.

Sestanki samoupravnih delovnih skupin

TOZD talilnice

PLAVŽ — 9. oktobra sta se sestali SDS Klinar pri pečeh in v kamnolomu Trebež. SDS Klinar je bila seznajena s kritičnim stanjem zaloga rude, kar bi lahko negativno vplivalo na proizvodnjo plavžev. Kritični so bili zaradi čiščenja pod žlindrinimi banjami, razen tega pa so se zavzemali za izboljšanje delovne discipline in medsebojnih odnosov.

SDS Jančič v kamnolomu Trebež je analizirala poškodbe na delovnih mestih. Službi za varstvo pri delu predlagajo, naj pohiti z izgradnjo nekaterih objektov, da bi delavcem omogočili boljše higienske pogoje. Nimajo garderob in kopalnic, zato uporabljajo garderobe v obratih na Javorniku. Nujno bi potrebovali sušilnico za obleke in čevlje. S proizvodnjo dolomitov so zadovoljni, medtem ko dolomit ni kakovosten, zaradi precejšnje zamude pri remontu separacije. Pričeli bodo z miniranjem večjih količin dolomita v steni, da bi zagotovili zalogo za zimsko mesec. Pogovorili so se še o disciplini posameznih delavcev.

ŠAMOTARNA — 3., 4. in 5. oktobra so se sestale tri SDS. Na vseh treh sestankih so obravnavali osnutek in dopolnila predloga samoupravnega sporazuma o združevanju OZD v Slovenske železarne. Poleg tega so se na sestankih SDS Fajfar, Rus in Krmelj strinjali s predlogom sindikalne organizacije, da bosta pri usklajevanju predlogov sodelovala direktor Železarne mag. dipl. inž. Peter Kunc in predsednik delavskega sveta Železarne inž. Alojz Kalan. Kritično so obravnavali kakovostno izdelavo opeke. Precej pripomb so imeli zaradi obratovanja Pauker stiskalnice. Na sestanku SDS Krmelj je sodelavec Čatak predlagal naj bi voznike viličarjev razporedili iz pete v šesto plačilno skupino.

TOZD valjarne

JAVORNIK I — 8. oktobra je imela sestanek SDS Mežnarc. Razpravljali so o ponovnem sprejemu sodelavca Jožeta Mauka v obrat Javornik I. S ponovno zaposlitvijo se sicer strinjajo, vendar s pripombo, da ga bodo ob ponovnih primerih zapuščanja delovnega mesta ali izostajanja z dela premestili na drugo delovno mesto.

VALJARNA 2400 — SDS Kofler v adjustaži je na sestanku 10. oktobra obravnavala proizvodno problematiko za september. Zanima jih kakšni bodo osebni dohodki ker plan ni bil dosežen. Zaradi boljšega koriščenja delovnega časa in ker jim je bila dodeljena garderoba, so skrajšali čas namenjen za malico za pet minut in ga bodo uporabljali za umivanje na koncu izmene. Primanjkuje tople vode in prosijo, da to vprašanje pristojni čimprej uredijo.

TOZD hladna predelava

PROFILARNA — 21. septembra so imele sestanke SDS Noč, Pretnar-Soklič in Logar. Na vseh sestankih je bil v razpravi osnutek družbenega dogovora o osnovah kadrovske politike v občini razpravljali pa so tudi o proizvodni problematiki za september. Težave imajo zaradi pomanjkanja vložka in zaradi premajhnih količin. Oblikovalni valji za stare proge so slabi in v nekaterih primerih niso pripravljeni za zamenjavo. SDS Noč zahteva čimprejšnjo rešitev tega problema. SDS

Logar ugotavlja, da je bil kljub nekaterim težavam družbeni in operativni plan dosežen z 97,9 odstotkov. Plan odprave izdelkov ni bil izpolnjen zaradi pomanjkanja vagonov in je v skladišču ostalo precej profilov. Na sestanku SDS Pretnar-Soklič, so delavce zaposlene na tretjem stroju ponovno opozorili na brušenje zvarov, da bi zmanjšali krivljenje in lomljenje osi. Opozarjajo na večji red in čistočo v higienskih prostorih. Delavci se pritožujejo, ker ob koncu izmene nimajo tople vode.

ŽARILNICA — 5. oktobra je SDS Pulec obravnavala predlog samoupravnega sporazuma o združevanju OZD v Slovenske železarne. Žarilci na globinskih pečeh zahtevajo popravilo kotlov pokrovov in polic, ker je obratovanje oteženo. Izgovor, da nimajo na razpolago elektrod za varjenje, delovni skupini ni razumljiv. Najvišje ocenjeno delovno mesto v žarilnici je v sedmi plačilni skupini. Žarilci in žerjavovodje pa nimajo možnosti napredovanja. Izenačeni so z novinci, ki z letno prakso zasedajo omenjena delovna mesta. Menijo, da so v primerjavi z ostalimi v obratu zapostavljeni in predlagajo, da bi morala biti za delovna mesta, kjer ni možno napredovanje, v obratu pa so nujno potrebna, dana možnost stimulacije. Tako bi ob upokojitvi po napornem delu pri pokojnini ne bi bili prikrajšani. SDS je na sestanku 9. oktobra razpravljala o osnutku samoupravnega sporazuma o združevanju OZD v Slovenske železarne.

9. oktobra je imela sestanek SDS Uršič. Žarilci na globinskih in zvonastih pečeh zahtevajo ustrezno orodje. Predlagajo naj sindikalna organizacija delavcem, ki se ne udeležujejo izletov, plača nadomestilo v denarju, kolikor pripada posameznikom. V nekaterih obratih Železarne tak način že uvajajo.

TOZD vzdrževanje, energija in transport

PLINSKA IN VODNA ENERGIJA — SDS Zupan je na sestanku 9. oktobra poleg samoupravnega sporazuma o združevanju OZD v Slovenske železarne razpravljala tudi o predlogu družbenega dogovora o osnovah kadrovske politike v občini. Več predlogov je bilo, da bi izdelke, ki jih sami izdelujemo tudi sami prodali in ne prek raznih posrednikov, ki z malo dela veliko zaslužijo, celo več kot kolektiv železarne, ki vložijo veliko truda. Zagovarjali so stališče, da je vsak delavec za opravljeno delo ocenjen, če pa se cena neke dobrine podraži naj se za vse enako. Ob koncu sestanka so razpravljali še o inovacijski dejavnosti ter o pravilnem postopku za prijavo inovacije. Informirani so bili o ustanovitvi nove komisije za inovacijsko dejavnost pri TOZD VET.

STROJNE DELAVNICE — 10. oktobra so se sestali člani SDS Korbar-Filej. Imeli so več predlogov in pripomb k predlogu samoupravnega sporazuma o združevanju OZD v Slovenske železarne. Strinjali so se s predlogom sindikalne organizacije, da bosta podpisnika sporazuma glavni direktor Železarne mag. dipl. inž. Kunc in predsednik delavskega sveta dipl. inž. Kalan. Ker v zadnjem času niso zadovoljni z delovno disciplino predlagajo dosledne in ustrezne ukrepe proti kršiteljem discipline. Poiskati bo treba sredstva za nabavo enega kalorifierja. Ne zdi se jim prav, ker članom kolektiva po tako visoki ceni prodajajo odpadno železo čeprav je nabavna cena precej nižja. Tudi ni pravilno ker se dodatno obdavčuje osebni dohodek od nadur in oteženo dodatka.

STROJNO VZDRŽEVANJE — KLJUČAVNIČARJI — V ELEKTRODNEM OBRATU — Na sestanku 11. oktobra so obravnavali samo osnutek samoupravnega sporazuma o združevanju OZD v Slovenske železarne. K predlogu sindikalne organizacije glede podpisnikov sporazuma niso imeli pripomb.

STROJNO VZDRŽEVANJE — KLJUČAVNIČARJI — ŽEBLJARNA — Na sestanku 11. oktobra so se strinjali s predlaganim samoupravnim sporazumom o združevanju OZD v Slovenske železarne.

STROJNO VZDRŽEVANJE — PLAVŽ — Na sestanku SDS 10. oktobra je bilo prisotnih šestindvajset članov kolektiva. Razen o predlogu samoupravnega sporazuma o združevanju OZD v Slovenske železarne so razpravljali tudi o izvedbi ekskurzije v železarno Store in Cinkarno Celje.

STROJNO VZDRŽEVANJE — BELA — SDS Rozman je na sestanku 11. oktobra razpravljala o predlogu samoupravnega sporazuma o združevanju OZD v Slovenske železarne. Tov. Mencinger je prisotnim obrazložil osnutek nove zvezne in republiške ustave. Pri usklajevanju predlogov bosta sodelovala Jože Hudolin in Evgen Leskvar. Informirani so bili še s položajem, ki je nastal ob nasilnem prevratu v Čilu.

RTA — V oddelku RMR se je 10. oktobra sestala SDS Beden. Razpravljali so o samoupravnem sporazumu o združevanju OZD v Slovenske železarne ter o osnutku družbenega dogovora o osnovah kadrovske politike v občini. Prisotnim je bilo posredovano mesečno poročilo o delovni storilnosti za avgust in september ter poročilo o režijskih stroških. Se vedno niso zadovoljni z obračunavanjem osebnih dohodkov. Kljub visokemu poprečju točk ne dosegajo zadovoljivih procentov.

RTA — ELEKTRO ZVEZE — 12. oktobra je imela sestanek SDS Stare. Strinjali so se s pojasnilom k predlogu za spremembo delovnih mest v oddelku. Soglasajo z redno analizo stroškov telefonskih in telegrafskih storitev, ki so pa tudi pregled sedemmesečnega poročila v primerjavi s istim obdobjem lanskega leta. SDS je bila seznajena s samoupravnim sporazumom o združevanju OZD v Slovenske železarne.

RTA TMK — Na sestanku SDS Logar 9. oktobra so se strinjali s predlaganim samoupravnim sporazumom o združevanju OZD v Slovenske železarne in s predlogom sindikalne organizacije, da bosta podpisnika sporazuma glavni direktor Železarne mag. dipl. inž. Peter Kunc in predsednik delavskega sveta inž. Alojz Kalan.

VEN DES JAVORNIK — Razen o osnutku samoupravnega sporazuma o združevanju OZD v Slovenske železarne, je SDS Oblak razpravljala na sestanku 11. oktobra tudi o delovni disciplini in koriščenju delovnega časa.

VEN JEKLARNA — SDS Volarič-Kavčič je imela sestanek 10. oktobra. Tolmačenju samoupravnega sporazuma o združevanju OZD v Slovenske železarne je sledila analiza stroškov za avgust. Kvaliteta čevljev in rokavic, bi morala biti boljša, da bi imeli manj stroškov. Delavci vozači, ki se vozijo z vlakom iz Bohinjske strani prosijo, da bi jim ogodili, če bi imel vlak postanek tudi pri signalu. Tako bi lahko pravočasno prišli na delovna mesta. Prosijo za ustrezen odgovor.

VEN HVŽ — 8. oktobra je imela sestanek SDS Ravnikar. Na postavljeno vprašanje glede problematike skladišč so prejeli odgovor, ki pa ne daje konkretne rešitve in zato z odgovorom niso zadovoljni. Pregledali so osnutek amoupravnega sporazuma o združevanju OZD v Slovenske železarne, nato pa še finančno poročilo oziroma so bili seznajeni z analizo stroškov za avgust. Delavce so opozorili na nadurno delo ter uporabo zaščitnih sredstev. Prisotni so bili informirani s sprejetimi sklepi tretje seje delavskega sveta TOZD VET in druge seje odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD VET. Vprašujejo kdaj bodo dobili delovne obleke. To velja predvsem za mlajše delavce, ki imajo večje potrebe.

STRUGARNA VALJEV — 9. oktobra sta se sestali SDS Palovšnik v strugarni Bela in SDS Langus na Javorniku. Obe delovni skupini sta pregledali predlog samoupravnega sporazuma o združevanju OZD v Slovenske železarne. Strinjali so se tudi s predlogom sindikalne organizacije, da bosta podpisnika sporazuma glavni direktor mag. dipl. inž. Kunc in predsednik delavskega sveta inž. Alojz Kalan. SDS Langus je prejela odgovor obratovodstva na postavljeno vprašanje 6. septembra glede osebnih dohodkov v strugarni valjev. Iz podatkov je razvidno, da SDS zaostaja pri preseganju norme v primerjavi s povprečjem 3,5 odstotkov to je 19,71 proti 23,20, na strojnem vzdrževanju Javornik. Upoštevati je treba še oteženi dodatek, ki pa v njihovi SDS ne pride v tolikšni meri v poštev.

Organizacija skupne službe

SEKRETARIJAT IN SPLOŠNA ADMINISTRACIJA — Na sestanku 25. septembra je bila na skupnem sestanku posredovana informacija o samoupravnih aktih, ki jih bodo na sestankih delovnih skupin do konca leta še obravnavali. Stri-

(Nadaljevanje na 7. strani)

Mladi o sebi, svojih problemih, nalogah in perspektivah

Mladi iz samskih domov vedno bolj aktivni

V nedeljo, 7. oktobra, so mladi iz drugih bratskih republik v Delavskem domu na Jesenicah, pod pokroviteljstvom tovarniške konference ZM Železarne, ponovno pripravili kulturno-zabavno prireditev pod naslovom VESELI VEČER.

Na sporedu so imeli družabno-zabavne igre za obiskovalce in recitacije. Humorja in smeja je bilo na pretek. Kulturno-zabavni program je sledil ples. Vsi navzoči so bili izredno zadovoljni z večerom in izražali mnenje in željo, da bi bili taki večeri in srečanja mladih iz sosednjih republik bolj redni.

Predsednik aktivna mladih iz sosednjih republik HASIB KOVAČEVIC, ki je organizator in vodja teh večerov ter obenem napovedovalec, je o teh večerih in sploh o srečanjih mladih samskih delavcev dejal: »Moj namen pri organiziranju teh večerov je, da bi mlade iz sosednjih republik tudi v prostem času s čim zaposlili in da njihovo življenje na Jesenicah ne bi bilo omejeno le na delo, prehranjevanje in spanje. Organizirali smo že več akcij in prireditev in v tej smeri bomo delali tudi v bodoče. Poskušali bomo tudi več narediti sploh po vprašanju življenja mladih v samskih domovih.

Eden med problemi, ki pa ni edini, je vprašanje jedilnic v samskih domovih, oziroma dostava hrane v samske domove. S sedanjo hojo v

centralno menzo se izgubi precej časa, še posebno pa je to problematično po popoldanski dnini. Problemov je še več, vendar bomo o njih spregovorili na skupnem sestanku delavcev v samskih domovih.

Čez nekaj tednov imamo v načrtu skupno prireditev s pripadniki JLA s katero želimo mlade seznaniti z življenjem v Jugoslovanski ljudski armadi. M. Gogić

Pester program kulturnih akcij

V sredo 10. oktobra, se je pri občinski konferenci ZMS Jesenice sestala komisija za kulturo in prireditev. Največ časa so na seji posvetili razpravi o programu dela za leto 1973-74. Program kulturnih akcij je zelo pester in sestavljen tako, da bo pritegnil najširši krog mladih v naši občini.

Člani komisije bodo pripravili dva zanimiva kviza, na katerem bodo sodelovali mladi iz vse občine. Prvi kviz bo v decembru in sicer v okviru praznovanja dneva republike in dneva JLA. Drugi kviz bo februarja ob slovenskem kulturnem prazniku — 8. februarju.

Program poleg tega obsega seminar za mlade kulturne delavce iz mladinskih aktivov, tekmovanje šolskih glasil, sodelovanje z zamejsko mladino in prireditev v mesecu mladosti.

Praznovanje meseca mladosti bodo posebno skrbno pripravili. Že v oktobru se bo sestel poseben odbor, ki bo pripravil program majske prireditev. Vrhunec praznovanja bo pa

rada mladosti v kateri bo zajeta vsa dejavnost mladine v občini.

Na seji so se tudi dogovorili, da navežejo stike z vsemi kulturnimi organizacijami in skupaj vskladijo proslave in prireditve za državne praznike in druge pomembne dneve. J.

Kratke vesti

Pri OK ZMS Jesenice, so v teku priprave na volilno konferenco, ki bo v četrtek 25. oktobra, v sejni dvorani občinske skupščine na Jesenicah.

Pred kratkim je bila na zdravstveni šoli Jesenice mladinska konferenca. Mlade zdravstvene delavke in delavci so ocenili delo lanskega leta in razpravljali o delovnem programu za leto 1973-74. Izvolili so novo predsedstvo mladinskega aktiv in dva delegata za specializirano konferenco mladih v izobraževanju.

V začetku oktobra so v Planini pod Golico odprli mladinski klub, ki so ga uredili sami ob pomoči pripadnikov JLA. Finančna sredstva so mladinci zbrali sami, nekaj pa je prispevala OK ZMS Jesenice.

Mladi v krajevni skupnosti Plavž se pripravljajo na ustanovitev mladinskega aktiv. Materialna in finančna sredstva za delo aktivna bodo mladinci dobili od krajevnih skupnosti in ostalih družbenopolitičnih organizacij.

Kdo ima več sape? Motiv iz nedeljskega Veselega večera v izvedbi aktivna ZM samskih domov

Športni četverboj

V soboto, 24. oktobra, tovarniška konferenca ZMS Veriga Lesce organizira mladinski četverboj med ekipami: železarna Jesenice, Plamen Kropa, Elan Begunje in Veriga Lesce.

Srečanje je ena od oblik povezovanja mladih delavcev, ki ima rekreacijski značaj. V četverboju bodo mladi pomerili svoje moči v nogometu in šahu (mladinci) ter v kegljanju na asfaltu (mladinke in mladinci).

Tekmovanje bo v Lescah in na Bledu. Železarno Jesenice bo v nogometu zastopala ekipa, ki bo osvojila letošnje prvenstvo Železarne v malem nogometu, s tem, če bo prvak ekipa skupnih služb, bo Železarno zastopala ekipa obrata elektro peči, ki je sestavljena iz samih mladih nogometašev.

mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja

Mali leksikon ekonomskih izrazov

V današnji številki bomo obravnavali pomembno področje to je **bilanco stanja**. Bilanca stanja ni nič drugega kot **inventura** ali kot rečemo popis našega premoženja na določen datum. V železarni Jesenice naredimo tako bilanco vsak mesec, najvažnejša pa je inventura ob koncu leta in vnesemo v pomembne listine podjetja.

Bilanca sestoji iz dveh delov: iz **aktive** in **pasive**, prva nam pove kakšne vrste premoženja imamo in temu rečemo tudi **sredstva**, druga pa izvor premoženja, čemur pravimo tudi **vir**. Predno bomo obravnavali bilanco našega podjetja, vzemimo najprej enostaven primer, da bomo nadaljno razlago lažje razumeli.

BILANCA NA DAN 30. junija 1973

aktiva — sredstva

osnovna sredstva	1.070.000
obratna sredstva:	
zaloge	370.000
kupci	375.000
denar	70.000
druge terjatve	15.000
Skupaj:	1.900.000

pasiva — viri

poslovni sklad	1.090.000
kreditni bank	614.000
Dobavitelji	110.000
Druge obveznosti	86.000

Skupaj 1.900.000

Prvo kar nam more biti takoj jasno je to, da mora biti bilanca vedno uravnotežena, to se pravi, da mora biti leva stran enaka desni, kar je seveda popolnoma razumljivo. Vsak del našega premoženja mora imeti svojega lastnika oz. svoj vir finansiranja, če temu ni tako, je dokaz, da je bilanca narobe sestavljena oz. da smo nek vir ali sredstvo izpustili. S tem lahko

preidemo na analizo naše bilance in njenih najvažnejših postavk.

Razložimo najprej levo stran, to so naša sredstva oz. aktiva bilance. Prvo in največjo postavko predstavljajo osnovna sredstva ali dolgoročne naložbe, to so zemljišča, zgradbe, stroji, veliko orodje, prevozna sredstva in inventar. Med navedenimi skupinami so za nas najpomembnejši stroji in naprave.

Vsa osnovna sredstva se v teku procesa izrabljajo, kar pomeni, da se zmanjšuje njihova vrednost. S tem opredeljujemo vrednost osnovnih sredstev na **nabavno** in **sedanjo** vrednost. Govorili smo že o tem, da je nabavna vrednost tista vrednost po kateri je bilo osnovno sredstvo nabavljeno, sedanja vrednost pa nam pove, kolikor je osnovno sredstvo še vredno. Če vzamemo primer, da je struktura naših osnovnih sredstev ob 1. polletju 1973 naslednja:

	nab. vrednost	sed. vrednost	obrade	zmogljivosti
Gradbeni objekti	793.000	506.000	36	64
Delovne priprave	1.318.000	403.000	69	31
Drugo	23.000	21.000	9	91
Zemljišča	16.000	16.000	—	100
Skupaj:	2.160.000	946.000	56	44

To pomeni, da znaša stopnja zmogljivosti naših osnovnih sredstev le še 44 odstotkov in od tega za delovne priprave 30 odstotkov, torej je stopnja obrabe večja od stopnje zmogljivosti. Smo torej pred tem, da izvedemo rekonstrukcijo podjetja, ki bi vzpostavila ponovno ravnotežje v zmogljivosti naprav. V našo bilanco pa vnesemo kot vrednost našega premoženja le sedanjo vrednost osnovnih sredstev, čeprav vodimo v knjigovodstvu tudi nabavno vrednost osnovnih sredstev. Osnovna sredstva pa v bilanci opredeljujemo še naprej, po obliki so lahko denarna, v izgradnji, gotova, v likvidaciji, izven uporabe in podobno. Največ je seveda gotovih osnovnih sredstev, to so tista o katerih smo govorili v prejšnjem poglavju. Lahko pa so osnovna sredstva tudi v denarni obliki, to pomeni, da smo rezervirali nek denar za nabavo osnovnih sredstev in tega denarja ne moremo porabiti za nakup surovin, izplačilo osebnih dohodkov ali česa drugega.

Čeprav se sliši nekoliko nerazumljivo, ima lahko tudi denar obliko ne sicer osnovnega sredstva, pač pa dolgoročne naložbe,

obrambna vzgoja — obrambna vzgoja —

Način reševanja iz ruševin

5

Ko se pretrgajo vse vezi stropa z oporniki, pade mednadstropna konstrukcija bolj ali manj vodoravno. Padli strop pokrije celotno površino prostora v nižjem nadstropju in pod njim skorajda ni praznin. Nekaj prostora lahko naredijo samo trdi deli pohištva (masivne mize, skrinje itd.), če je mednadstropna konstrukcija lesena, pa je prostor lahko tudi precej večji. Pri hišah z več nadstropji se zgodi, da se stropi, ko padejo, zložijo drug na drugega — seveda so med njimi vmesni prostori — prav do kleti. Zasuti ljudje so lahko v vsaki plasti skupaj z ostanki pohištva, zidne opeke in malte ter drugih krhkih snovi. Če hočemo poiskati ljudi, moramo od strani prebiti zidove, sklade pa pazljivo pregledati od plasti do plasti. V ta namen uporabljamo železne drogove in ročna dvigala. Pri dviganju bremen moramo paziti na vse varnostne ukrepe. Za odstranitev skladov, ki smo jih že preiskali, uporabimo razna dvigala in žerjave, in to samo za navpično in enakomerno dviganje, nikakor pa ne za vodoravno razvlačevanje.

Strop, ki je naslonjen samo z eno stranico za zid, ima kot celota pošten položaj. Poškodovani so stisnjeni ob vznožju nagnjene površine pod padlo stranico ali pa so pod površino v notranjem prostoru. Poškodovane iz zgornjih prostorov lahko najdemo zasute med razbito zidno opeko ali stisnjene k pohištvu v podnožju drseče površine. Položaja nagnjene površine pri reševanju ne smemo spremeniti. Preiskati moramo ruševine nad nagnjeno površino in pred njo. Z najprimernejšimi pripomočki pazljivo dvignemo gornji del in osvobodimo morebiti stisnjene žrtve.

Iz blokiranega prostora spravimo poškodovane skozi bočne prehode v stranskih stenah ali tako, da prebijemo odprtino skozi nagnjeno površino. Pri tem ruševine ne smemo nenadzorovano premakniti in jih moramo zavarovati.

Strop se lahko zaradi preobremenjenosti prelomi po sredini. Srednji del pri prelomu pade v nižji prostor, obrobní deli pa zdrsnijo ob zidovih, tako da dobi ruševina obliko črke »V«. Pod padlimi polovicama konstrukcije ostanejo prazni prostori, vdolbina v sredini pa je napolnjena z bremenom, ki je povzročilo tako podiranje. Ranjence lahko najdemo tako v praznih prostorih pod padlimi polovicama stropa kot tudi v vmesni vdolbini. Preboji skozi čelne in bočne zidove, včasih pa tudi skozi sam strop, bodo omogočili odhod v blokiran prostor in reševanje poškodovanih. Če se pokaže, da so v srednji vdolbini poškodovani, moramo ruševine prebijati pazljivo in postopno.

Pri večnadstropnicah lahko pritlične in kletne prostore izdelajo padli stropi in drugi ploščati deli konstrukcije v navpični smeri. Če je ves prostor napolnjen s takimi navpično nasajenimi skladi, je le malo možnosti, da bi osebe, ki so se tam znašle, ostale žive. Žrtve so navadno med stisnjenimi plastmi in v njihovem podnožju na dnu prostora. S trkanjem, klicanjem in prisluškovanjem najprej ugotovimo, ali so tam poškodovani in v kakšnem položaju so, nato pa prebijemo odprtine skozi zidove, ki stoje pravokotno na plasti ruševin in čelno rešujemo poškodovane. Izogibati se moramo prebijanju zidov, na katere se opira vsa teža slojev. Pot si krčimo z žerjavi in dvigali tako, da pazljivo in enakomerno dvigujemo sloje, ki smo jih že preiskali, nikakor pa ne pulimo vmesnih plasti.

Če je strop v celoti naslonjen z eno stranjo na nosilni zid, vsi drugi zidovi pa so bolj ali manj porušeni, nastane tako imenovani »polprostor«. Spodnja stran stropa je lahko različno visoko od tal. Ponesrečence lahko najdemo pod stropom v blokiranem prostoru, pa tudi ob njegovi nižji gornji strani. Izogibati se moramo prebijanju nosilnih opornih zidov, ker je nevarno, da se podro. Šele ko smo poskrbeli za vse varnostne ukrepe in postavili podpornike, preiščemo prostor. Za opazovanje, iskanje in reševanje ponesrečenih uporabljamo čelne odprtine ali prebijemo odprtino skozi strop, če je to ugodneje.

Pri vsem tem velja upoštevati, da lahko pričakujemo v praksi zelo različne kombinacije z drugimi deli konstrukcije, ne glede na nekatere skoraj zakonite pojave pri rušenju in položaju mednadstropnih konstrukcij. Prostor med padlimi osnovnimi konstrukcijami je najpogostejše napolnjen z drobnimi, razdrobljenimi deli ruševine in pohištva, zato je težje dobiti popolnejši vpogled v stanje in osnovne značilnosti ruševine. Zavoljo tega lahko pričakujemo tudi ruševine, pri katerih položaj mednadstropne konstrukcije ne bo osnovna značilnost. Poglejmo še nekatere druge značilne primere.

AKTIVA

Osnovna sredstva in dolgoročne naložbe:

Nab. vred. osnovnih sredstev	2.150.000	
Popravek vrednosti	1.204.000	
1. Sedanja vrednost		946.000
2. Osnovna sred. v gradnji		23.000
3. Denarna sred. za investicije		3.000
4. Dolgoročne fin. naložbe		98.000

Kreditni sklad banke	21.000
Posojilo energetiki	17.000
Posojilo nerazv. rep.	23.000
Druga posojila	37.000

SKUPAJ: 1.070.000

Naše podjetje ima torej preko 1.000 milij. sredstev vezanih v dolgoročne naložbe, kar pomeni velik kapital, to pa je seveda značilnost bazične proizvodnje kamor spadajo železarne in metalurški obrati. Naložbe v tovrstno industrijo so zelo visoke, pravimo jim tudi da so kapitalno intenzivne. Sredstva za izgradnjo večjih rekonstrukcij morajo biti interes širše družbene skupnosti. Zaenkrat pa to velja le za modernizacijo železnice in energetiko, kar smo videli pri delitvi dobička, medtem ko si morajo železarne v večji meri pomagati z bančnimi krediti in lastnimi sredstvi. S tem smo zaključili del bilance dolgoročnih naložb, v prihodnji številki pa bomo govorili o obratnih sredstvih ali kratkoročnih naložbah.

Jelka Vidali, dipl. oec.

ŽELEZAR 5

V dvajsetem nadaljevanju smo v podkrepitve naših domnev glede mlajše naseljenosti jeseniške doline od Gornjesavske navedli, da obstajajo pisani dokumenti za kraje v neposredni okolici Jesenic, ki so znano starejšega datuma, kot je najstarejši dokument o Jesenicah. Tako so se ohranili dokumenti oziroma darilnice za freisinsko Dovoje že iz 11. stoletja, najstarejši dokument o freisinskem Dovoju pa datira že na drugo polovico 10. stoletja, točneje na leto 980, ko so freisinski škofje dobili v posest zemljišča od potoka Dobrnjaka do Belce in od struge Save do urha Karavank. Na ta podatek nas je opozoril tudi inž. Gregorčič, ker smo v našem zadnjem stavku navedli, da najstarejša listina o Dovoju izhaja šele iz 11. stoletja. Pri tem moramo poudariti, da iz tega dokumenta ni razvidno, ali je bilo Dovoje že naseljeno, ali je šlo za izročitev zemljišča, ki naj bi ga freisinski škofje naselili in kultivirali.

V nadaljevanju prejšnjega sestavka smo napisali nekaj zgodovinskih podatkov o samih Ratečah, na podlagi izsledkov in zapisov tamkajšnjega župnika Lavtežarja. Njegova trditev o starosti vasi Rateče je brez dvoma precej točna, vsekakor pa je pri tem zanimivo to, da za Kranjsko goro obstajajo pisani dokumenti, medtem ko jih za Rateče, kakor tudi za Podkoren ni, vsaj ne iz tega stoletja.

Ko sem prebral zapise župnika Lavtežarja, sem lahko ugotovil, da se je avtor za pisanje zgodovine in nastanka Rateč posluževal v največji meri cerkvenega oziroma škofjskega arhiva v Ljubljani. Vsa njegova zgodovina namreč izhaja od prve cerkve dalje, preko ustanovitve prve župnije v Gornjesavski dolini.

Trditev je utemeljena že z njegovo pripombo oziroma zapisom o nastanku cerkve, konkretno cerkve v Kranjski gori. Lavtežar piše, da so ob priliki vizitacijskega obiska oglejskega patriarha Bertranda v radovljiski župnji in pri grofu Ortenburgu, Kranjskogorci poslali štirilansko delegacijo k patriarhu s prošnjo, da jim omogoči gradnjo cerkve in ustanovitve lastne duhovnije. Prošnjo so podkrepili s tem, da morajo hoditi k sveti maši najmanj devet ur daleč, to je v cerkev sv. Klemenca na Rodine. Tjakač morajo voziti tudi umrle, saj je bilo tam edino in takrat najbližje pokopališče. To naj bi se zgodilo na sv. Petra in Pavla leta 1350.

Ce je ta navedba zgodovinsko dokazana, žal ne vemo, ker dokumenta o tem nismo videli. Res pa je, da so Kranjskogorci po tem datumu, ob pomoči grofa Friderika Ortenburškega, pričeli graditi cerkev, ki je bila dograjena nekako 12 let kasneje. Po ohranjeni listini, ki jo

bomo zaradi zanimivosti citirali, je v tem času nastala tudi samostojna fara v Kranjski gori.

Omenjeno listino je pisal oglejski patriarh — oče Ludovik della Torre radovljiskemu župniku Henriku 30. novembra 1362:

»Ludovik, po božji milosti patriarh svete akvilejske cerkve, želi ljubljenu sinu v Kristusu, Henriku, arhadjakonu v Radovljici, blagoslov v Gospodu! Zvedeli smo, da so v nekaterih gozdovih in močvirjih v okrožju Tvoje župnije nastale nove naselbine in da so se zapuščeni kraji spremenili v rodovitno polje. Ker so tamošnji prebivalci sedaj postavili dve cerkvi, eno v Kranjski gori in eno na Dovoju, podeljujemo Tebi in Tvojim naslednikom, radovljiskim župnikom s t-listino pastirstvo omenjenih naselencev ter Ti v duhu pokorščine naročamo, in strogo ukazujemo, da skrbiš za njih duše, jih vzgajaš v strahu božjem in jim deliš zakramente. V svojem imenu in v imenu prihodnjih očakov podeljujemo Tebi in Tvojim naslednikom popolno oblast, da nastavljaš pri omenjenih cerkvah, kakor tudi pri podružnicah, ki so Vam podložne, sposobne vikarje, ki naj materi cerkvi izkazujejo dostojno spoštovanje.«

Patriarhov odlok pove, kdaj sta bili ustanovljeni župnji Kranjska gora in Dovoje. Pove pa tudi, kakšna je bila takrat Gornjesavska dolina in izrecno poudarja, da sta bili leta 1362 že zidani cerkvi na Dovoju in v Kranjski gori. Podružnici, o katerih govori listina sta sv. Klemen v Mojstrani, ki je pripadala Dovoju in sv. Tomaž v Ratečah, pripadajo takratni materi — fari v Kranjski gori.

Ta ohranjena listina je v pogledu organizacije in pristojnosti cerkvene oblasti na Gornjskem zelo zanimiva. Dokazuje nam, da je bila Gornjesavska dolina v tem času številno že dokaj gosto naseljena. Iz nje tudi lahko vidimo, kako težko je bilo spreminjati cerkveno oblast oziroma meje posameznih far. Če upoštevamo, da je prvič vsa Gornjesavska dolina v verskem pogledu sodila vse do potoka Belce v prafaro Marijo na Zilji. S tem datumom je Kranjska gora s lastnim vikariatom pripadala radovljiski fari, medtem ko je vas Rateče še vedno sodila pod prafaro v Ziljski dolini.

Glede samih datumov gradenj cerkva, moramo navesti nekaj pomislekov. Kakor smo že pisali, je cerkev sv. Tomaža v Ratečah znatno starejšega datuma in je zelo čudno, da že prej ni bila ustanovljena v Ratečah samostojna fara, pod katero bi lahko sodila vsa Gornjesavska dolina. Tudi podatek, da je v Kranjski gori že pred letom 1362 stala cerkev, kar ugotavlja tudi profesor Pavle Blaznik, da je bila v Kranjski gori cerkev že v 13. stoletju, pisani vir pa jo omenja prvič leta 1326, po-

trjuje pomisleke o verodostojnosti datumov.

Ko smo že pri obravnavanju cerkvene oblasti na Gornjskem, naj se dotaknemo še pripombe, ki so jo po zapisih župnika Lavtežarja kranjskogorski delegati navedli v podkrepitve za gradnjo cerkve v Kranjski gori, češ da morajo hoditi k maši na Rodine, kakor tudi, da morajo tja pokopavati mrličje.

O pokopavanju mrličev iz Gornjesavske doline v Rodinah se je ohranilo po ljudskem izročilu še med danes živečimi starejšimi občani na Jesenicah pripovedovanje, da so še pred nedavnim vozili iz Rateč umrle skozi Jesenice v Rodine. Baje je bila na Jesenicah, v neposredni bližini današnjega hotela Pošte, tudi stara gostilna, ki je nosila ime »Pri Ratečanu«. Iz nekaterih zapisov naših lokalnih zgodovinarjev, kakor tudi od nekaterih starejših občanov, sem zvedel, da je ta gostilna dobila ime »Pri Ratečanu« zaradi tega, ker so baje pogrebi iz Rateč namenjeni v Rodine na Jesenicah počivali in v tej gostilni prenočevali. O resničnosti te verzije lahko močno dvomimo, saj če bi to držalo, bi prvič že pred letom 1350 oziroma 1362, ko je bila ustanovljena fara v Kranjski gori, morala biti na Jesenicah taka gostilna in če bi bila gostilna, bi bilo po vsej verjetnosti tudi nekakšno naselje. Razen tega pa so pogrebi v Rodine prenehali z ustanovitvijo fare v Kranjski gori, to se pravi pred šeststo leti. Skoraj nemogoče je, da bi se lahko ohranilo ime neke gostilne preko šeststo let.

Da so v zgodnjih časih, ko cerkvene službe še niso bile tako urejene, res vozili pokopavati mrličje tudi pet ali deset ur daleč, je zgodovinsko dokazano. To ne velja samo za Rateče oziroma Gornjesavsko dolino, pač pa je bilo to v vseh odročnih alpskih pokrajinah. Taka pripoved se je ohranila tudi v Bohinju, od koder so baje vozili mrličje preko Baškega sedla na Tolminsko, kjer je bila najbližja cerkev oziroma fara. Vendar kakor smo že ugotovili, so se ti pogrebi za Kranjskogorce končali v drugi polovici 14. stoletja, za Ratečane pa leta 1390, ko so bile priključene Kranjskogorski fari. Zelo zanimivo pa bi bilo ugotovljati vzroke, zakaj niso pokojnih, vsaj iz Rateč, Podkorena in Kranjske gore vozili pokopavati na koroško stran, kamor so po cerkveni organizaciji spadali (prafara Marija na Zilji), pač pa v Rodine, ko vendar vemo, da je iz Rateč do Marije na Zilji le sedemnajst kilometrov, medtem ko jih je do Rodin sedemintrideset. Glede pomislekov, da prek Korena ni bila v zimskem času shojena pot, lahko pripomnimo, da so umrle iz Gornjesavske doline preko zime hranili po nekaterih pripovedih v snegu, da so zmrzili, po drugih pa na podstrešjih v skrinjah, pogrebi pa so bili navadno spomladi, ko se je sneg odtal. Kakor koli gledamo na to, je pripoved o pokopavanju na Rodinah nelogična in težko sprejemljiva, kajti če je duhovščina iz Koroške strani hodila opravljati v Rateče vse cerkvene obrede tudi krste, je dokaj čudno, da ne bi izvrševala tudi pokopov v svoji fari.

Kakor koli je že bilo, želimo odgovoriti vsem tistim Jeseničanom, ki menijo, da so še pred kratkim po-

pavali mrličje iz Gornjesavske doline v Rodinah, da so v zmoti. Kajti, če že prej ne bi bilo nobene fare v Gornjesavski dolini, bi se ta tradicija prav gotovo prekinila z ustanovitvijo fare na Jesenicah v 16. stoletju. Kar se tiče naziva gostilne »Pri Ratečanu«, je to ime po požaru leta 1899 prevzela novozgrajena hiša oziroma gostilna »Pri Mesarju«, in je izvor za tako ime zanesljivo drugače, kot se je ohranilo med Jeseničani do danes.

Toliko o tem, živo ohranjenem ljudskem izročilu, mi pa se povrni nazaj k ohranjeni listini oglejskega patriarha, ki nam odkriva dvoje zanimivih dejstev. Prvič nam potrjuje, da je radovljiska fara šele v 14. stoletju posegla v cerkvenem pogledu v Gornjesavsko dolino, vse do takrat pa je ta predel spadal pod prafaro v Ziljski dolini. To nam na eni strani dokazuje, da so bili prebivalci Rateč in ostalih naselij dejansko priseljeni iz Koroške preko Karavank, z druge strani pa nam dokazuje, da je bila pot preko Korena že zelo zgodaj utrta, kar je potsem razumljivo, če so vzdrževali vez med Ziljsko in Gornjesavsko dolino, saj je bila to najkrajša pot. Zanimivo pri tem pa je tudi to, da v tej pogodbi o prenosu cerkvenih pristojnosti ne navajajo razlogov ali vzrokov, ki so do tega privedli, čeprav zgodovinski viri trdijo, da se je vpliv in preseljevanje Slovencev iz onstran Karavank in zlasti iz Ziljske doline prenehal po katastrofalnem potresu 25. januarja 1348, ko se je porušila južna stena Dobrača. Potsem verjetno je, da je bil to eden glavnih razlogov, čeprav ne moremo izključiti, da so imeli pri tem poseben interes tudi Ortenburžani. Podatek, da je ortenburški grof Friderik plačal odškodnino za izgubljene dohodke ziljski prafari ob ustanovitvi kranjskogorske fare v višini 14 mark šilingov, je dovolj očitno dokaz interesa Ortenburžanov, da razširijo svoj vpliv tudi v Gornjesavski dolini.

Ker so Ortenburžani imeli svoj sedež na Lipniškem gradu pri Radovljici, pod katerega je sodila celotna Lipniška posest, ki se je širila med posesti Freisinskih in briksenških škofov že od 13. stoletja dalje, je iz te letnice razvidno, da se jih prvič omenja kot ziljsko gosposko tudi v Gornjesavski dolini. Letnica 1362, ki prvič omenja Ortenburžane pa nam tudi pove, da so po dokumentih sodeč prej gospodovali v Kranjski gori oziroma v Gornjesavski dolini, kakor pa na Jesenicah. To verjetno ne bo držalo, saj povsem logično lahko sklepamo, da so bili preje na Jesenicah in v Planini pod Golico, čeprav je Ortenburški rudarski red iz leta 1381 nastal devetnajst let kasneje.

Točno, kdaj so Ortenburžani prišli na Kranjsko, ni znano, vendar zgodovinarji ugotavljajo, da so dobili Lipniško posest v svoje roke koncem 12. ali v začetku 13. stoletja. Po nekaterih virih je razvidno, da je bil grad Waldenburg — Lipniški grad zgrajen prej, preden so Ortenburžani dobili to posest v svoje roke. Da bo to držalo, govori tudi podatek, da je bila grajska kapela v gradu Waldenburg posvečena že leta 1190. Iz tega lahko sklepamo, da je najmanj toliko ali pa še starejši tudi sam grad.

O Ortenburžanih, ki so znani kot nemški kolonizatorji slovenske zemlje, bo še govora, saj so za razvoj Jesenic in samega železarstva odigrali odločilno vlogo, čeprav dokumentov o kolonizaciji Gornjeske ni, ali pa se niso ohranili. Težko pa bi bilo trditi, da so bili ravno Ortenburžani tisti, ki so privabili prve naseljence tako v Rateče kot v Kranjsko goro in Podkoren iz Koroške.

Tako kot je sporen podatek ali čas nastanka vasi Rateče, tako je sporen tudi nastanek vasi Podkoren. Z zgodovino Podkorena se je ukvarjal Simon Vilfan, dolgoletni župnik v Kranjski gori. Iz njegovega zapisa o zgodovini vasi Podkoren se nam je ohranilo pričevanje, ki je po svoje zelo zanimivo, zato ga tudi povzemamo:

»Pol ure dol od Rateč, tam, kjer se združijo okrajna cesta s Trbiža preko Fužin (Bele peči) in Rateč s trgovsko cesto iz Beljaka v Ljubljano, in kjer je izvir Save iz malega, po kraju imenovanega jezera, leži na nekoliko položnem svetu iz 77 hiš obstoječa vas Podkoren, ob kateri je tudi podružna cerkev sv. Andreja apostola, spadajoča k deželno knežji župnji Kranjska gora, v vasi pa je sedež c. kr. poštne urada.«

V času, ko je bila sedanja Koroška z večjim delom današnje Gornjeske še del starega Norika in predno so se naselili Slovenci v obeh pokrajinah, obstoji domneva, da je bila zveza med tema pokrajinama — ker sta bili ločeni po gorovju Noriške Alpe — preko tega gorovja v gornjem delu samo pot v okolici sedanjega Javornika in Koroške Bele, v spodnjem pa pot skozi koroško dolino. Za to zadnjo trditev so nam dovolj zanesljive priče potopisne knjige, za prvo pa različne krajevne in zgodovinske domneve. Čez Koren, torej pred naselitvijo Slovencev v teh krajih, ali ob času Norika, ni bilo prehodne poti. Vsaj zgodovina nam o kaki taki prehodni poti ne poroča, pa tudi ustnega izročila o tem nimamo. Slišijo pa se govorice, da je pokrival pred nastankom Kranjske gore te kraje temen gozd. V spodnjem delu, proti Dovoju je obstojal še tudi kasneje, kar dokazuje tudi to, da se imenuje tam nastala vas še danes Gozd. Iz tega z vso verjetnostjo lahko trdimo, da redne poti čez Koren tedaj še ni bilo.

Kakor so Slovenci po svoji naselitvi naredili po sedanjem Koroškem in Kranjskem mnoge puste pokrajine rodovitne, tako so jih tudi na obeh straneh neposredno pod Noriškimi Alpami. Naravno je bilo torej, da so si odprli ti novi, po krvi, govorici in šegi sorodni naseljniki, ki so bivali tostran in onstran gora, za obveščanje tudi novih poti. Ker se jim je zdel prehod čez Koren prikladnejši kot oni čez Javornik in Koroško Belo, boljše od velikega ovinka prek Trbiža, jim je pač to dalo pobudo, da so si utrli prehod preko tega prelaza. Če poleg tega upoštevamo tudi to, da so imeli karantanški vojvode oblast tudi čez Kranjsko marko, je ta okoliščina medsebojni promet samo pospeševala in nujno zahtevala prehod vsaj v obliki steze, ki se je v srednjem veku uporabljala kot tovarna pot.

Stane Tušar
(Nadaljevanje sledi)

Na rob razstave: Jesenice včeraj, danes, jutri

Ob zaključku razstave »Jesenice včeraj, danes, jutri«, ki je bila na vpogled skoraj mesec dni, od 28. julija do 27. avgusta 1973, na prostoru poleg veleblagovnice Union je morda prav, da napišemo nekaj besed tako o pomenu, kot o uspehu oziroma odmevu le-te v jeseniški javnosti.

O namenu razstave, kakor tudi o sami vsebini smo pisali že v prejšnji številki MZ-vestnika, zato to ne bi ponavljali, pač pa je morda bolj važno, da informiramo bralce, kako je bila razstava glede vsebine in razporeditve pri obiskovalcih sprejeta. Glede na številne obiskovalce, ki jih žal nismo ugotavljali, lahko zaključimo, da je sama razstava naletela na ugoden sprejem in vsekakor številčno na zelo velik obisk tako občanov domačinov, kakor tudi prehodnih gostov, da ne omenimo pri tem še tujcev. Vsekakor je eden prvih razlogov za številen obisk predvsem ugodna lokacija in način razstavljanja na prostem. Ne smemo pa prezreti pri tem tudi vsebine same razstave, ki je privabila predvsem domačine, stare Jeseničane in kar je razveseljivo tudi mlade, ki so si razstavo ne le enkrat, celo večkrat ogledali, s čimer so dokazali veliko zanimanje za zgodovinsko preteklost in razvoj domačega kraja.

Nam, ki smo to razstavo pripravljali, je to vsekakor v spodbudo, da trud ni bil zaman. Zbiranje tematike oziroma sestavljanje program razstav je namreč le odgovorna in zahtevna naloga, saj je pri tem važno, da prisluhnemo javnosti in njihovim željam in da skušamo s samimi razstavami vzbuditi zanimanje pri obiskovalcih, za kar seveda da oceno šele obisk na razstavi. V

nobenem primeru ne sme biti razstava ali kakršnakoli javna dejavnost samemu sebi namen, pač pa je pri tem važno, da z razstavo upravičimo tako vloženo delo kot finančne stroške in pri tem upoštevamo vzgojni moment, ki mora biti navzoč poleg ostalih.

Ta moment je bil prav gotovo dosežen. Čeprav o sami razstavi ni bilo mnogo publicitete v časopisih, se vseeno lahko sklicujemo na ugodne komentarje in izjave tako občanov kot družbenopolitičnih delavcev in ne nazadnje tudi strokovnjakov in izvedencev, ki so si razstavo ogledali. Čeprav je bilo težko pripraviti dokumentirano razstavo za področje, ki je tako široko in žal zgodovinsko nedokumentirano, moramo priznati, da kakšne posebne kritike ni bilo, čeprav smo se je upravičeno bali. Vsem je namreč znano, da je preteklost Jesenic od vseh začetkov, skoraj do novejšje zgodovine praktično zavita v temo, saj se s tem do danes še nihče ni intenzivno ukvarjal.

Množičen odziv in ugoden sprejem razstave v javnosti je dal nam, muzejskim delavcem nekakšno priznanje in kar je najbolj važno, opozoril je, kaj zanima občane, kar nam bo v bodoče opora pri nadaljnjem vsebinskem programiranju in realiziranju razstav.

Ob zaključku čutimo dolžnost, da se zahvalimo vsem tistim občanom, ki so nam odstopili razno slikovno gradivo o starih Jesenicah, s čimer so nam omogočili, da smo razstavo sploh lahko pripravili. Istočasno prosimo vse občane, ki imajo kakršen koli dokument, zapis ali sliko, ki se nanaša na preteklost Jesenic in bližnje okolice, da nam to odstopijo. S tem bomo ohranili del zgodovine Jesenic in morda ohranili dokument, ki bi sicer šel v izgubo.

V fotoarhivu tehničnega muzeja Železarne hranimo gornjo sliko z dokumentacijo, ki ni dovolj prečiščena, niti popolna. Za sliko piše: »Praznovanje 1. maja na Jesenicah — v Hrenovici« brez navedbe točne letnice.

Podobne lokacije nikjer v Hrenovici ne najdemo, razen če bi bilo to v neposredni bližini znane Ruardove graščine na Savi oziroma v nekdanjem tovarniškem vrtu. Vse bralce, zlasti starejše prosimo, če je komu kaj znanega v zvezi s to sliko, ali če bodo koga koli prepoznali na sliki, naj nas o tem obvestijo. Zanimi nas predvsem ob kakšni priliki je bil posnetek narejen, kajti čeprav imajo moški nekakšne šopke, je težko trditi, da bi bili to rdeči nageljni, ki so jih navadno imeli ob praznovanju prvega maja. Posebej pa nas zanima tudi lokacija, kjer je bila ta prireditel. Za vse odgovore se že unaprej najlepše zahvaljujemo.

Novice iz sindikalnih organizacij

Prva seja komisije za družbeno ekonomski odnose v TOZD VET

Predsednik komisije za družbeno ekonomske odnose pri osnovni organizaciji sindikata TOZD VET inž. Ravnihar je sklical prvo sejo za petek 5. oktobra. Poleg članov komisije sta se seje udeležila tudi predstavnik tovarniške konference sindikata Železarne Niko Sok in Anton Zupan. Na seji so razpravljali o bodoči organiziranosti komisije, o delovnem programu in analizirali sestanke delovnih skupin. Najprej so imenovali tov. Javorskega za namestnika predsednika komisije. Samoupravnim organom bodo priporo-

Usklajevalna konferenca v TOZD VET

V sredo 3. oktobra je bila usklajevalna konferenca pri osnovni organizaciji sindikata TOZD VET. Prisotnih je bilo 23 članov, poleg njih pa še direktor TOZD VET inž. Noč, predsednik delavskega sveta TOZD VET tov. Pintar in predstavnik sindikalne organizacije tov. Kejžar.

Poročilo je posredoval predsednik delavskega sveta TOZD VET tov. Pintar in v njem obrazložil potek razprav o osnutku zvezne in republiške ustave, ter o osnutku družbenega dogovora o osnovah kadrovske politike v občini.

O pomenu in vlogi usklajevalnih konferenc je govoril tov. Kejžar in predlagal, da naj delegat, ki bo sodeloval v občinski usklajevalni konferenci posreduje pripombe k obravnavanim dokumentom, ki bodo sprejete v razpravi. Nekaj misli je dodal še direktor TOZD VET inž. Noč in poudaril, da je treba zavzeti stališča o katerih bodo lahko delegati razpravljali na občinski usklajevalni konferenci. Odbor osnovne organizacije sindikata TOZD VET je izvolil za delegata v občinsko usklajevalno konferenco tov. Jožeta Lenarja iz transporta za njegovega namestnika tov. Svetina iz gradbenega vzdrževanja.

čili, da v najkrajšem možnem času določijo osebe, ki bodo skrbale za sestavo zapisnikov za vse družbenopolitične dejavnike v TOZD VET. Rečeno je bilo, da je neupravičeno izostajanje nekaterih članov komisije skrajno neodgovorno.

Program komisije za družbeno ekonomske odnose bo na osnovi priporočil ustrezne komisije pri tovarniški konferenci sindikata Železarne zajemal dvojje področje. Komisija bo posvetila vso skrb delu in razvoju samoupravnih delovnih skupin, ki so osnovne celice neposrednega samoupravljanja ter odločanja. Delegati iz posameznih sindikalnih odborov, ki sodelujejo v komisiji, naj skrbijo za boljšo povezavo z delovnimi skupinami. Tako so zagotovljene medsebojne informacije, kažejo se problemi in ugotavlja aktivnost samoupravnih delovnih skupin.

Razprava o organiziranosti slovenskih sindikatov

Sindikalni odbor osnovne organizacije SKUPNIH SLUŽB, je na svoji redni seji razpravljal o vsebini pisma republiškega sindikata industrije in rudarstva Slovenije. V pismu je bilo predlagano, da bi namesto republiškega odbora sindikata industrije in rudarstva imeli kar šest konferenc. Vsi prisotni na seji so bili enotnega mnenja, da tako razvejena organizacija sindikata ne more doprinese k boljši učinkovitosti. Rečeno je bilo, da je potrebna razprava že tekla v Železarni in da je bilo zelo jasno rečeno, da se članstvo sindikata ne strinja s tako organizacijo sindikata, ker nam ta ne daje jamstva, da bi sindikati dobili večjo vlogo in večjo učinkovitost pri reševanju raznih problemov.

Kritično je bilo izraženo tudi mnenje, da se pri reorganizaciji sindikatov premalo upošteva mnenje članstva in da so v tem primeru postavljeni pred dejstvo, da morajo od vzgoraj predlagane spremembe potrditi.

Prav tako bo komisija posvetila vso pozornost gospodarjenju. Imeti je treba celoten pregled nad gospodarjenjem v TOZD — VET, kar bo možno z zasledovanjem izpolnjevanja sprejetih planskih nalog. Žal komisija ugotavlja, da v TOZD — VET še nimajo operativnega plana, komisija pa tudi podpira delovanje in napore vodstva TOZD za postavitev ekonomskih osnov za delo. Ravno operativni plan je pokazatelj, ki pokaže jasno sliko bodočega ekonomskega položaja.

Ob koncu seje je bila komisija seznajena z analizo sestankov samoupravnih delovnih skupin, ki jo je pripravila psihološka služba pri kadrovskem sektorju. Člani komisije ugotavljajo, da se nekatere SDS premalo sestajajo. Sindikalni odbori naj ugotovijo vzroke za takšno stanje. S konkretnimi predlogi sta v razpravi o delu komisije za družbeno ekonomske odnose pri TOZD VET sodelovala tudi tov. Sok in Zupan.

V nadaljevanju seje so govorili o organizaciji izleta članov, katerega organizirajo v soboto in nedeljo 20. in 21. oktobra. Na osnovi razpisa je bilo pripravljenih za izlet kar 141 članov.

Predsednik sindikalnega odbora je poročal tudi o akciji ozimnice. Denar je bil razdeljen in s strani članov ni bilo nobenih pritožb. To dokazuje, da so izbrali prave kriterije in da so pomoč prejeli res samo tisti, ki so jo potrební.

Na seji je tekla beseda tudi o naših upokojevcih. Glede na to, da v drugih sindikalnih odborih prirejajo za upokojene člane skupne poslovilne večere, na katere povabijo vse, ki so bili med letom upokojeni in se jim s skromnimi darili zahvalijo za njihovo dolgoletno delo, sindikat skupnih služb pa do sedaj ni imel te navade, so sklenili, da letos povabijo na skupni večer vse do sedaj upokojene člane, drugo leto pa samo tiste, ki bodo odšli v pokoj med letom. T. S.

Predlog za spremembo poslovanja kantin

Izvršni odbor tovarniške konference Železarne je na seji 6/7-1973 obravnaval problematiko poslovanja kantin in razdeljevanja malic v Železarni. Sklenjeno je bilo, naj se uvede regres za topli in mrzli obrok, da se zmanjša obseg ponudbe v kantinah in da se uvedejo boni za malice.

Na podlagi navedenih stališč, je vodstvo družbene prehrane pripravilo naslednji predlog, za spremembo poslovanja kantin in delitve malic v Železarni in ga daje v razpravo.

I.

Vsebina predloga za spremembo poslovanja kantin in delitve malic je:

— Malice v kantinah so samo v jedilniku, ki bo vseboval eno toplo in eno mrzlo malico dnevno. Izbira bo možna samo med kompletno toplo ali kompletno mrzlo malico.

— V malico bo zapopadeno tudi 15 dkg kruha, pijača oz. sadje. S tem bo delno popravljena enostranska prehrana delavcev in zagotovljene hranilne in zaščitne snovi.

— V povprečju naj bi malica vsebovala 871 kalorij z 31 grami beljakovin, kar je bilo sedaj deficitarno.

— Cena malic bo za DE DP ekonomska in bi se formirala tako, da se na vrednost porabljenega materiala približa po 85 % te vrednosti za pokrivanje režije DE DP.

— Prodaja delikatnih hrane v sedanji obliki se ukine.

Ostane pa naj možnost nakupa za gotovino: kruh, brezalkoholne pijače, cigarete, vžigalice, sveže pecivo in prava kava po izvršeni delitvi malic.

II.

Da se izognemo plačevanja regresa delavcem tujih firm in da se bo lahko obremenjevalo TOZD za odobreni regres, se uvedejo boni za malice. Poslovanje z boni pa naj bi bilo sledeče:

— Boni za malice se dobijo vsak mesec 15. v kuverti za toliko dni, kolikor dni je delavec opravljal v preteklem mesecu. Pri uvedbi bonov pa vsak delavec dobi 24 bonov.

— Boni predstavljajo vrednost regresa, ki bi ga pri vsaki malici plačala TOZD. Razlika pa plača delavec v kantini.

— Boni veljajo za malice v kantinah in se lahko uporabljajo samo za nakup malice. Druge so boni neuporabni.

— Boni ne zapadejo.

III.

Cena malice za delavca:

— Delavec plača za vsako malico po jedilniku (drugih ni) po 4 din. Razlika se bo obračunavala posameznim TOZD.

— Delavci tujih firm plačujejo malice po polni ceni, enako tudi delavci ŽJ, ki nimajo bonov.

IV.

Naročanje malic:

I. Varianta:

— Obrati en dan naprej naročajo kantinerkam, koliko delavcev bo na dnini. S tem naročilom priznajo tudi plačilo vseh neprodanih malic dnevno.

II. Varianta:

— Naročanje vršijo kantinerke po lastni oceni, vendar gre riziko neprodanih malic v breme TOZD. Tehnika obračuna bo določena naknadno.

— Po nobeni varianti riziko za neprodane malice ne more bremeniti kantinerke.

V.

Boni za malice bodo tiskani z oznako Železarne. Vsaka TOZD pa bo imela določeno svojo barvo bonov. V bloku bo 24 listkov.

Izgubljeni ali uničeni bloki se ne nadomeščajo in gredo v breme delavca.

Za vaje bo določeno naknadno glede malic.

Vse pripombe in predloge naj delovne skupine in ostali pošiljajo najkasneje do 15/11-1973 na naslov:

DE družbena prehrana
Železarna Jesenice

Sodelavec pri mešanju in pakiranju mase za elektrode

Sestanki samoupravnih delovnih skupin

njali so se s protestno resolucijo ob nedavnih dohodkih v Čilu in s protestom zaradi dogodkov v Robežu na Koroškem. SDS bo pri vsklajevanju samoupravnih aktov zastopala diplomirana juristka Mojca Tancar.

SPLOŠNA ADMINISTRACIJA — 9. oktobra je bil sestanek SDS Frece. Na katerem je bilo prisotnih dvaindvajset delavk. Sodelavke in čistilke so na sestanku razpravljale o predlogu samoupravnega sporazuma o združevanju OZD v Slovenske železarne, in sprejele ustrezne sklepe. Vodji delovne skupine so naročile, da do prihodnjega sestanka pripravijo poročilo o rezultatih, v kolikor bi bilo delo čistilk normirano, in na sestanku naj bi bil prisoten tudi referent za nagajevanje v Železarni. Predlagajo uvedbo zdravniških pregledov delavk, socialna delavka pa naj bi pomagala pri reševanju vprašanj s katerimi se ukvarjajo čistilke.

POKLICNA REŠEVALNA ČETA — Na sestankih od 8. do 11. oktobra so gasilci ločeno po izmenah razpravljali o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o združevanju OZD v Slovenske železarne. Strinjajo se s predlogom sindikalne organizacije, za podpisnike samoupravnega sporazuma in sicer glavni direktor mag. dipl. inž. Kunc in predsednik delavskega sveta inž. Kalan.

RAZISKOVALNI ODDELEK — SDS Kürner je na sestanku 9. oktobra obravnavala predlog samoupravnega sporazuma o združevanju OZD v Slovenske železarne. V živahni razpravi so se strinjali s predlogom sindikalne organizacije glede podpisnikov sporazuma, zanima jih pa poslovanje OSS s poudarkom na finančno poslovanje.

OTK — GLAVNI LABORATORIJ — Na sestanku 9. oktobra je SDS brez pripomb vzela na znanje predlog samoupravnega sporazuma o združevanju OZD v Slovenske železarne. Posredovana je bila še primerjava o proizvodnji stroškov in številu točk v odnosu na isto obdobje v lanskem letu. Za potrebe aglomeracije so poleg običajnih dnevnih analiz pričeli določati tudi bazičnost sintra. S tem naj bi pripomogli k kvalitetnejšemu vložku plavžev. V septembru so prejeli kvalitetno popolnejšo aparaturo za določanje ogljika v dinamno pločevini.

OTK — KA — 9. oktobra je imela sestanek SDS Gradišnik. Z nekaterimi pripombami so sprejeli predlog samoupravnega sporazuma o združevanju OZD v Slovenske železarne in se strinjali s predlogom sindikalne organizacije za podpisnike sporazuma.

TEHNOLOŠKI LABORATORIJ — Na sestanku 8. oktobra je SDS Urbanc pregledala predlog samoupravnega sporazuma o združevanju OZD v Slovenske železarne, nato pa je obravnavala poročilo o osemmesečnem poslovanju obrata. Podatke so primerjali z lanskimi v istem obdobju. Analitike so seznani z nabavo novih aparatov. Posredovan je bil še predlog akcijskega programa o boljšem koriščenju delovnega časa.

OTK — SPEKTROKEMIČNI ODDELEK — 9. oktobra je SDS Petrič razpravljala o predlogu samoupravnega sporazuma o združevanju OZD v Slovenske železarne. Ob koncu sestanka so bili prisotni seznajeni s poročilom za preteklih devet mesecev.

OTK — KEMIČNI LABORATORIJ V ŠAMOTARNI — 10. oktobra je imela sestanek SDS Benedičič. Razen o predlogu samoupravnega sporazuma so prisotni razpravljali tudi o poročilu, ki vsebuje podatke osemmesečnega poslovanja ter o stroških in nabavi novih aparatov. Delovna skupina ponovno ugotavlja, da ni vse urejeno glede beneficiranega delovnega staža.

OTK — KEMIČNI ODDELEK — SDS Pogačnik je bila na sestanku 9. oktobra seznajena s predlogom samoupravnega sporazuma o združitvi OZD v Slovenske železarne. Strinjali so se s predlogom sindikalne organizacije za podpisnike sporazuma glavni direktor mag. dipl. inž. Peter Kunc in predsednik delavskega sveta inž. Alojz Kalan.

Razpravljali so še o opravljenem delu in stroških ter o nabavi novih aparatov v letošnjem letu. Čeprav je bilo narejenih več analiz kot lani je treba še bolje koristiti delovni čas. Delavci so ponovno omenjali nabavo prevoznega sredstva za dostavo vzorcev.

SPLOŠNA ADMINISTRACIJA — SDS Frece je imela sestanek 8. oktobra, in 28. septembra. Na sestanku 28. septembra, so obravnavali osnutek družbenega dogovora o načelih za izvajanje kadrovske politike v občini ter o osnutku zvezne in republiške ustave. Sprejeta je bila resolucija ob dogodkih v Čilu. Na sestanku 8. oktobra pa je bil v razpravi predlog samoupravnega sporazuma OZD v Slovenske železarne. K predlogu so prisotni imeli več pripomb.

»Darko, zadrži sonce. Drugače ne bom dokončala zadnjega poročila.« je razburjena zaklicala Tanja. Tipke so se ji zatikale, popravljala jih je in bentali: »Madona!... Hudič, boš pri miru!«

Ta njena jeza, ki jo je poredkoma zagrabila, je Darka zabavala. Sprva jih je še prosila, naj malo manj preklinjajo, potem jih je že oštevila, zdaj pa ji je prišlo v navado, da tudi sama v nejevolji zakolne. To pa je bilo nedolžno kot solza v primeri s tistim, kar sta izbruhala Robi in Tonči, kadar ju je razkači-

lo. Spomnil se je pohoda v snegu, ko je Tonči začutil, da ga grize uš. Sprva je bental in upal, da jo bo s praskanjem pregnal. Živalca pa je morala biti hudo sestrada in ni odnehala. Tončiju je bilo naposled preveč: izstopil je iz kolone, se kljub mrazu slekel do pasu in tako dolgo premetaval srajco, dokler uši ni odkril. Potem jo je držal med prstoma, ji izbruhal kletvice, ki se jih je domislil in jo naposled pokončal.

Sonca je že do polovice potonilo za planino, ko je Tanja še tipkala. »Pusti, Tanja, bomo pa nekaj hiš

spustili,« ji je zaklical Darko. Ni se dala. Se je poskušala, da bi dokončala; mrak pa je bil vse bolj zavraten. Jezno, ker ni bilo po njenem, je prišla pisalni stroj in mu zabrusila: »Ti, stara šklemfa, si kriva, da ni šlo.« Potem je razdražena odnesla stroj v zemljanko, na mizo, ki jo je Robi zbil iz dveh širokih desk.

Vilč, ki je že nestrpen čakal na večerjo, se mu je počasi približeval. Če bi bilo kako mogoče, bi se mu izognil. Vilču in pogovoru. Pa mu ni kazalo drugega, kot da prežveči tudi ta pelin.

»Z Robijem bo treba trdo,« je precej rekel Vilč, kot da je to že sklenjeno: »Po takih, ki kvarijo disciplino, je treba udariti! Močno!«

Darko ni nameraval braniti Robija. Hotel je le spodnesti ost, ki jo je slutil, ko bo porekel Vilču, da je Robija že »trdo« prijel. V tem hipu pa je Vilčev oblastni nastop, želja po ukazovanju, trdno prepričanje, da ima samo on prav in lahko kaznuje, zadel na tisti mehki del Darkove narave, ki se je upiral krivicam. Nasilja nad bližnjimi ni imel rad; zmerom se je nagibal k sporazumom; kadar je moral tehtati med ostrim in blažjim, se je zmerom odločil za blažje rešitev. Vilčev brusasti nastop, veselje, ki ga je kazal, da bo nekoga kaznoval, ga je ogorčil. Čeprav tega ni nameraval, je začel trmoglavo braniti prijatelja.

»Kako misliš, da kvari Robi disciplino? Na predavanjih prismojuje, to je res. Kadar pa zapoka, takrat Robi še nikoli ni odpovedal,« je začel dokazovati Darko. Glas mu je drhtel, bil je hudo razburjen, vseeno pa še ni upil, kar bi zelo rad: »Povej, se spomniš, da bi Robi enkrat samkrat zaspal na straži, ali da se je zabil, ko je bil poslan v patroljo? Si kdaj videl ali slišal, da bi prvi zbežal s položaja? Je kot komandir izgubil veliko borcev? Najmanj med vsemi! Pri vsaki zase-di je pregledal tudi krtno, da bi našel najboljšo položaje za borce. Nikoli se ni upil, če so ga poslali z mitraljezom na najbolj vroč položaj. Tipa praviš — kvari disciplino.«

Toliko se je že zmrščilo, da ni mogel videti Vilčevega obraza. Slišal je le njegovo močno dihanje. »Robi,« je duje zavpil Vilč, »je anarhist.«

»Kaj sem?« se je oglasil Robi iz teme.

Vilč je okleval. To mu očitno ni bilo po volji. »Anarhistično se obnašaš,« je stežka povedal.

Robi je pritekel bliže. S koščeno pestjo je mahal pred Vilčevim obrazom. »Lahko, da sem anarhist. Ti že veš, ko si — zgrajen. Samo; Vilč, s položaja jo še nisem pobrisal — kot si jo ti. Zapustil si bataljon, pa si bil namestnik komandanta. Če ne bi Silni tega potlačil, razrešili bi te in se ne bi zdaj repenčil, da si nekaj namestnik komandanta bataljona. Kje pa imaš bataljon?«

V tem se jim je tiho kot senca približal Tonči.

»Robi, o tem bomo še razpravljali,« je skušal reševati svojo čast Vilč. »Pogovorili se bomo na sestanku.«

»Bomo,« je takoj poprijel Robi. »Samo šele takrat, ko bo zraven tudi Silni. Prej pa ne. Meni, to si zapomni, Silni ne bo lagal.«

Borci in aktivisti NOV iz Gorenjske, Primorske in Koroške — iščemo podatke o padlem borcu

Na Hrušici pri Jesenicah je pod pobočjem Mežaklje, t.j. na desnem bregu Save pokopan neznani borec iz NOB. Njegov grob je spominsko obeležen s spominsko ploščo.

Združenje zveze borcev NOV občine Jesenice si prizadeva zbrati čimbolj popolne podatke o padlih borcih na svojem območju. Kljub temu nam od osvoboditve do danes še ni uspelo od nikogar dobiti prave podatke, kdo in od kod je ta borec, ki je na tem kraju pokopan. S to objavo prosimo vse borce in aktiviste Gorenjske, Primorske in Koroške, udeležence bojov in akcij na tem področju, da nam sporočijo kakršne koli podatke, ki bi nam pomagali ugotoviti tega borca, ki je pokopan na omenjenem mestu.

Da bi si borci in aktivisti, ki vedo kakšne podatke o tem borcu, lažje priklicali v spomin dogodek, ki bi razjasnil okoliščine, posredujemo nekaj podatkov, ki jih je posredovala še živeča priča Marija LASNIK — Žvagnova, ki je tega borca tam pokopala. Marija Lasnik je dogodek opisala takole:

Pozno v jeseni, leta 1943 (ali 1944), so neznani borci prinesli v njeno stanovanje na Hrušici težko ranjenega borca. Prosili so jo, da naj ranjencu preskrbi čimprej zdravniško pomoč. Ker je bil njen mož v nočni službi, je za nasvet in pomoč prosila soseda Robiča, ki je takoj odšel v takratno gostilno »Pri Kostanjšku« na telefon, od koder je poklical danes že pokojnega dr. Marčiča z Jesenic. Ko se je ta pozneje na prošnjo klicu odzval, je ranjenega partizana le zasilno obvezal. Pri odhodu je Lasnikovi zaupno povedal, da ranjenemu ni pomoči, ker je ranjen skozi želodec. Ranjenec je še isto noč podlegel ranam. Še preden se je zdanilo, sta ga Lasnikova in sosed Robič pokopala pod skalo na robu travnika pod pobočjem Mežaklje, kjer je še danes pokopan.

Pred smrtjo je ranjenec Lasnikovi povedal svoje ime in priimek ter celo naslov staršev, izročil pa ji je tudi nekaj osebnih dokumentov (slik in podobnega) s prošnjo, da jih odpošlje staršem, če bi težki rani podlegel. Lasnikova je takoj po osvoboditvi izročene dokumente poslala z obvestilom na naslov staršev. Od svojcev se žal ni nihče oglasil, niti ni bilo nobenih vprašanj po umrlem borcu. Morda so bili svojci še v izseljeništvu pa se še niso vrnili, ali pa niso ostali živi ter pošte o padlem sinu ni nihče prejel.

Lasnikova je priimek in ime padlega, kakor tudi naslov njegovih staršev pozabila. V spominu ji je ostalo le še naslednje:

Ranjeni je bil lep mlad fant, temnih las, star od 25 do 28 let. Po njegovi izpovedi je imel še živečega očeta, mater in sestro, ki pa so bili takrat izseljeni. **Doma je bil nekje iz Primorske.**

Ker priča Marija Lasnik trdi, da je bilo to pozno v jeseni leta 1943, ko je zemljišče že zmrzovalo, je možno, da je bila to kaka prehodna edinica koroških borcev ali koroškega odreda, ki je na tem področju operiral. Po naši presoji pa je bilo to v letu 1944 in se priča v tem pogledu najbrž moti. V kolikor je bil ranjen pozno jeseni v letu 1944, obstoji možnost, da je bil ranjeni borec iz 1. čete, 1. bataljona jeseniško-bohinjskega odreda, ki je bila resnično 11. novembra 1944 napadena na rovtih na Mežaklji (pod Jerebi-kovcem). V okoliščinah, kot so opisane, je bilo nujno težko ranjenega prenesti v najbližje naselje in to je bila Hrušica, najbližja hiša pa Lasnikova pod Mežakljo. Ranjeni bi namreč že med prenosom umrl, če bi ga morali prenesti v kako oddaljeno parti-zansko bolnico.

Obračamo se na borce in aktiviste iz Gorenjske, Primorske in Koroške, predvsem pa na borce JBO, ki kar koli vedo, kdo bi bil neznani padli borec, da nam podatke ali točen opis dogodka, akcije ali napada, kjer je bil imenovani ranjen, opišejo in pošlejo na naslov:

Zveza združenj borcev NOV občine Jesenice, Jesenice — Tirtova c. 86, Jesenice, p.št. 64270.

Slavko Tarman

7

Od Sredozemlja do Atlantika

Toda nobena od teh ne zaračunava takse za pošiljke po notranjosti države. Glavno mesto ANDORRA LA VELLA je podobno vzhodnjaskemu bazarju, kjer se prodaja carine prosto blago. Vsak drugi prebivalec ANDORRE ima avto, ki ga poganja neocarinen bencin. Takšno blagostanje ni dosegla niti Svica.

MIMO NIZZE NA PRELAZ COL DI TENDE.

Skozi gosti promet Nizze se prebijamo na avtostrado N 204. Pri nadmorski višini nič (0) se dvignemo pri gorskem prelazu COL DI TENDE na nadmorsko višino 1908 metrov. Pogled na divjo gorsko panoramo in krajši postanek pri predoru, ki je dolg 3.300 metrov. Primorske Alpe so nam v dosegu roke. Jasna neba pa nas spominja na sinjino sredozemskega morja. Krajši vožnji skozi predor sledi carinska formalnost na italijanski strani. Navzdol se cesta svedrasto odvijata. Na naši levi strani se raztezajo snežene Primorske Alpe. V dolini pa je pravo poletje.

Prvi večji kraj na italijanski strani je zimsko športno središče VERMENAGNA. Blizamo se weekend naselju LIMONE DI PIEMONTE. V tem kraju je tudi najboljše opremljen sanatorij za zdravljenje boleznih dihal.

Krajši postanek v mestu CUNEO. Kaj naj rečem? Prijetno trgovsko mesto s 52.000 prebivalcev. Tu ima svojo blagovnico

tudi tržaška UPIM. Zgubimo se po trgu GALIBERTI. Na trgu je spomenik padlemu rojaku BROLETTU, članu odporiškega gibanja v drugi svetovni vojni.

BIARRITZ — METROPOLA ZABAVNIH PRIREDITEV...

»Tu je mogoče lažje igrati kot pa kupiti zobno ščetko«, se je smejal dobrodušni natak v našem hotelu in kazal bleščeče bele zobe. »Igralnice se nikdar ne zapro, trgovine pa odpirajo in zapirajo po določenem redu.« Že kratek sprehod po ulicah mesta nas je prepričal, da je res tako.

Vsak hotel je predvsem ogromna igralnica in vse turistične storitve, ki spadajo k hotelu in so sicer zelo važne, so tu drugotnega pomena. To velja predvsem za hotele oz. ogromne igralnice, ki se bleste v centru. Strehe in pročelja teh hotelov so dobesedno odeta v neonsko razsvetljavo vseh mogočih oblik in barv, da bi tudi svetloba privabila goste in igralce. Kajti polniti ogromne zmogljivosti igralnic in hotelov vse leto po 24 ur dan in noč je njihova umetnost. Prav zato se poslužujejo tako raznovrstnih reklamnih prijemov. V eni od igralnic so na igralnih avtomatih posebne rdeče luči. Kadar ob velikem trušču zagore, se vsi dobikiti podvoje. V drugi igralnici pa npr. dajejo zastoj zajtrk, če v njej igraš od polnoči do šestih zjutraj.

TISOČ IGRALNIH AVTOMATOV V VRSTI...

Največje med igralnicami so CASINO CENTER in HORSEHOE. Glavna dvorana CASINO CENTRA po velikosti ne zaostaja za dvorano na našem Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. V dolgih vrstah se v tej dvorani vrsti skoraj tisoč igralnih avtomatov, ki stoje tesno drug ob drugem, v ozadju pa so igralne mize, kjer s krupjeji lahko okušaš svojo srečo. Poznavalci iger zatrjujejo, da se začetnik ne bi smel približati igralni mizi, ne da bi vedel nekaj o igri, ki jo hoče igrati. Mnogo igralnic daje na voljo posebno literaturo in prireja tečaje, v katerih lahko (v nekaterih celo zastoj!) spoznaš osnovne zakonitosti posamezne igre. Glavne igre, ki jih igrajo (poleg avtomatičnega pritiskanja ročk na igralnih avtomatih) so: poker, blackjack, roulette, crasp, kene, faro in baccarat.

»Tvoji prsti, kajne? Ti si poslal tiste fantaline pred fabriko, kaj, hrešči s svojim hripavim glasom.« Pred dnevi jih nisi upal, zbal si se stražnikov, ki so bili na preži na tvojo živjivo-sovjetsko-prekucijo! Vse listke meni, kdor jih ima,« se obrne k delavcem, ki prihajajo, pa ga pri tej vni mi usťavi mojster Hostnik.

»Ne deri se! K delu!« mu osuro ukaže.

»Kaj ne vidite,« dvigne Pezdinik letak k mojstrovemu obrazu, ta pa mu ga besen iztrga in ga zmečka v krogljico in jo vrže med smeti.

»Na delo sem rekel,« zakriči, kakor ga Žef ni še nikoli slišal, saj je mojstrov vzklík prekril cel sirenó.

Zdaj je slišati samo še stroje.

In stroji meljejo uro za uro.

Tako kakor sleherni dan.

In vendar se ta dan zdi Žefu drugačen kakor navadno. Ima ga, da bi segel v žep in prebral tisti papir, zaradi katerega je pridivil pred šifrom Pezdinik naravnost h Goričniku in ga nahrulil, kakor da je hotel nadaljevati včerajšnji prepir, ki ga je pravzaprav povzročil Goričnik z očitki zaradi neudeležbe pri izjalovljeni demonstraciji proti draginji in brezposelnosti, da je bila vse prej kakor velika demonstracija, ki bi vzburla javnost in tako vsaj opozorila na težave, ki tarejo delavstvo, če bi teh težav že ne mogla rešiti.

Morda piše o tem tudi na letaku, ki ga ima Žef v žepu. Mogoče je celo graja, podobna grajam, kakršne je iztresal včeraj Goričnik na vse v svoji bližini.

»Najbrž je imel prav, da smo šleve, ki se tresemo samo za svojo rit,« povzema Žef besede, kakršne je že slišal v tovarni, še večkrat pa v obrtni šoli iz kopice sošolcev, ki so se zbirali okrog Vipernika. »Ja, tresemo na nepravem mestu, zabubljeni v strah samo za svoje delovno mesto v tovarni, da bi ga nekega dne ne izgubili. Hja.«

Žef razume in ne razume misli, ki se porajajo v njem in ki niso samo njegove, saj jih je slišal mimogrede že od drugih, prav tako kakor je slišal ugovore, da se ne splača izpostavljati in nasprotovati tistim, ki ti dajejo delo in kruh.

Če se gospodarju ne zameriš in če ga poslušáš, te ne bo zapodil od hiše.

»Hja, tako so govorili že doma in je prešlo že zdavnaj v rek,« ni prvič, da bi Žef slišal te besede.

Kar pa pride v rek je navadno resnica.

Potemtakem je res bolje, da se ne skregaš z gospodarjem, če hočeš, da ti ne bo pokazal vrat. »Hja, pa se vendar zgodi.«

Žef pozna sam primere, da je gospodar včasih pokazal vrata tudi ubogljivim hlapcem, ko so obnemogli ali pa so dobili druge, enakovredne, a cenejše.

»Ja, takrat tudi vsa ubogljivost in poslušnost hlapcu ne pomagata, razen če pristane na nižji zaslužek sam.«

Pa še takrat ga gospodar pritisne, da mora hlapec pristati na še nižjega, če hoče ostati in če noče, da bo zaposlil onega drugega...

Torej je rek o potrebni poslušnosti, da obdržiš delo, čudno dvorezen. In če ga prav premišliš, je vselej samo v hlapčevu škodo in vselej samo v gospodarjevo korist.

Tako razmišlja Žef.

»A kako se postaviti po robu? Gospodar je močnejši kakor hlapec. Njegova je tovarna, njegovi so stroji, njegovo je vse, kar je tu notri. Samo tele roke so moje, pila pa nič več...«

77

Miha Klinar

TIGROVEC ŽEF

Toda kaj bi bila pila brez roke, kaj stroji brez rok, ki jim strežejo, in brez pameti, ki pazi, kako roke delajo...

»Ja, tele roke so pomembnejše od vseh teh pil, meril, strojev, dvigal...« se zasvetlika Žefu. »A kaj pomaga? Takih rok je na pretek, zdrsnje zopet v nemoč, ki bi postala lahko moč šele tedaj, ko bi bile vse te roke, vse te pameti složne in kakor eno. »Ja, kakor eno, potem bi gospodar ne mogel več pritiskati na hlapca z drugim hlapcem, ne na delavca z drugim delavcem in izrabljati strah pred brezposelnostjo ali brezposelnosti nasploh v svoj prid in v še večje delavčevu siromaštvo... Prav zares je šleva, kdor se ne upa izbubiti iz svojega strahu in se z drugimi kot eden postaviti za skupno delavsko stvar... Hja, take roke bi lahko zares spremenile svet in ga obdržale v svojih rokah, če bi bile za svojo skupno delavsko stvar kakor ene danes, jutri, v prihodnosti, vselej, vselej...«

Toda kako malo je takih, ki se tega zavedajo in se za tako slogo prizadevajo.

»Goričnik in morda še kdo, pa je konec... Šleve, zares smo šleve.«

Tudi Žef se, tako čuti, mora še vedno prištevati k večini, pa ki niti skupna večina ni, ker je sleherni med to večino zabubljen samo v svoj strah, zaradi katerega se ne upa pridružiti v tisto skupnost, v tisto delavsko celoto, ki bi edina lahko s strahom pred gospodarjevo vsemočjo obračunala in bi postala celo gospodarjev strah, da bo delavce izgubil, če jim ne bo plačeval dela po tisti ceni, kolikor je delavčevu delo v resnici vredno, zakaj tovarna brez delavcev je mrtva, je toliko, kakor da je ni, pa če bi se še tako košatila s pravim gozdom dimnikov, kakor se košatijo Kruppove v Nemčiji.

Poznavalci smatrajo, da se lahko spustiš v igro z upanjem na zmago, kadar poznaš osnovne zakonitosti pokra ali blackjacks. Toda faro in manj znane igre je bolje prepustiti profesionalcem. Za baccarat pa menijo, da je tako komplicirana igra, da jih je le malo, ki bi lahko upali na zmago.

MOST ZA SKOK V ZAKONSKI JAREM...

Okrog igralnih miz in avtomatov in med njimi se drenjajo ljudje, z njimi pa tudi izvalno oblečena dekleta, ki nosijo hrano in pijačo. Mnogi avtomati in izdelki izredno pisana. Mladi in stari, bogati in revni. Vidiš ljudi, ki mečejo v avtomat svoje zadnje franko — in tako me je vrvež, ki bi me moral zabavati, spravljal v slabo voljo in nelagodno počutje.

BIARRITZ ni zanimiv samo zaradi igralnic in blestečih predstav velikih zvezd, ampak tudi zaradi velikega števila poročnih kapel in podjetij, ki skrbijo za vse potrebno v zvezi s porokami. Ta podjetja odnosno poročni servisi se vrste ob cesti drug za drugim — in ti obljublajo da te spravijo v zakonski jarem v petih minutah, kadarkoli prideš: podnevi ali ponoči. V teh podjetjih nevesto aranžirajo in kozmetično obdelajo, preskrbe za vrsto oblek in dokumente, skratka pripravijo vse kar smatraš in želiš, da je potrebno. Le odločiti se moraš za zakonski stan, ostalo ni več tvoja skrb.

Po številu tovrstnih uslužnostnih servisov je sklepati, da taka kupčija še vedno uspešno cvete. Ker pa ločitev tu še zdaleč ni tako preprosta, kot se zdi, ti ta podjetja le olajšajo skok v sladki jarem; ko pa ta postane pretežak, se moraš iz njega izvleči sam, kot veš in znaš.

Večina turistov obišče BIARRITZ tako kot mi: da vidi in doživi to razvito mesto. Bolje je zapustiti BIARRITZ s prijetnim občutkom, da si mu iz obilja vzel trohico resničnosti, kot pa, da je on tebi pobral kos kruha...

BENETKE SE BORIJO ZA OBSTOJ...

Vse tisto dolgo jesensko popoldne je bil dež na CAMPO SANTA MARIA ZOBENIGO, da se je tlak bleščal kot vosek.

Jeseniške novice

Čeprav se je aktiva delavcev članov ZK, v četrtek, 11. oktobra, od 53 predstavnikov delovnih organizacij udeležilo samo 14, pa so se vseeno uspešno pogovarjali. Tako kot je bil namen aktiva, so govorili o tem, ali se v delovnih organizacijah z uveljavljanjem ustavnih dopolnil in ustanavljanjem temeljnih organizacij združenega dela kaj spreminja v odnosih zaposlenih in kako. Iz pripovedovanja lahko povzamemo predvsem misel, ki so jo izrekli tudi sami delavci, da bistvenih sprememb še ni čutili in da se zavedajo, da ni mogoče narediti vse na enkrat, vseeno pa vsi veliko pričakujejo.

Veliko je bilo govora tudi o delavski kontroli, ki v delovnih organizacijah, kjer so jo že ustanovili, še vseeno ni zaživela. Mnenja so, da bi imele delavske kontrole marsikje delo, ki bi ga morale opraviti v korist zaposlenih. Konkretno so opozarjali na nekatere nepravilnosti v posameznih delovnih organizacijah, kot to, da so plačilne liste še vedno tajnost, ali pa da vodilni odgovorijo delavcu, da ni treba da vse ve. Marsikje gre celo za izkrivljanje resnice o posameznih vprašanjih in problemih gospodarjenja. Navzoči so menili, da je treba reševati tudi manjše probleme, da bi delavci čutili resnično pripravljenost za boljše medsebojne odnose in večje zupanje.

Na petkovi seji občinskega sindikata družbenih služb so se pogovarjali predvsem o reorganizaciji sindikata. Kot je znano, o tem potekajo že dalj časa razprave. Tudi v okviru občinskega odbora to ni bila prva razprava, dokončno odločitev pa bodo sprejeli na osmem kongresu sindikata Slovenije spomladi prihodnjega leta. Tudi na petkovi seji so se strinjali s predlogom, da naj bi na tem področju ustanovili štiri ali morda celo pet samostojnih sindikatov. Samostojna organizacija je predvidena za vzgojo, izobraževanje in znanost, h kateri pa je mogoče, da se bo priključila še kultura, v kolikor ne bo predstavljala samostojnega sindikata. Posebej se bodo združevali zaposleni na področju zdravstva in socialnega varstva, posebej uprave, pravosodja in družbenopolitičnih dejavnosti in poseben sindikat naj bi predstavljali zaposleni v bankah, službah družbenega knjigovodstva in zavarovalništvu.

Na 4. konferenci Zveze sindikata Slovenije so govorili tudi o boljši organiziranosti sindikata in tako smo v republiki že ustanovili pet sindikalnih konferenc, ki predvsem po strokovnem delu združujejo delavce določene panoge. Takšno konferenco v okviru republike že imajo carinski delavci, delavci organov za notranje zadeve, civilni delavci v JLA, delavci socialnega zavarovanja in delavci služb družbenega knjigovodstva.

Društvo upokojencev na Javorniku — povezano s svojimi člani

Po dvomesečnem zatišju zaradi poletnih mesecev, so zopet oživel redni mesečni sestanki društva upokojencev na Javorniku, ki jih sklicuje odbor, vsako prvo soboto v mesecu v svojem obnovljenem domu na Javorniku. Na teh sestankih je članstvo sproti obveščeno o dejavnosti in problemih s katerimi se ukvarja odbor društva. Na sestanku v septembru so poleg ostalega programa, poslušali razlago o spremembah republiške in zvezne ustave in imeli nekaj umestnih vprašanj. Izvolili so tudi delegata za zbor delegatov pri Sob Jesenice.

Na zadnjem sestanku v oktobru je bilo na dnevnem redu poročilo gospodarja o težavah pri postavljanju rezervoarja za gorivo in instalacijskih potreb priključkov, ki zaradi izredno slabih vremenskih razmer ni bilo izvedeno v določenem roku.

Kot vsako leto bodo tudi letos pogostili svoje najstarejše člane, to je tiste, ki so stari 80 in več let. Ker le-ti redko kdaj obiščejo dom upokojencev, bo to zanje posebno doživetje, saj bodo tako občutili, da so deležni pozornosti v svoji visoki starosti od svojih mlajših vrstnikov.

Člani odbora so v bližnji preteklosti tudi obiskali svoje člane invalide ali bolne, ki so priklenjeni na posteljo ali dom.

Skrb za razvedrilo, rekreacijo in lajšanje poznih let življenja to je, poleg ostalih, naloga odbora. To jim ob sodelovanju članstva tudi uspeva.

Odbor želi, da bi člani še v večjem številu obiskovali redne sestanke in še aktivneje sodelovali v razpravah kot doslej. Le tako bodo uspeli zadovoljivo rešiti vse probleme, ki se pojavljajo pred upokojenci. Leks

Junija letos, ob priliki zbora gorenjskih aktivistov v Podlublju, so se dogovorili, da naj bi ustanovili pokrajinski odbor OF za Gorenjsko. Tako je bila v ponedeljek v Kranju konstituantna seja, na kateri so za predsednika izvolili Igorja Peternele, ki je bil že med NOB sekretar pokrajinskega odbora OF, za podpredsednika pa Franca Konoblja-Slo-

venka z Jesenic. Naloga novoustanovljenega odbora bo oživiljevanje tradicij NOB, organizacija vsakoletnih zborov aktivistov in pa zbiranje zgodovinskega gradiva. Poleg tega so se domenili, da bodo ustanovili tudi okrožne odbore. Tak odbor imamo že ustanovljen v okviru jeseniško radovljiske občine, ustanovili pa jih bodo tudi v Kranju, Škofji Loki in Kamniku.

Krajevne skupnosti v luči novih ustavnih dopolnil

V besedilu osnutka zvezne kakor republiške ustave, dobivajo krajevne skupnosti pomembno mesto. Vsi, ki so doslej sodelovali in delali v krajevnih skupnostih, so s temi določili dobili potrditev za svoje, večkrat izražene zamisli, kako naj krajevna skupnost deluje. Seveda za izvedbo te ideje ni bilo doslej potrebne osnove in opore v zakonodajnem sistemu.

V spominu imam napore, da bi k sodelovanju pritegnili tudi predstavnike podjetij in društev. Predvideno je bilo, naj bi vsako podjetje, ki ima sedež na področju KS imenovalo v svet KS po enega predstavnika. Pri podjetjih za to ni bilo potrebnega posluha in se zamisel ni uresničila. Sedaj je v osnutku ustave to tudi zapisano, kajti šele sedaj bo KS v resnici postala prava predstavnična ne samo žena, otrok in starcev, marveč tudi delavcev v proizvodnji. Doslej namreč naš delavec ni našel poti do KS kot potrošnik, marveč se je smatral samo za proizvajalca. Sicer je to deloma razumljivo, kajti delavsko samoupravljanje ga je močno vezalo na proizvodnjo in njene težave. V sedanjem sistemu pa bo delavec moral biti v podjetju dober in sposoben proizvajalec in gospodar, doma na terenu pa znati upravljati in urejati svoja življenjska vprašanja. Le-ta je sedaj prepuščen drugim, predvsem onim, ki niso bili več vključeni v sam proizvodni proces.

Druga, nič manj izredna zanimivost, ki izhaja iz ustave, je splošno uvažanje delegatskega sistema. Pri tem bodo vezani na sodelovanje v

KS kot delegatje tudi predstavniki podjetij. S tem načinom dela v KS pa nujno prihajamo do koordiniranja dela vseh krajevnih skupnosti v občini. Brez tega telesa namreč ne bo mogoče doseči dobrega in uspešnega sodelovanja s predstavniški organizacij združenega dela in sveti KS. Tudi tu se kaže kako prav so imeli predstavniki bivših stanovaljskih skupnosti, da je bil koordinacijski odbor izredno važen dejavnik pri usmerjanju in razvijanju ter dajanju pobud za delo v KS. Žal je to plodno delo onemogočil takratni predsednik občinskega odbora SZDL češ, da tako telo ni potrebno, ker bo to delo bolje opravil svet za gospodarstvo, gradbene in komunalne zadeve in krajevne skupnosti pri skupščini občine Jesenice. Trditev, da bo ta svet imel preveč drugih nalog in za delo. KS ne bo zanimanja, se je v polni meri uresničila. Za krajevne skupnosti je bil to udarec, ki je zelo ohromil delo in iniciativnost. Tako prihajamo tudi v krajevnih skupnostih na široko fronto dela, ki pa bo rodila sadove le, če bodo vsi, ki so za delo sposobni razumeli, da je vse odvisno le od njih samih in njihove aktivnosti. J. R.

Ocena ustavnih razprav in druge tekoče naloge na seji izvršnega odbora OK SZDL Jesenice

Na zadnji seji izvršnega odbora občinske konference SZDL Jesenice, 10. oktobra so se dogovorili, da bo ustavna razprava in razprava o kadrovske politiki v naši občini zaključena do 23. oktobra. Ta dan bo namreč razširjena seja občinske konference SZDL in občinskega sindikalnega sveta Jesenice, kjer bodo ocenili razprave in sprejeli zaključke na osnovi predlogov ter stališč, ki so jih izrekli občani. Poročilo o tem bo v imenu komisije za družbenopolitični sistem imel Janko Burnik.

Na seji so govorili tudi o bodoči organiziranosti SZDL. V zvezi s tem so bili mišljenja, da naj se na sedanjih sedežih krajevnih odborov SZDL ustanovijo konference SZDL, s tem da bi izvršni odbori zadržali obseg odborov in šteli od 25 do 45 članov. Glede na to, da so bili dosedanja manjši kraji kot so: Potoki, Kočna, Javorniški in Plavški rovt, Radovna, Srednji vrh, Log ter Podkoren, zaradi geografske oddaljenosti, tudi oddaljenosti od dejavnosti v SZDL, so bili mnenja, naj se v teh krajih ustanovijo podružnice krajevnih konferenc SZDL. Za Jesenice pa so predlagali ustanovitev mestnega sveta, ki naj bi v bodoče povezoval in usklajeval delo krajevnih konferenc na mestnem območju.

Soglašali so s predlogom, da se za področje petih gorenjskih občin

ustanovi medobčinski svet SZDL za Gorenjsko, ki naj bi imel to nalogo, da bi povezoval in usklajeval delovanje vseh občinskih konferenc SZDL predvsem na področju reševanja skupnih problemov. Predsednik tega novega telesa naj bi bil vsako leto iz druge občine, sekretar pa naj bi bil voljen vsake štiri leta. Strinjali so se s predlogom, da naj bi dolžnost sekretarja prevzel Janez Varl, dosednji predsednik OK SZDL radovljiske občine. Vsaka občina naj bi v svetu po osnutku pravilnika imela po šest članov.

Glede na to, da so trije člani izvršnega odbora zaradi preobremenjenosti zaprosili za razrešitev, so predlagali nove, katere bo potrdila občinska konferenca.

Prihodnje leto bo jeseniška občina organizator in gostitelj VI. zbora aktivistov Gorenjske. V tej zvezi so pripravili predloge za formiranje odbora za pripravo in izvedbo te velike prireditve.

Za predsednika odbora so predlagali Aleša Jelenca, za podpredsednika pa Franceta Žvana in Janka Burnika, za člane pa predstavnike oziroma zastopnike občinskih vodstev ZK, ZZB, NOV, ZMS in temeljne kulturne skupnosti. Odbor bo pripravil konkretne predloge za izvedbo tega pomembnega zbora. B.

Večja strokovna povezanost v zdravstvu na Gorenjskem

V zdravstvenem domu v Kranju je bil v ponedeljek, 15. oktobra, skupni posvet predstavnikov zdravstvenih organizacij in članov izvršilnega odbora skupščine Skupnosti zdravstvenega zavarovanja Kranj.

Na posvetovanju so govorili o vzrokih naraščanja odliva v bolnišni dejavnosti in specialističnih zdravstvenih storitvah. Prisotno je bilo vprašanje, če je smotno še naprej v predvidenem obsegu investirati na Gorenjskem v zdravstvene objekte in opremo, ko pa na drugi strani vse sedanje kapacitete, zaradi velikega odliva v druge regije, niso zasedene in izkoriščene.

V daljši razpravi so med drugim govorili, da je v Gorenjski regiji potrebna večja in tesnejša medsebojna povezava ter več dogovarjanja, saj je zdravstvena služba na Gorenjskem dosti močnejša, ni pa še dovolj med seboj povezana.

Morda bo potrebno začeti razmišljati tudi o združevanju posameznih služb. S povečanjem sodelovanjem se bo brez dvoma večala strokovnost in s tem tudi privlačnost in interes pacientov. Tudi namenska uporaba sredstev za investicije bo lahko zmanjšala odliv. Zavreti bi kazalo prakso superspecialističnih pregledov mimo specialističnih.

Zaključki posveta so bili: Vse zdravstvene službe na Gorenjskem se morajo nenehno prizadevati za večjo strokovnost in medsebojno povezanost.

Uvedli bodo točnejšo analizo napotnic po strokovnih navodilih zdravstvenega sveta.

Informirali bodo zdravstvene delavce, zakaj je potrebno delati na zmanjšanju odliva v druge regije in vzporedno s tem zmanjšati neopravičene stroške. C. R.

V dolini med Mežakljo in Merco, je vedno manj gradbenih površin.

Novice iz radovljiske občine

Po podatkih turističnega društva Bled je bilo od maja do konca septembra, torej v poletni sezoni, 364.694 nočitev, kar je 47.147 več kot lani v enakem obdobju. Medtem ko je bilo letos tujih gostov kar 5.176 več, pa je bil obisk domačih gostov manjši za okoli 18000 turistov. Na tako zmanjšano število domačih turistov je največ vplival skokovit porast penzijskih cen.

Ocena dosedanjih javnih razprav o osnutkih zvezne in republiške ustave, ki so jih podali na izvršnem odboru občinske konference SZDL in na občinskem posvetu sekretarjev organizacij ZK, so zelo ugodne. Čeprav še niso povsod končali, so na 63 zborih zabeležili nad 2600 udeležencev, od katerih jih je več kot 420 aktivno poseglo v razpravo s svojimi predlogi in pripombami. Razpravo je vodil aktiv enajstih predavateljev, ki so zelo uspešno opravili svojo nalogo.

Na matični osnovni šoli A. T. Linhart v Radovljici je v letošnjem šolskem letu vpisanih 1045 učencev, ki so razporejeni v 28 oddelkih. 96 % učencev prejema šolske malice, okoli 140 pa tudi popoldanski obed. Šola je zagotovila brezplačen prevoz z avtobusi za 312 otrok, ki stanujejo več kot tri kilometre daleč od šole.

Volivci pred kratkim ustanovljene krajevne skupnosti Zasip so na javni razpravi o osnutkih ustave in občinskega statuta sklenili ustanoviti tudi lastno krajevno organizacijo SZDL. Doslej so imeli v Zasipu samo podružnico krajevne konference SZDL Bled.

Na ustanovnem sestanku kluba odbornikov občinske skupščine, ki ga je v sredo 10. oktobra sklicala občinska konferenca SZDL, so za predsednika izvolili odbornika Jožeta Bufolina iz Radovljice, za člana sekretariata kluba pa Viktorja Pogačarja z Bleda in Katarino Bem iz Radovljice. Na sestanku so sprejeli več predlogov in pripomb k osnutku občinskega statuta.

Predsedstvo občinske konference ZMS je organiziralo v soboto, 13., in nedeljo, 14. oktobra, v Partizanskem domu na Jelovici vikend seminar za mlade aktiviste in člane občinske konference ZM. Prvi dan so razpravljali o osnutkih ustave in statuta občine, drugi dan pa so analizirali enoletno delo konference in sprejeli program dela občinske konference ZM za prihodnje leto. Seminarja se je udeležilo 30 mladih.

V sredo, 17. oktobra, je bil v Radovljici posvet vseh predsednikov in sekretarjev mladinskih aktivov iz delovnih organizacij v občini. Govorili so o pripravah za ustanovitev občinske konference in aktivov mladih delavcev. Predloge za novo organiziranost, kamor sodijo tudi aktivni mladih delavcev, je pripravila posebna komisija pri občinski konferenci ZMS.

V pripravah za ustanovitev temeljne telesno kulturne skupnosti, je UO Športnega društva Radovljica v sredo, 10. oktobra, sklical razširjeni sestanek s predstavniki klubov in sekcij ŠD Radovljica, ŠD Partizan Mošnje in družbeno političnih organizacij. Obravnavali so možnosti o razvoju in vlogi športne dejavnosti v krajevnem merilu v okviru TTKS ter izvolili delegate za ustanovno skupščino TTKS, ki bo predvidoma konec oktobra.

Kulturna skupnost in občinski sindikalni svet sta se v okviru kulturne akcije za prihodnje leto dogovorila z vodstvom Mestnega gledališča iz Ljubljane za osem gledaliških gostovanj v več krajih radovljiske občine. V počastitev 30-letnice II. zasedanja AVNOJ-a bodo v Radovljici, na Bledu, v Bohinjski Bistrici, Kropi in Podnartu ljubljanski gledališčniki uprizorili znano delo Mateja Bora iz NOB Raztrganci. Prve predstave bodo že v začetku novembra na Bledu, v Podnartu in v Radovljici.

Občinski sindikalni svet je razposlal vsem uredništvom tovarniških glasil in biltenov v občini informativni sestavek o bistvenih novostih nove zvezne in republiške ustave in občinskega statuta. Sestavek bodo objavila vsa glasila in tako prispevala k boljшему razumevanju delavcev.

Učni uspehi osnovnih šol občine Jesenice ob zaključku šolskega leta 1972/73

V šolskem letu 1972/73 je bilo skupno v osnovnih šolah v občini 2980 učencev. To je 26 ali odstotek več kot v lanskem šolskem letu. Vse do lani smo beležili konstantno zmanjševanje števila osnovnošolskih otrok od leta 1962, v šolskem letu 1972/73 pa se pokaže prvi porast.

Počasi se manjša število učencev na oddelke, kar tudi prispeva k višji kakovosti pouka in dvigu vzgojne in izobraževalne učinkovitosti osnovne šole. Povprečno število učencev na oddelke je bilo lani 27,6, letos pa 26,6 (v SRS 1971/72 je 25,3 učencev na oddelke). Pri tem je treba poudariti, da imajo vse tri mestne šole najštevnejše oddelke in tudi sicer najslabše prostorske razmere, kar povzroča vrsto težav pri uresničevanju vzgojno izobraževalnih smotrov.

Osnovne šole so imele v šolskem letu 1972/73 na voljo 6049 kvadratnih metrov učnega prostora, kar znese povprečno 2,03 kvadratnega metra na učenca. Mestne šole, ki vključujejo 73,1 odstotka vseh učencev, razpolagajo s 3347 kvadratnimi metri učnega prostora ali 1,53 kvadratnega metra na učenca, periferne šole (Kranjska gora, Mojstrana, Žirovnica) pa z 2702 kvadratna metra ali 3,38 kvadratnega metra na učenca.

Učni prostor v kvadratnih metrih na učenca po posameznih šolah:

Kranjska gora	4,35,
Mojstrana	4,46,
P. Voranc Jesenice	1,32,
T. Čufar Jesenice	1,59,
Koroška Bela	1,73,
Žirovnica	2,06.

Skupščina občine Jesenice predvideva do leta 1980 izgraditev okrog 1800 kvadratnih metrov učnega prostora, s čimer bi zagotovili v vsej občini enozemski pouk in s tem tudi možnosti za nadaljnji razvoj celodnevne bivanja učencev v šoli.

V štirih šolah so bili organizirani oddelki podaljšane bivanja učencev v šoli. Vanje je bilo zajetih 130 ali 4,36 odstotka vseh učencev v občini.

Od učencev, ki so bili vključeni v oddelke podaljšane bivanja, ni izdelalo devet ali 6,9 odstotka. Štirje učenci so bili kategorizirani in se bodo prešolali v posebno osnovno šolo. Sestav učencev v oddelkih podaljšane bivanja je zelo heterogen, zato je delo s temi učenci zelo naporno, zlasti še, ker so šole zaradi omejenih prostorskih, kadrovskih in finančnih možnosti lahko pritegnile pretežno le učno problematične učence. Poseben problem predstavljajo neustrezna zasedba učiteljev v teh oddelkih. Na razpisana delovna mesta se običajno nihče ne javi ali pa jih zasedajo ambivalenti, ki še nimajo pedagoških izkušenj.

Na osnovnih šolah je bilo skupno 139 učiteljev: 37 moških (26,6 %) in 102 žensk (73,4 %).

Že vrsto let se v občini kaže deficitarnost strokovne zasedbe predmetov: matematika, fizika, tehnična vzgoja in glasbeni pouk, kar nam lepo pokažejo odstotki nestrokovno zasedenih učnih ur od 5. do 8. razreda: glasbena vzgoja 77,4 %, matematika 61,6 %, tehnična vzgoja 47,6 % in fizika 42,7 %. Po predmetniku je bilo v občini od petega do osmega razreda tedensko opravljeno 1389,5 učnih ur, od teh je bilo 355 ali 25,5 % nestrokovno zasedenih.

Šolsko leto 1972/73 je uspešno končalo 2895 ali 97,15 odstotkov učencev, razreda pa ni izdelalo 85 ali 2,85 odstotkov učencev. Letošnji učni uspeh je v primerjavi z lanskim letom za 0,9 % boljši. Med učenci, ki so razred izdelali, so vračunani tudi učenci drugega, tretjega in četrtega razreda, ki so napredovali v višji razred z negativno oceno. Takih učencev je bilo 30 ali en odstotek.

V posameznih razredih so uspešno izdelali:

1. razred: 97,3 % učencev,
2. razred: 99,0 % učencev,
3. razred: 98,0 % učencev,
4. razred: 99,1 % učencev,
5. razred: 94,6 % učencev,
6. razred: 96,9 % učencev,
7. razred: 95,7 % učencev,
8. razred: 96,3 % učencev.

Razlika med najslabšim in najboljšim učnim uspehom med razredi znaša le 4,5. Najslabši učni uspeh je bil dosežen v petem razredu, kar kaže še vedno na velike težave, na katere naletijo učenci pri prehodu iz razrednega na predmetni pouk.

Od petega do osmega razreda je imelo popravni izpit 150 ali 10,5 % učencev, opravilo pa ga je 128 ali 85,3 %.

Iz statističnih podatkov je razvidno, da je obiskovalo osnovno šolo osmo leto 336 učencev in sicer eden v 4. r., dva v 5. r., 17 v 6. r., 47 v 7. r. in 269 v 8. razredu. Letošnji osip učencev iste generacije znaša 22,6 % in je za 4,5 % manjši od lanskega.

nega. V SRS ni v osmih letih dokončalo osnovne šole 32,3 % učencev. Naša občina se je med 59 občinami uvrstila na petnajsto mesto. Razveseljivo je, da je osip vsakoletne generacije vedno manjši, čeprav se ob tem uspehu ne kaže uspraviti, saj bi normalno morali v osmih letih zaključiti obvezno osnovno šolanje vsi učenci.

K boljšim učnim uspehom mnogo prispeva smotrna in kontinuirana organizacija dopolnilnega pouka. Cilj naše osnovne šole je, da pouk prilagaja sposobnostim in storilnostim vsakega učenca. Dopolnilni pouk je namenjen predvsem učencem, ki težje sledijo rednemu pouku. Dopolnilno delo z manj sposobnimi učenci organizirajo šole pred poukom ali po pouku. V celoti je bilo realiziranih 4514 ur dopolnilnega pouka, na razredni stopnji 2605, na predmetni pa 1909: iz slovenskega jezika 1438, iz matematike 2340, iz angleškega jezika 528 in iz drugih učnih predmetov 208 ur.

Zapadno Primorsko okrožje — knjiga za vse

V septembru letos je občinska konferenca SZDL v Tolminu izdala izredno zanimivo knjižico na 134 straneh pod naslovom **Zapadno-primorsko okrožje**, ki jo je ob 30-letnici Kobariške republike napisal Ciril Zupanc.

Avtor najprej predstavlja pokrajino in sicer posebej Posočje in posebej Kanalsko dolino, Rezijo, Beneško Slovenijo in del Goriških Brd, predele, ki so po mirovni pogodbi 10. februarja 1947 prišli pod Italijo. V nadaljevanju pa v poglavjih: Proti okupaciji, Boj se razraša, Kobariška republika, Ljudska oblast, Zapadno-primorsko okrožje in Boj za priključitev, avtor opisuje boj ljudstva teh območij proti okupatorju in za priključitev k matični domovini. Avtor v knjigi, ki je opremljena s številnimi fotografijami in zemljevidom, dokumentarno obravnava razvoj narodnoosvobodilnega gibanja in upora proti okupatorju v Posočju.

Knjiga velja 20,00 dinarjev in jo lahko naročite na naslov: Občinska konferenca SZDL Tolmin, lahko pa jo z vplačilom zneska naročite na Uredništvu Železarja nasproti glavne pisarne do 31. oktobra.

Razstava amaterjev severne Hrvatske v Radovljici

V soboto, 13. oktobra, zvečer so v organizaciji Zveze kulturno prosvetnih organizacij Radovljica v dvorani radovljske graščine odprli razstavo slikarskih del članov združenja amaterjev likovnih umetnosti severne Hrvatske, ki ima svoj sedež v Varaždinu.

S kulturniki iz Varaždina, zlasti pa s tamkajšnjim RKUD Sloboda, ZKPO in Kulturna skupnost Radovljica že več let uspešno sodelujeta in skrbita za kontinuirano izmenjavo gostovanj in drugih kulturnih prireditvev. Letošnjo pomlad so se varaždinski publikli prvič predstavili v avli narodnega gledališča člani radovljske likovne skupine Likor, ki so poželi nedeljena priznanja sicer zahtevnega in kulturno zelo razgledanega občinstva.

Združenje amaterjev likovnih umetnosti severne Hrvatske je bilo osnovano na pobudo nekaterih zavzetih slikarjev amaterjev iz Varaždina leta 1957.

Cilj združenja je bil zbrati ljubitelje in aktivne ustvarjalce likovnih umetnosti na ozemlju severozahodne Hrvatske.

Materialni pogoji za delo v šolah so se v zadnjih letih precej izboljšali. Na višji stopnji se v štirih šolah odvija pouk v kabinetnih učilnicah, ki sicer povsod ne ustrezajo za kvalitetno izvedbo pouka, ker vse šole niso bile grajene v te namene. Materialni stroški šol izredno hitro naraščajo in niso v sorazmerju z vsakoletnim povečanjem finančnih sredstev v ta namen.

Z. Č.

Otvoritev prve planinske postojanke pri izviru Soče — 1953

Prenovljen planinski dom pri izviru Soče

Jubilejno leto slovenskega planinstva so gorniki počastili in proslavili s številnimi planinskimi in plezalnimi solami, plezalno-alpinističnimi tečaji in tabori ter s številnimi zelo uspešnimi delovnimi akcijami.

Zasavski planinci iz Radeč so modernizirali in povečali planinsko postojanko na Prehodavcih, Gorjanci so povečali planinski objekt na prevalu Dolič pod Triglavom, planinci iz Mežice so zgradili novo planinsko kočo na Grohat planini pod Raduho, plezalci in alpinisti iz Kamnika so postavili gorsko zavetišče pod Dolgimi stenami na važnem križpotju pod Grintavcem, Mlinarskim sedlom, Delgim hrbtom, Struco in Skuto. Moderno urejene in nujno potrebne sanitarije so dobile planinske postojanke Erjavčeva koča, Pogačnikov dom, Zlatorog v Trenti in mnoge druge.

Jeseniški planinci so v počastitev 70-letnice planinstva v Dolini pod Triglavom, povečali in modernizirali svojo postojanko pri izviru Soče. Stavbo, ki je bila preje razpadajoči italijanski vojaški objekt, so prvič preuredili v skromen planinski dom v letih 1951–1953 in jo odprli za javnost 7. junija 1953. Po dvajsetih letih je dom nujno zahteval povečave in modernizacije.

V prenovljenem domu pri izviru Soče (876 m) so sedaj štiri sobe z eno do treh postelj in skupno prenočišče s skupaj 20 ležišč. Spodaj je prostorna jedilnica s kuhinjo in sanitarijami ter kiosk za prodajo spominčkov.

Prenovljen dom bodo jeseniški planinci izročili javnosti v nedeljo 21. oktobra.

Dela jeseniškim gornikom pa tudi v prihodnjih letih ne bo zmanjkalo. Čaka jih Špička nad gorenjo Trento, pod Jalovcem, že 75 let stara Erjavčeva koča na Močilih in še gradnja koče na Golici, Rožci ali razglednem Slemenu nad Vrščem in Planico.

Jeseniški smučarji v Kaprunu

V soboto, 13. oktobra, so se s tridnevnega treninga v avstrijskem smučarskem centru Kaprunu, vrtni naši najboljši mladi alpski smučarji. Ta trening je bil predviden že za konec septembra, vendar je bil zaradi neugodnih snežnih razmer prestavljen v prvo polovico oktobra. Treninga so se udeležili naslednji mladinci in člani: Ogrin, Peskar, Mlaj, Oblak, Razinger, Gasar, Gmajnar, Tersoglav, Veskovič, Jakopič, Pesjak, Sodja, Saksida in Gazvodova.

Ledenik, ki se razprostira m.d. 2500 in 3000 metri nadmorske višine, je ta čas že prekril z novo snežno odejo, ki pa še ne pokriva v celoti mnogih velikih ledeniških razpok, ki so nastale čez poletje. Kljub temu pa je smuka varna, saj so nevarna območja na ledeniku označena in zavarovana. Poleg standardnih žičnih je postavljenih še več montažnih vlečnic dolgih do 300 metrov.

Snežne razmere so bile skoraj idealne. Trenirali pa smo šest ur dnevno, kar predstavlja velik fizični napor, ki pa so mu bili kos vsi udeleženci, kar priča o dobri kondicijski pripravljenosti tekmovalcev. Namen treninga je bil prevoziti čimveč kilometrov in vadbo osnovnih elementov tekmovalne tehnike v prosti vožnji, kar je osnova za nadaljni trening. Trening je uspel v celoti.

Ta čas so bile na treningu tudi reprezentančne vrste Avstrije, Nemčije, Norveške in Jugoslavije, ki se letos pripravljajo intenzivne kot v preteklih sezonah.

Naslednji trening na snegu je predviden od 25. do 28. oktobra. Do takrat pa se bodo jeseniški alpski smučarji kondicijsko pripravljali po pripravljalnem programu v telovadnici ali na prostem.

A. Krauthaker

Jesenski kros

Preteklo soboto 13. oktobra je bil na livadi za Zvagnom organiziran jesenski kros za vse starostne kategorije. Ravno ta dan je bil letos najhladnejši, saj je sneg pobelil pobočje vse do nadmorske višine 700 metrov. To je bil tudi glavni vzrok, da je bila udeležba znatno manjša, kakor pa smo jo vajeni na takih masovnih tekmovanjih.

Na štartu se je javilo okrog 100 tekmovalcev in tekmovalk predvsem mlajših kategorij. Najslabše so bili zastopani starejši, tako je bilo le nekaj mladincev, mladinke pa nobene. Zopet smo pogrešali športnike iz tekmovalnih klubov, saj so nastopila le šolska športna društva. Krosa so se udeležili iz vseh krajev občine razen iz Kranjske gore, od koder pa udeležbo pogrešamo že dalj časa.

REZULTATI:
Mlajši pionirji — 500 m: 1. Janez Tavčar — ŠSD Žirovnica 1.56,6, 2. Dušan Oblak — ŠSD Koroška Bela — 2.09,2, 3. Sejad Raković — ŠSD Prežihov Voranc — 2.10,3;

Mlajše pionirke — 500 m: 1. Bojana Mežnarc — ŠSD Koroška Bela — 2.14,8, 2. Hermina Rodman — ŠSD Žirovnica — 2.21,5, 3. Varja Podlipnik — ŠSD Prežihov Voranc — 2.30,3;

Starejši pionirji — 700 m: 1. Roman Berginc — ŠSD Prežihov Voranc — 2.43,2, 2. Miro Tavčar — ŠSD Žirovnica — 2.45,1, 3. Darko Mrak — ŠSD Mojstrana — 2.51,3;

Starejše pionirke — 700 m: 1. Danica Golob — ŠSD Koroška Bela — 3.05,1, 2. Zvonka Roškar — ŠSD Žirovnica — 3.09,8, 3. Zinka Blekič — ŠSD Koroška Bela — 3.13,8;

Mlajše mladinke — 700 m: 1. Lidiya Baloh — ŠSD Gimnazija — 3.15,8, 2. Majda Tajnikar — ŠSD Žirovnica — 3.17,5, 3. Mirjam Fišer — ŠSD Mojstrana — 3.24,4;

Mlajši mladinci — 1000 m: 1. Maks Pogačar — ŠSD Žirovnica —

3.30,4, 2. Roman Čebulj — ŠSD Mojstrana — 3.41,4, 3. Vinko Otovič — ŠSD Mojstrana — 4.03,5;

Starejši mladinci — 1300 m: 1. Tone Džurič — Mojstrana — 4.09,9, 2. Marko Srebrnjak — ŽIC — 4.15,7, 3. Rajko Kovačević — ŽIC — 4.28,5.

Utrinki z jubilejnega sejma elektronike

Na letošnjem jubilejnem sejmu elektronike v Ljubljani, je bil poleg celotnega kompleksa šibkotočne, delno tudi jakotočne, ter komercialne elektronike, poseben poudarek na telekomunikacijskih oziroma elektro zvezah.

Osrednje pozornosti je bila delna elektronska telefonska centrala tovarne ISKRA Metaconta 10 C. Med številnimi predavanji, ki so bila organizirana v okviru razstave, je bilo največ namenjenih ravno tej novi telekomunikacijski napravi. To novost združuje najširše območje šibkotočnih oziroma elektronskih elementov, katerih delovanje omogočata dva računalnika z računalniškimi podsestavili. Ta naprava, ki predstavlja izreden tehnični napredek naše dežele, je že montirana v Ljubljani.

Pri tem se pozornemu opazovalcu odkriva množica sestavnih elementov, katere uporabljajo v najrazličnejših napravah tudi v industriji. Posebno vrednost pa pomeni spoznavanje naprav in elementov za jutrišnji dan, ko bomo vedno več tega lahko tudi sami uporabljali in vgrajevali v obstoječe naprave ali tehnične izboljšave.

Strokovna ocena, katero so dali najuglednejši slovenski strokovnjaki, poudarja izreden napredek domače industrije in domačih razvojnih institucij tako v pogledu kvalitete, kakor v pogledu izbora.

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

20. in 21. oktobra jug. barvni film CVETJE V JESENI, v režiji Matjaž Klopčič, v gl. vlogi Milena Zupančič, ob 17. in 19. uri.

22. in 23. oktobra nem. barvni film HEINTJE, SONCE BO ZOPET ZASIJALO, v režiji Hang Heinrich, v gl. vlogi Heintje, ob 17. in 19. uri.

24. oktobra franc. italij. barvni film ARIZONA KOLT — MASCEVALEC, v režiji Michele Lupo, v gl. vlogi Giuliano Gemma, ob 17. in 19. uri.

25. oktobra zaprto!
26. oktobra italij. barvni film SACCO IN VANZETTI, v režiji Giuliano Montaldo, v gl. vlogi Gian Maria Volonte, ob 17. in 19. uri.

27. oktobra amer. barvni film VI-TEZI IGRALNIC, v režiji Giuseppe Colizzi, v gl. vlogi Bud Spencer, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

20. in 21. oktobra nem. barvni film HEINTJE, SONCE BO ZOPET ZASIJALO, ob 18. in 20. uri.

22. in 23. oktobra jug. barvni film CVETJE V JESENI, ob 18. in 20. uri.

24. oktobra zaprto.

25. oktobra amer. barvni film DOLARJI, ob 18. in 20. uri.

Gledališče

SOBOTA, 20. oktobra ob 19.30 uri William Shakespeare: ROMEO IN JULIJA — za izven

NEDELJA, 21. oktobra ob 15.30 uri William Shakespeare: ROMEO IN JULIJA — popoldanska za izven TOREK, 23. oktobra ob 18. uri W. Shakespeare: ROMEO IN JULIJA — za osnovni šoli Prežihov Voranc in Tone Čufar Jesenice

SREDA, 24. oktobra ob 15. uri W. Shakespeare: ROMEO IN JULIJA — za ŽIC Jesenice ob 19.30 uri W. Shakespeare: ROMEO IN JULIJA — za izven

Televizijsko nadaljevanje CVETJE V JESENI, ki je bila posneta po istoimenski povesti Ivana Tavčarja in ki ste jo z zanimanjem spremljali na televizijskih zaslonih, sta Vesna film in RTV Ljubljana pripravila kot celovečerni slovenski barvni film. Film je v prihodnjih dneh na sporedu tudi v naših kinematografih, na kar posebej opozarjamo šolska vodstva in šolsko mladino pa tudi ostale, da si še enkrat ogledajo to pretresljivo zgodbo.

26. oktobra franc.-italij. barvni film ARIZONA COLT — MASCEVALEC, ob 18. in 20. uri.

27. oktobra grški barvni film LJUBEZEN V BAZUKI RITMU, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

20. oktobra amer. barvni film KAVBOJ BREZ MIRU

21. oktobra amer. barvni film DOLARJI

24. oktobra nem. barvni film HEINTJE, SONCE BO ZOPET ZASIJALO

25. oktobra franc.-italij. barvni film ARIZONA COLT — MASCEVALEC

27. oktobra jugoslovanski barvni film CVETJE V JESENI

Kino DELAVSKI DOM JAVORNIK

20. oktobra ameriški barvni film KRALJ STROJNICA, ob 19. uri.

21. oktobra ameriški barvni film KAVBOJ BREZ MIRU, ob 17. uri.

21. oktobra jap. CS barvni film OBRAČUN POBESNELIH, ob 19. uri.

27. oktobra ameriški barvni film DOLARJI, ob 19. uri.

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru strojnih delavnic se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila ob dolgotrajnem bolovanju zelo dobrodošla.

Ivan Ložar
Strojne delavnice

ZAHVALA

Najinim dolgoletnim sodelavcem se iskreno zahvaljujem za vso pozornost ter darila, ki sva jih prejela ob najini upokojitvi.

Vsem sodelavcem želiva na delovnih mestih veliko delovnih uspehov.

Alojz Živko,
Milan Kodrič

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice in prababice

APOLONIJE CELAR

ki je umrla v 94. letu starosti, se toplo zahvaljujemo vsem, ki so nam v težkih trenutkih priskočili na pomoč. Iskreno zahvalo smo dolžni predvsem dr. Jensterlu za zdravljenje in lajšanje bolečin v zadnjih dneh njenega življenja, kakor tudi sosedu Milici Mencinger za vsestransko nesebično pomoč. Iskrena hvala vsem sosedom, voznikom osebnih avtomobilov, pevcem, godbi in vsem tistim, ki ste njeno zadnjo pot posuli s cvetjem in ji izkazali zadnje spoštovanje.

Vnukinja Tatjana Košir
v imenu vsega sorodstva

ZAHVALA

Ob boleči, nenadomestljivi izgubi moje ljubljene žene

MICIKE VISTER

se iskreno zahvaljujem zdravnikom internega oddelka jeseniške bolnice, ki so jo pred dokončno ločitvijo sprejeli v svojo oskrbo in ji nudili vse, da ji olajšajo trpljenje.

Zahvala tudi strežnemu osebju za požrtvovalno nego in bivšim sodelavkam, ki jo niso pozabile v času njene težke bolezni, kar ji je bilo v veliko uteho in olajšanje.

Topla zahvala pevcem za ganljive žalostinke, vsem za podarjene vence in cvetje ter za številno spremstvo k poslednjemu počitku.

Hvala dobrim sosedom in vsem, ki so mi nudili pomoč in mi v najtežjih trenutkih stali ob strani.

ŽALUJOČI: mož Teo Vister

ZAHVALA

Ob prerani smrti dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

PETRA KODRA

se iskreno zahvaljujemo za darovane vence ter sožalje. Zahvaljujemo se osebju internega oddelka bolnice Jesenice, da bi ga ohranili pri življenju. Prav tako se zahvaljujemo sosedom za pomoč v dneh težke izgube: Mlakarjevim, Senetrovim, Jeklerjevim in Brišarjevim ter še posebej Nadi Šolar.

Iskrena hvala pevcem upokojencem iz Javornika ter pihalnemu orkestru Železarjev za žalostinke, organizaciji ZB NOV iz Javornika ter njegovim soprotnim iz taborišča Dachau. Enako zahvalo smo dolžni Francetu Trevenu, Jaku Svetinu in Simonu Režku za poslovilne besede, lastnikom osebnih avtomobilov za prevoz ter vsem, ki so ga spremili na zadnji poti.

ŽALUJOČI: žena Mici,
sin Stanko, vnukinja
Karmen, brat in sestra
ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame, stare mame, sestre in tete

CECILIJE TROHA

roj. Demšar

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so poklonili cvetje in vence, ter jo pospremili na njeni zadnji poti. Hvala pevcem za ganljive žalostinke.

Najtopleje se zahvaljujemo gasilec železarne Jesenice za hitro pomoč, obratu elektro jelektrarne za denarno pomoč in venec, obratu konstrukcijske delavnice za denarno pomoč in vsem ostalim. Še enkrat vsem iskrena hvala.

ŽALUJOČI: hčerka Marija,
brata Slavko in Franc z družinama, ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru OTK se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila med boleznijo zelo dobrodošla.

Hilda Primožič

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru želežarne se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila zelo dobrodošla.

Rozalija Ostrun,
željarna

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru RTA se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je bila zelo dobrodošla.

Angel Ozebek

Zabavno glasbeni večer v delavskem domu na Javorniku

Danes 19. oktobra ob 19.30, bo v delavskem domu na Javorniku:

ZABAVNO GLASBENI VEČER

Nastopili bodo izvajalci zabavnih in narodnih melodij. Od zabavnih naj omenimo: Janka Ropreta, Francija Rebrnika in Olgo Dolžan, ki jih bo spremljal ansambel Caravelle. Za narodne viže pa bodo poskrbeli Veseli planšarji iz Ljubljane. Kot solist na trobenti bo nastopil domačin Ivan Prešern. Za smeh pa bo poskrbel KVIZ za gledalce. Obiščite prireditve in prijetno se boste zabavali.

Razpisna komisija pri gledališču Tone Čufar Jesenice na osnovi 76. člena statuta zavoda

razpisuje

prosto delovno mesto
UPRAVNIKA GLEDALIŠČA
s skrajšanim delovnim časom.

Pogoji:

Najmanj srednješolska izobrazba
5 let prakse v upravnih poslih in smisel za delo v kulturno-prosvetni ustanovi.

Osebnih dohodki po pravilniku zavoda.
Nastop zaposlitve s 1.1.1974.

Prijave z dokazili o strokovnosti pošljite najkasneje do 15.11.1973 na naslov: Amatersko gledališče Tone Čufar Jesenice, Trg Toneta Čufarja 4 — razpisna komisija.

Vabilo na predavanje

Delavska univerza Jesenice prireja v soboto, 20. oktobra, ob 18. uri v domu upokojencev na Jesenicah predavanje z naslovom:

NE PRITAKNITI LETOM ŽIVLJENJE, AMPAK ŽIVLJENJE LETOM.

Predaval bo dipl. inž. Leo Knez.

Na predavanje, ki je namenjeno predvsem upokojencem, vabi zaradi zanimivosti tudi ostale.

Komisija za rekreacijo, kulturo in oddihe pri Društvu upokojencev Jesenice

Telesna vzgoja nam je potrebna kot vsakodnevna hrana

Sadove in uspehe, oziroma rezultate telesnovzgojne dejavnosti lahko opredelimo na različne vidike:

1. **Z vidika zdravja** — pravilno rast telesa, utrjevanje zdravja ter navajanje na zdrav način življenja, dela in razvedrila.

2. **Pedagoški vidik** telesne vzgoje je v razvijanju zavestne discipline, vztrajnosti, delovnih navadah, skratka, za zdravo rast osebnosti pomembnih moralnih in etičnih vrednot.

3. **Z gospodarskega vidika** redna telesna vzgoja zagotavlja boljše delovne rezultate od zdravih, telesno razvitih, spretnih in utrjenih ljudi, kar pa ne pride samo od sebe. Kdor si v mladosti ni krepil telesa, kdor je namesto na športna igrišča zahajal v gostilno, ne more biti dober delavec. Športno vzgojeni ljudje imajo več elana in so zmožni tudi težjih del. V delovnih kolektivih zato vedno bolj razširjajo in organizirano uvajajo športno udejstvovanje oziroma športno rekreacijo.

4. **Poseben vidik** je tudi v pripravi delovnih ljudi na splošni ljudski odpor. Le človek s stalno telesno kondicijo je zmožen najrazličnejših naporov, ki jih zahteva pripravljenost na splošni ljudski odpor. Pomembno je tudi znanje najrazličnejših športov, kot so alpinistika, smučanje, plavanje, veslanje. Zato je telesna kultura dobila ustrezno

mesto tudi v osnutku tako zvezne kot republiške ustave.

TELESNA VZGOJA IMA TUDI SVOJE NALOGE

1. **Biološko zdravstvena naloga:** zadostiti moramo naravnim potrebam po gibanju, skrbni po pravilni rasti in vsestranskem razvoju telesnih organov, utrjevanje zdravja, navajanje na zdrav način življenja in na borbo proti vsemu, kar je zdravju škodljivo.

2. **Izobraževalne naloge:** v mladosti se mora človek naučiti vseh telesnih spretnosti, ki jih bo potreboval za uspešno delo, razvedrilo in obrambo domovine. Pravčasno si mora mlad človek pridobiti gibalne navade-izkušnje, prav tako pa tudi ekonomično tehniko gibanja.

3. **Vzgojne naloge:** navajanje na disciplino, samostojnost, požrtvovalnost, tovarništvo in podrejanje lastnih interesov kolektivnim interesom, razvijanje poguma, odločnosti, iznajdljivosti, ustvarjalnosti, razvijanja smisla za zdrav način življenja, smisla za lepoto, gibanje, za lepoto narave, krajine in domovine.

4. **Razvedrilne naloge:** so pomemben činitelj pri telesnovzgojnem in športnem udejstvovanju. V sedanjem precej monotonom in psihično precej napetem življenju, je ta element še kako potreben in dobrodošel.

Zakladnica znanja o atletiki, gimnastiki, športnih igrah, alpinistiki in drugih oblikah telesne kulture, je danes že zelo pestra in bogata.

Da bi lahko jasneje opredelili pojmovanje telesne kulture in da bi pravilneje razumeli osnovne pojme, kot so: telovadba, šport, telesna vzgoja, telesna kultura, je potreben kratek sprehod v zgodovino in razvoj posameznih telesnih aktivnosti:

— Prastare telesne vaje:

Človek se je telesno razvijal v prvotni družbi ob vsakdanjem delu, z igro, lovom, v borbi s sovražnikom. Otroci so se igrali že tisočletja nazaj, kar je biološko dokazano, in tako krepili svoje telesne in umske sposobnosti.

V prvotni družbi ni bilo sistematičnih telesnih vaj. S tekom, skakanjem, plezanjem, plavanjem, si je takratni človek utrjeval in oblikoval svoje telo.

Tudi danes, v sodobnem športu, je veliko telesnih vaj, ki jih je človek poznal že nekaj tisočletij nazaj. Tek, skakanje, plezanje, rokoborba, mečevanje, plavanje, veslanje, smučanje in jahanje so prastare telesne vaje, ki se uporabljajo tudi danes.

— Antična gimnastika, atletika in tekmovalne telesne vaje:

V sužnjelastniški dobi je prišlo do organizirane vzgojne dejavnosti. Za vladajoči razred postanejo nekatere telesne vaje del splošne vzgoje.

O grški gimnastiki, atletiki in tekmovalnih telesnih vajah imamo danes precej jasno sliko. Urili so se v

teku, skokih, metih in rokoborbi. Tekli so na kratke, srednje in dolge proge. Tekalna enota je bila dolžina stadiona (153 do 192 m). Najboljša tekmovalna proga je imela 24 stadijev, kar je 4.608 metrov. Olimpijske igre so začele beležiti 776 pred našim štetjem.

Tudi o Egipčanih je znano, da so že pred 5000 leti poznali metanje kopja in bumeranga, borjenje s palicami, plavanje, veslanje in druge telesne vaje.

Po arheoloških najdbah v Skandinaviji sodijo, da so tu uporabljali smuči kot prevozno sredstvo pred 3000 do 5000 leti. O kitajski gimnastiki beremo, da je bila utemeljena leta 2698 pred našim štetjem. Tudi o Indijcih vemo, da so dali veliko na telesno vzgojo in evgeniko (telesno in duševno zdravje).

— Švedska gimnastika:

Utemeljitelj telesne gimnastike je bil Pehr Henrik Ling (1776—1799), predavatelj nordijske mitologije, poezije in zgodovine na univerzi v Lundu. Poučeval je tudi sabljanje in gimnastiko. Ling je zelo cenil vaje na preprostem orodju, zato so se v švedski gimnastiki uveljavile: gredi, klopi, plezala in podobno.

Švedska gimnastika je služila predvsem za estetsko oblikovanje telesa in se je tedaj razširila v vse evropske šolske in vojaške telovadnice.

— Društvena telovadba:

Do 19. stoletja so se ukvarjali s poučevanjem telesnih vaj samo privatni vzgojitelji.

Friderich Ludwig Jahn (1778 do 1852), je začel zbirati mlade fante in jih uriti na prostem. Pri tem mu ni šlo za zdravstvene ali vzgojne cilje,

temveč politične in vojaške.

Leta 1811 so v Basenheide pri Berlinu odprli prvo telovadišče. Jahn je uredil drog, konja in bradljo, E. Eiseten (1793 do 1846) pa kroge, kozo in krožne teke.

— Češki Sokol:

Po padcu Bachovega absolutizma, se je med Slovani, ki so bili pod Avstro-Ogrsko monarhijo začelo organizirano telovadno gibanje. Dr. Miroslav Tyrš (1832 do 1884), je leta 1862 z J. Fugnerjem ustanovil prvo sokolsko društvo. To je bil začetek množičnega telovadnega gibanja za Čehe in Slovence, kar je potem vplivalo na razvoj telovadbe pri drugih slovanskih narodih.

— Začetek društvene telovadbe pri Slovencih:

Leta 1863 so v Ljubljani ustanovili prvo slovensko telovadno društvo imenovano Južni Sokol. Še predno so bila potrjena pravila društva, se je že 60 oseb udeležilo telovadbe. V Južnem Sokolu so se največ ukvarjali z vajami na orodju, prostimi vajami, skakanjem in borenjem. V tistem času so izšle tudi prve slovenske knjige o telesni vzgoji.

Razen Sokolov so gojili telovadbo tudi od leta 1906 dalje slovenski krščani, združeni v svojem društvu. V okviru socialističnega delavskega gibanja, so leta 1910 ustanovili prvo telovadno društvo v Mariboru.

Leta 1904, so nacionalno usmerjeni občani ustanovili na Jesenicah telovadno društvo Sokol, ki je deloval v današnji Stegarnjevi avtomehanični delavnici, na Stari Savi.

— Nadaljevanje prihodnjic —

Pričetek državnega prvenstva

Prvo kolo letošnjega državnega prvenstva v hokeju na ledu je na sporedu že to soboto 20. oktobra. Kot je znano bo v sezoni 1973-74 prvenstvo potekalo kot lansko leto in bo razdeljeno na dva dela. V prvem bo nastopilo osem moštev, ki se bodo med seboj pomerila, vsako z vsakim po dvakrat (doma in na tujem), nato pa bodo prva štiri moštva — lansko leto so to bila: Olimpija, Partizan, Medveščak in Jesenice — odigrala med seboj, vsako z vsakim še po dve tekmi, ki bodo dokončno odločale o letošnjem državnem prvaku. Ostale štiri ekipe se bodo borile za uvrstitev od 5. do 8. mesta. V tej sezoni bodo v prvi zvezni ligi nastopile ekipe: Olimpije, Medveščaka, Crvene zvezde, Spartaka, Celje, Slavije, Partizana in Jesenice. V prvem kolu se bodo naši hokejisti pomerili v Ljubljani z evroškimi Slaviji. Prvi gost na našem igrišču pa bo naslednjo soboto 27. oktobra moštvo Crvene zvezde.

V tekmovalju v drugi zvezni ligi: zahod, bo nastopilo pet moštev: Mladost, INA, Triglav, Gorenje in Kranjska gora, pričelo pa se bo 25. novembra letos.

Ko smo že pri začetku letošnjega državnega prvenstva naj opozorimo

obiskovalce hokeja tekem Podmežakljo, da bo od 20. oktobra naprej spremenjen termin začetka tekem na Jesenicah. Do sedaj se je namreč večina srečanj Podmežakljo pričela ob 19. uri, po novih propozicijah HJZ pa bo pričetek vseh najpomembnejših tekem pol ure prej — ob 18.30 uri.

Medveščak:Jesenice
3:15 (1:6, 1:3, 1:6)

V povratnem srečanju v okviru tekmovalja za Alpski pokal, so jeseniški hokejisti prejšnjo sredo premagali Medveščaka v Zagrebu z rezultatom 15:3. Naši so bili vseh 60 minut v premoči in se domačini niso mogli uspešno upirati odlični igri državnih prvakov.

Domačini so sicer že v prvi minuti povedli z 1:0, toda po tem so naši takoj prevzeli igro v svoje roke in povsem zasluženo in visoko premagali nasprotnika.

Gole za naše so dosegli: T. Košir 4, Hafner 2, R. Smolej, F. Smolej, Beravs, S. Košir, F. Žbontar, Poljanšek, I. Jan in Mlakar po enega.

Katastrofa proti Olimpiji

V ponedeljek zvečer so hokejisti Jesenic pred okoli 5500 gledalci doživeli najtežji poraz v srečanjih z ljubljansko Olimpijo. Gostje so zmagali z 8:2 (1:2, 3:0, 4:0). Pri tem pa je treba takoj na začetku povedati, da bi bila katastrofa naših lahko še večja, če ne bi bil v голу zelo razpoložen vratar Knez. Take senzacije ni verjetno pričakovali niti najbolj optimistični privrženec Olimpije. Pri tem ne moremo zanikati, da se naši kljub visokemu porazu niso trdili, želeli zmago, toda ničesar jim ni šlo od rok. Naleteli so pač na izredno razpoloženega nasprotnika, ki je poleg izredno hitre in natančne igre ter ostrine, katere naši niso vajeni ter požrtvovalnosti, imel tudi veliko športno srce, ki je želelo zmage. Poleg tega se je videlo, da so se na to tudi taktično dobro pripravili, zlasti pa so bili za naše neresljiva uganika s požrtvovalnim pokrivanjem nasprotnih igralcev po skoraj vsem igrišču. To je bil po mnenju večine glavni vzrok za težek poraz jugoslovanskih prvakov, čeprav moramo priznati, da so gostje pokazali veliko bolj hitro in ostro igro od domačih hokejistov.

Začetek sicer ni obetal velikega presenečenja. Naši so bili boljši v prvem delu prve tretjine, gostje pa nekoliko bolj nevarni v končnici tega dela. Toda nadaljevanje je prineslo veliki preobrat. Olimpija je zaigrala odlično in povsem razbila igro naših igralcev. V drugi tretjini smo bili priče popolni premoči gostov, ki so nadigrali naše skoraj v vseh elementih hokejske igre. Neverjetno je bilo gledati, kako so se vrstile priložnosti pred golom Kneza. Gostje so nekajkrat zaigrali tako uspešno pred golom naših, da jim niso dopustili priti do paka tudi po več kot minuto. Domačini so v teh trenutkih doživljali težke trenutke, kajti delovali so kot razbita vojska, ki je že vnaprej obsojena na poraz. Ko se je pred koncem druge tretjine poškodovale Rudi Hiti, ki ni mogel nadaljevati tekme, se je domačinom ponudila priložnost spreobrniti potek tekme v svojo korist, kajti Rudi Hiti je bil poleg Gorazda Hitija in Petača, eden najnevarnejših napadalcev Olimpije. Toda kljub prednosti, ki se je ponudila, se ni dalo nič več storiti. Še več, gostje so nadaljevali z učinkovito, naši pa z raztrgano, slabo in

medlo igro, tako da so gostje v zadnji tretjini dosegli še štiri gole in postavili katastrofalen rezultat.

Že nekajkrat smo v naših poročilih ugotavljali, da hokejisti Jesenic igrajo slabo v obrambi, toda morala je na Jesenice priti Olimpija, da bi končno to spoznali tudi sami igralci. Gostje so ravno z odlično obrambno igro, s katero so onemogočali napade domačinov že na sredi igrišča, torej v začetni fazi, zaustavljali napade in kaj hitro osvajali pak ter takoj organizirali izredno nevarne protinapade.

Naši hokejisti morajo ponedeljkovo katastrofo vzeti zelo resno, ne samo zaradi visokega rezultata, temveč bolj zaradi odlične igre Olimpije, ki je pokazala, da obvlada nekatere elemente bolj kot naši. To so predvsem hitrost, ostrina in borbenost. To pa je velika prednost. Naši bodo namreč morali temeljito spremeniti igro in odnos do obrambe, kajti lepo se je pri gostih iz Ljubljane videlo, da vsi napadajo in se nato hitro vračajo ter se vsak postavlja v vlogo obrambnega igralca. Pri naših pa je prav to velika in odločilna hiba, kar je najbolje pokazala tekma z ljubljanskimi »zmaji«.

Ceprav ne želimo opravičevati neuspeha naših, kajti Olimpija jih je tako nadigrala kot malo katero moštvo v zadnjih nekaj letih, pa vendar moramo reči, da so porazi v športu normalni, včasih pa, celo potrebni, saj se pravi športniki na porazih največ naučijo. Videli bomo že kmalu, ali so naši hokejisti ponedeljkov poraz sprejeli kot dobro lekcijo, kajti le na ta način bodo lahko poiskali vzroke katastrofe in potem šele ugotovili način, da do tega ne bi prišlo nikoli več.

Gola za naše sta dosegla Beravs in S. Košir. D.

Brez treninga na tekmo

Pričelo se je tudi tekmovalje v prvi republiški odbojarski ligi za ženske. V tekmi 1. kola so imele Jeseničanke za nasprotnice odlično ekipo OK Fužinarja z Raven. Tekmo so gladko izgubile z rezultatom 3:0 (—7, —5, —4).

Za Jesenice so igralce: Mahnič, Toman, Nemec, Strajnar, Novak, Purger, Luke in Urbanc.

Treba je poudariti, da Jeseničanke zaradi neresenih problemov okoli telovadnice niso mogle trenirati od srede septembra naprej. Vendar so kljub temu igrale dokaj zadovoljivo in se posebno na začetku uspešno upirale tokrat povprečnim gostjam.

V tekmi 2. kola gostujejo Jeseničanke v Prevaljah, kjer se bodo pomerile z domačo ekipo OK Korotan, ki je novinec v ligi. Tako Jeseničanke lahko upravičeno upajo na zmago. zt

Odbojka

Dober začetek

V prvem kolu republiške odbojarske lige za moške, so Jeseničani gostovali v Ljubljani, kjer so zasluženo premagali domačo ekipo Save z rezultatom 3:2 (—10, 3, —12, 11, —8).

Za Jesenice so igrali: Kavčič, Divjak, Bergelj, Končnik, Strnad, Kováč, Pristov, Pogačar, Mežek in Noč.

Moštvo OK Save je preteklo sezono igralo v II. zvezni ligi, vendar se je moralo skupaj z OK Jesenice poslovi od tekmovalja v tej ligi. Čeprav je ekipa OK Save nastopila v spremenjeni postavi, je zmaga Jeseničanov zaslužena in nam upravičeno vzbuja upanje v uspešno nadaljevanje tekmovalja.

Igra obeh ekip je bila sicer na precej povprečni ravni, vendar so bili gostje boljši v igri v polju.

V tekmi 2. kola se bodo Jeseničani pomerili z ekipo Bleda. Tekma bo v nedeljo od 10. uri v telovadnici osnovne šole na Jesenicah. zt

Alpes : Jesenice
(pionirji) 0:14 (0:6)

V predtekmi so jeseniški pionirji odigrali prvenstveno tekmo s sovrstniki Alplesa iz Železnikov in zmagali z rezultatom 14:0 (6:0).

Naši pionirji so za slovo od jesenskega dela prvenstva zaigrali odlično in na tujem igrišču kljub deževnemu in hladnemu vremenu katastrofalno porazili svoje nasprotnike. S tem so še enkrat dokazali, da v svoji skupini nimajo nasprotnika, ki bi jim lahko ogrozil prvo mesto. S to visoko zmago so jeseniški pionirji jesenski prvaki Gorenjske brez izgubljene tekme in z gol razliko 52:4.

Gole za naše so dosegli: Močnik 5, Zubanovič 3, Pestotnik 3, Urek 2 in Subotič.

Nogomet

Alpes : Jesenice
4:0 (1:0)

V soboto, 13. oktobra, so jeseniški nogometaši gostovali v Železnikih, kjer so odigrali prvenstveno tekmo z moštvom Alplesa in srečanje izgubili z rezultatom 4:0 (1:0).

Moštvo Alplesa je bilo boljši nasprotnik, predvsem pa so se izkazali njihovi napadalci, kateri so vsako napako naše obrambe kaznovali z golom. Zmaga domačih je popolnoma zaslužena in zasluga odličnega golmana Jeseničanov Iliča je, da gostje niso doživeli še hujšega poraza. Kljub dobri igri domačih so naši imeli nekaj lepih priložnosti, da bi ublažili poraz ali vsaj dosegli častni zadetek. Toda napadalci kot da so tekmovali kdo bo večkrat streljal mimo gola. Največjo priložnost za doseg vsaj častnega zadetka je napravil Ljuščič, ko je zastreljal enajstmetrovko. To je že četrta zastreljena enajstmetrovka, ki so jih streljali naši igralci in če moštvo ne more doseči gola iz enajstmetrovke, si tudi ne more priboriti boljše uvrstitve na prvenstveni lestvici kot jo ima. Jeseniško moštvo je s tem porazom zdrsnilo na dno prvenstvene lestvice kar je, ne glede na krizo, ki jo preživlja moštvo z zamenjavo generacij, le neuspeh za jeseniški nogomet.

Lesce : Jesenice
(mladinci) 0:5 (0:1)

V nedeljo, 14. oktobra, so jeseniški mladinci gostovali v Lescah, kjer so odigrali v Lescah prvenstveno tekmo z istoimenskim moštvom in zmagali z rezultatom 5:0 (1:0).

Domačini so se le v prvem polčasu uspešno upirali našim mladim nogometašem, ki so poskušali s solo akcijami vsak zase doseči zadetek.

Po odmoru so gostje zaigrali bolj kolektivno kar jim je omogočilo, da so zlahka prihajali pred nasprotnikov gol in si ustvarili zrele priložnosti za doseg golov. Da domačini niso utrpeli še hujšega poraza, gre zaslugi izredno razpoloženemu vratarju domačih, kateri je ubranil nekaj izredno nevarnih strelav gostujočih napadalcev in bil najboljši igralec v domačem moštvo.

Gole za jeseniško moštvo so dosegli: Grumerc 3, Mlakar in Kovačič.

V soboto, 20. oktobra, igra člansko moštvo Jesenic ob 15. uri doma prvenstveno tekmo z moštvom TVD NAKLO. Mladinci pa igrajo v nedeljo, 21. oktobra, ob 14. uri prav tako doma zadnjo prvenstveno tekmo v jesenskem delu prvenstva z moštvom Bleda.

Prvenstvo Železarn v malem nogometu

V finalu prvenstva Železarn v malem nogometu, so finalisti odigrali dva kola. Po odigranih dveh kolih imajo vsa štiri moštva po dve točki. Šele tretje, to je zadnje kolo bo odločalo o novem prvaku Železarn.

Rezultati prvih dveh kol:

PRVO KOLO: Upravne službe : Javornik I 3:1, Elektro jeklarna : Martinarna 2:1;

DRUGO KOLO: Javornik I : Elektro jeklarna 2:1, Martinarna : Upravne službe 3:1.

Iz rezultatov je razvidno, da imajo vse štiri ekipe, ne samo enako število točk, temveč tudi zelo izenačeno gol razliko z izjemo moštva martinarne, ki ima en gol plusa in v zadnji tekmi, po dosedanjih igrah sodeč, najslabšega nasprotnika. Zato je na papirju tudi največji favorit za osvojitve letošnjega naslova prvaka Železarn v malem nogometu.

V zadnjem kolu se bodo srečali naslednji pari: Javornik I : Martinarna in Elektro jeklarna : Upravne službe.

O času odigranja zadnjega kola finalnega dela prvenstva Železarn v malem nogometu, ki je bil zaradi izredno slabega vremena preložen, bodo ekipe pravočasno obveščene.

Košarka

Mladinke niso uspele

Preteklo soboto in nedeljo je bilo v Ljubljani letošnje republiško prvenstvo v košarki za mladinke. Na njem so poleg desetih slovenskih ekip nastopile tudi jeseniške košarkarice. Mlade Jeseničanke, so na prvenstvo potovale z veliko željo doseči uvrstitev med štiri najboljše slovenske ekipe, kar pa jim ni uspelo, ker so v svoji kvalifikacijski skupini naleteli na premočni ekipi Ilirije in Domžal.

Naša oslabljena ekipa (dekleta so nastopile brez treh standardnih igralok prve peterke), je prvo tekmo proti ekipi Domžal, zaradi nenavajenosti igranja v dvorani in neizkušnosti, izgubila z rezultatom 80:22. Fizično močnejše Domžalčanke so gospodarile pod svojim in pod našim košem, uspelo jim je odvzeti skoraj vse odbite žoge, čeprav so se naše igralke borile z vsem srcem. Kakšna razlika je bila v višini, nam pove podatek, da je bila naša največja igralka enako velika kot najmanjša Domžalčanka v njihovi prvi peterki.

Prijetno pa so naša dekleta presenetila v drugi tekmi z glavnimi tekmicami prvenstva ekipo Ilirije. V prvem delu tekme so igrale izvrstno. Z izredno borbenostjo so uspele obdržati ravnotežje vse do štirinajste minute prvega polčasa. Domačinke so si v tem delu nabrале le tri točke prednosti. Tedaj je v naši ekipi nastopila kriza, kajti dekleta so bile zaradi izrednega tempa, ki ga je forsiralo domače moštvo, utrujena. Tako so si domačinke začele nabirati prednost.

Po odmoru so Jeseničanke ponovno zaigrale dobro, dokler jim ni ponovno zmanjkalo moči. Tako so tudi svoj drugi nastop izgubile z visokim rezultatom 72:32, kar pa je bil po mnenju gledalcev in strokovnjakov mnogo prehud in nerealen poraz.

Jeseniška ekipa, čeprav po letih najmlajša in višini najnižja ekipa prvenstva, je pokazala, da kljub nenormalnim pogojem dela napreduje. Škoda, da so zaradi opravičenih razlogov manjkale Zormanova, Volaričeva in Bregarjeva, kajti šele s temi tremi igralkami bi lahko ekipa pokazala pravo vrednost.

Igralke: Paplerjeva, Pavličkova, Purgarjeva, Možinova, Lešnjakova in Lihtenbergerjeva, so nosile breme obeh tekem in zato ni čudno, če jim je v odločilnih trenutkih zmanjkalo moči. Novinke v ekipi: Kristanova,

Sukičeva, Varlova, Antičeva in Zahičeva pa zaradi neizkušenosti niso igrale razen Kristanove, ki je nekaj minut igrala proti Domžalam. Trener Jeseničank ni upal tvegati in na tako pomembnem prvenstvu postaviti v ekipo novinke, ki do sedaj še niso odigrale niti ene tekme (pred prvenstvom ni bilo denarja za prijateljske tekme). Sicer pa je pomanjkanje tekem največji vzrok za oba huda poraza, če igro ekipe sodimo le po rezultatu, kar pa bi bila zelo krivična sodba.

Mnenje strokovnjakov, ki so gledali igro naše ekipe je, da bi bila škoda izgubiti ekipo, ki bi z nekoliko večjimi izkušnjami in nekoliko boljšimi pogoji dela lahko pokazala dosti več. Realno vrednost bi morala ekipa Jesenic pokazati šele prihodnje leto, saj bo za mladinsko ekipo prestara le ena igralka, medtem ko bodo vse ostale ekipe zamenjale celotne generacije. Vendar pa je za to treba delati, treba je igrati čim več tekem! B. r.

Rokomet

Radovljica : Jesenice
21:22

V soboto, 13. oktobra, so se jeseniški rokometiši v rednem kolu prve gorenjske lige v jesenskem delu prvenstva pomerili v Radovljici z istoimensko ekipo.

To pot so jeseniški igralci na tekmo prišli skoraj vsak zase in tekmo pričeli s samo štirimi igralci in vratarjem. V tem času so dosegli zadetke ter to minimalno vodstvo držali vse dotlej, dokler niso bili kompletni. V nadaljevanju sta moštvi igrali dokaj izenačeno. Gostje so imeli veliko priložnosti, da bi dosegli večje vodstvo, vendar so v strelah na gol precej grešili in obenem zastreljali nekaj sedmercev. Zaradi zamujenih priložnosti, so domačini lahko vzpostavili izenačeno razmerje na igrišču in moštvi sta odšli na odmor z rezultatom 12:12.

Drugi polčas je še naprej potekal v izenačeni igri vse do polovice polčasa. Takrat so gostje zaigrali bolje, vendar je takrat stopil na sceno sodnik Župan iz Kranja, ki je z nerazumljivimi odločitvami precej oškodoval jeseniške košarkarje. Malo pred koncem srečanja so gostje povedli z golom prednosti in to vodstvo obdržali do konca in tekmo dobili z rezultatom 22:21.

Pionirsko moštvo NK Jesenice — jesenski prvak nogometne podzveze Gorenjske. Od leve proti desni stojijo: Subotič I., Pernel F., Zubanovič E., Močnik Z. (kapetan), Urek M., Rajakovič Z. in trener Zurman M.; čepijo: Kovačević S., Bešič I., Omanović A., Kraljič L., Ljuščič M., Pestotnik M., Majstorovič D.